

MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**ÇAĞDAŞ MÜZİK ESERLERİNDE TROMPETİN YERİ, KULLANIMI VE
STANLEY FRIEDMAN'IN SOLUS ADLI ESERİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Buket BALKAN

Müzik Anasanat Dalı
Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar Programı

Tez Danışmanı: Prof. Mehmet Gökay GÖKŞEN

EYLÜL 2024

MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**ÇAĞDAŞ MÜZİK ESERLERİNDE TROMPETİN YERİ, KULLANIMI VE
STANLEY FRIEDMAN'IN SOLUS ADLI ESERİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Buket BALKAN

Müzik Anasanat Dalı
Üflemeli ve Vurmalı Çalgılar Programı

Tez Danışmanı: Prof. Mehmet Gökay GÖKŞEN

EYLÜL 2024

ETİK BEYANI

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel etik kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Ücret karşılığı başka kişilere yazdırmadığımı (dikte etme dışında), uygulamalarımı yaptırmadığımı ve bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversite veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

ÇAĞDAŞ MÜZİK ESERLERİNDE TROMPETİN YERİ, KULLANIMI VE STANLEY FRIEDMAN’IN SOLUS ADLI ESERİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu eser metni çalışmasında trompetin çağdaş müzik eserlerindeki yeri ve kullanımı araştırılmış olup, Stanley Friedman’ın “Solus” adlı eserinin teknik ve yorumsal incelemesi yapılmıştır. Müzisyen, şef ve aynı zamanda besteci olan S. Friedman, “Solus” adlı eseriyle çağdaş dönem trompet repertuvarına değerli bir eser kazandırmıştır. Eser, dünyanın pek çok yerinde düzenlenen trompet yarışmalarında ya da trompet sınavlarında çalınması zorunlu tutulan modern bir eserdir. Eser aynı zamanda farklı karakteristik özelliklere ve değişik stillere sahiptir. Bu çalışmada, çağdaş müzik eserlerinde trompetin kullanımını açıklamak ve S. Friedman’ın “Solus” adlı modern eserini teknik açıdan analiz edip inceleyerek, eseri seslendirmek isteyen trompet icracıları için pasajların daha iyi yorumlanabilmesine yardımcı olmak amaçlanmıştır.

İlk olarak, trompetin ortaya çıkış ve gelişim sürecinden kısaca bahsedilmiş ve çağdaş müzikte trompetin nasıl kullanıldığına değinilmiştir. Devamında ise, çağdaş müziğin tarihsel gelişimi, çağdaş müzikte yer alan bazı teorik kuramlar, çağdaş trompet teknikleri ve çağdaş müziğe zemin hazırlayan önemli besteciler eserleri ile birlikte ele alınmıştır. Son olarak, Stanley Friedman’ın biyografisine değinilip, bestecinin “Solus” adlı eserinin teknik açıdan analizi ve incelemesi yapılmış, bu eserde kullanılan çağdaş müzik tekniklerinden ve çağdaş trompet tekniklerinden bahsedilmiş, eserin daha rahat ve daha iyi icra edilebilmesi için çalışma yöntemleri önerilmiştir. Bu eser metninin oluşum aşamasında, yurt içi ve yurt dışı kaynaklardan, makalelerden ve tezlerden yararlanılmıştır.

Ülkemizde S. Friedman ve S. Friedman'ın “Solus” adlı eserine dair Türkçe olarak yeterli kaynak bulunmaması sebebiyle eser metnini bu konuda seçmiş bulunmaktayım. Yazmış olduğum eser metni ile ülkemizde S. Friedman'ın “Solus” isimli eserini çalmak isteyen icracılar için bir kaynak olması ve bu eserin çağdaş müzik bağlamında incelenmesini sağlayarak trompet literatürüne kazandırılması amaçlanmıştır. Eseri daha iyi icra edebilmek için, teknik olarak çalabilmenin yanında, eser ile alakalı diğer unsurları da öğrenmek ve bilmek bir o kadar önemlidir. Eserin bestecisini ve bestelendiği dönemi gerek müzikal gerek teknik açıdan tüm detaylarıyla aydınlatarak icracıya her yönüyle ışık olması bu eser metninin yazılmasındaki temel amaç olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Trompet, çağdaş müzik, S. Friedman, Solus

THE VALUE AND THE USE OF TRUMPET IN CONTEMPORARY MUSIC PIECES AND AN EXAMINATION OF STANLEY FRIEDMAN'S PIECE CALLED SOLUS

ABSTRACT

This study delves into the role, significance, and diverse applications of the trumpet in contemporary music while providing a comprehensive technical and interpretive analysis of Stanley Friedman's "Solus". As a multifaceted musician, a performer, conductor, and composer, S. Friedman has made an invaluable contribution to the modern trumpet repertoire with "Solus". This distinctive and influential composition has been widely recognized on an international scale and is frequently included as a required piece in numerous trumpet competitions, conservatory entrance examinations, and performance assessments around the world. The work stands out not only for its technical demands but also for its stylistic versatility, incorporating various musical elements that challenge and inspire trumpet players.

The primary objective of this study is to provide an in-depth exploration of the trumpet's role in contemporary compositions by using "Solus" as a case study, offering a detailed technical analysis that will aid trumpet performers in interpreting and executing the piece more effectively. By doing so, this research seeks to bridge the gap between technical proficiency and artistic interpretation, ensuring that performers approach the work with a holistic understanding of its structure, historical context, and expressive potential.

To lay the groundwork for this analysis, the study first provides a historical overview of the trumpet, tracing its evolution from its early origins to its current role in contemporary music. This section highlights the instrument's transformation across different musical periods, emphasizing how its technical capabilities and expressive potential have expanded over time. Following this, the study explores the development of contemporary music as a broader genre, examining key theoretical concepts, stylistic movements, and innovative approaches that have shaped modern compositions. Additionally, it discusses the evolution of contemporary trumpet

techniques, including extended techniques such as multiphonics, flutter tonguing, microtonality, and unconventional articulations. These advancements have allowed composers to push the boundaries of trumpet performance, creating new expressive possibilities that challenge traditional playing methods.

Furthermore, the study investigates the contributions of significant composers who have paved the way for contemporary music, analyzing their works and their influence on modern trumpet repertoire. This contextual analysis helps to situate “Solus” within the larger framework of contemporary music, demonstrating its importance within this evolving tradition.

A crucial component of this research is the detailed examination of Stanley Friedman’s background, musical philosophy, and compositional style. By exploring his biography and artistic influences, the study provides insights into the creative process behind “Solus” and the elements that make it a unique and significant work in the trumpet literature. The technical analysis of “Solus” includes an exploration of its structure, phrasing, articulation, dynamics, and rhythmic complexities. Special attention is given to the contemporary music techniques utilized in the piece, as well as the specific trumpet techniques required for an effective performance. The study also presents practical suggestions and practice strategies to help performers navigate the technical and interpretative challenges of the work, offering step-by-step recommendations for mastering its demanding passages.

In the preparation of this thesis, an extensive review of scholarly sources, including academic articles, dissertations, and research papers from both domestic and international origins was conducted. The lack of sufficient Turkish-language resources on Stanley Friedman and his work “Solus” in our country was a significant motivating factor in selecting this research topic. Given the prominence of “Solus” in contemporary trumpet performance, it is essential to provide Turkish musicians with a well-rounded resource that not only enhances their technical execution but also deepens their understanding of the work’s artistic and historical significance.

Ultimately, the purpose of this study is to serve as a valuable reference for performers in our country who wish to interpret and perform “Solus”, offering them a comprehensive guide that extends beyond technical execution. By thoroughly examining the composer, the era in which the piece was written, and the musical and technical aspects of the composition, this research aspires to illuminate every facet of the work, enabling trumpet players to approach it with confidence, insight, and artistic sensibility. Through this effort, the study aims to contribute to the national literature on contemporary music and trumpet performance, fostering a greater appreciation for modern trumpet repertoire among musicians, educators, and researchers alike.

Keywords: Trumpet, contemporary music, S. Friedman, Solus

ÖNSÖZ

Bu eser metni çalışmasında S. Friedman'ın "Solus" adlı eserinin incelemesi yapılmış olup, eseri incelemeden önce trompetin kısa tarihine değinilmiş, çağdaş döneme ait genel bilgiler, akım ve teknikler dönemin bestecileriyle birlikte ele alınmıştır. Eser incelemesinden önceki bölümlerde, icracıyı esere hazırlamak açısından önemli ve faydalı olabilecek bilgilere yer verilmiştir. Eserin bestecisi ve eserin dönemi hakkında bilgi sahibi olmak, icracının eser ile derin bir bağ kurup eseri daha iyi yorumlamasına katkı sağlayacaktır. Bunun haricinde, yurt dışında olduğu kadar ülkemizde de Stanley Friedman'ın "Solus" adlı eseri trompet yarışmalarında ve trompet sınavlarında repertuvarda bulunmaktadır. Bu çalışma ile, ülkemizde S. Friedman'ın "Solus" adlı eserini seslendirecek olan icracılar için faydalı bir Türkçe kaynak oluşturmak amaçlanmıştır.

Yüksek lisans eğitim-öğretim sürecinde bana trompet alanındaki değerli katkılarıyla ve her zaman bana destek olmasıyla değerli trompet öğretmenim Sn. Altuğ Öztunç'a, tezimin bitirme aşamasında yardımlarını benden esirgemeyen danışmanım Prof. Mehmet Gökay Gökşen'e, çağdaş müzik alanında yabancı kaynaklara ulaşmamda yardımcı olan Prof. Ali Ahmet Altinel'e, beni trompetle tanıştırap bu günlere getiren sevgili trompet öğretmenim Sn. Barış Esen'e ve her zaman desteklerini üzerimde hissettiğim sevgili aileme teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Buket BALKAN

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET.....	i
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
RESİM LİSTESİ	ix
ÖRNEK LİSTESİ.....	x
1. GİRİŞ	1
2. ÇAĞDAŞ MÜZİĞE GENEL BAKIŞ	2
2.1. Trompetin Tanımı	2
2.2. Trompetin Kısa Tarihi	2
2.3. Müzikte Çağdaş Dönem	9
2.4. Çağdaş Müziğe Zemin Hazırlayan Temel Akımlar ve Teknikler	9
2.4.1. Diziselcilik (Serialism).....	9
2.4.2. On İki Ton Tekniği.....	10
2.4.3. İzlenimcilik Akımı (Empresyonizm)...	11
2.4.4. Dışavurumculuk (Ekspresyonizm)	11
2.4.5. Gelecekçilik (Fütürizm).....	12
2.4.6. Neo-Klasisizm (Yeni Klasisizm)	13
2.4.7. Dadaizm.....	13
2.4.8. Somut Müzik (Musique Concrete)	13
2.4.9. Kavramsal Sanat (Conceptual Art)	14
2.4.10. Elektronik Müzik	14
2.4.11. Mikrotonalite	15
2.4.12 Minimalizm... ..	15
2.4.13. Noktalamacılık.....	15
2.5. Yan Akımlar	16
2.5.1. Postmodernizm	16

2.5.2. Gerçeküstücülük...	16
2.6. Çağdaş Müzikte Trompetin Yeri	17
2.7. Çağdaş Trompet Teknikleri	25
2.7.1. Dil Teknikleri	25
2.7.2. Glissando Teknikleri	28
2.7.3. Dudak Teknikleri.....	31
2.7.4. Piston Teknikleri	32
2.7.5. Slide Teknikleri	35
2.7.6. Diğer Teknikler	36
2.7.7. Çağdaş Tekniklerde Kullanılabilecek Susturucular.....	39
2.7.8. The Double-Bell Trumpet (İki Kalaklı Trompet).....	40
3. ÇAĞDAŞ MÜZİĞE ZEMİN HAZIRLAYAN BESTECİLER ve S. FRIEDMAN	41
3.1. Geç Romantik Dönemden Çağdaş Döneme Geçişin, Post-Romantizmin Öncü Bestecileri (19. Yüzyıl Sonu ve 20.Yüzyıl)	41
3.2. Türkiye’de Modern Batı Müziği	48
3.3. S. Friedman’ın Hayatı	51
3.4. S.Friedman’ın Müzikal Anlayışı.....	53
3.3. S. Friedman’ın Yapıtları	53
4. S. FRIEDMAN’IN SOLUS ADLI ESERİNİN TEKNİK AÇIDAN İNCELENMESİ	60
4.1. S. Friedman’ın Solus Adlı Eseri Hakkında Bilgilendirme	60
4.2. Solus Eserinin Bölümleri Üzerinden Tekniklerinin İncelenmesi	61
4.3. S. Friedman’ın Solus Adlı Eseri İçin Çalışma Yöntemleri	77
5. SONUÇ	82
KAYNAKLAR.....	83
EKLER	87
ÖZGEÇMİŞ.....	95

RESİM LİSTESİ

	Sayfa No.
Resim 2.1. Trompet	2
Resim 2.2. Didjeridu	2
Resim 2.3. Peru’da bulunan kilden yapılmış antik trompet	3
Resim 2.4. James Tappern BBC kaydında, Tutankhamun’un trompetini çalıyor.....	4
Resim 2.5. Salphinx.....	4
Resim 2.6. Buisine.....	5
Resim 2.7. Cornett.....	6
Resim 2.8. Kulisli trompet	6
Resim 2.9. Doğal trompet.....	6
Resim 2.10. Perdeli trompet	7
Resim 2.11. Rotary trompet	7
Resim 2.12. Pistonlu trompet	8
Resim 2.13. Si bemol piccolo trompet	8
Resim 2.14. Theremin	12
Resim 2.15. Quarter Tone Trigger	30
Resim 2.16. Whisper Penny aparatı	37
Resim 2.17. Surdinler	40
Resim 2.18. Yalnızca ek kalağına susturucu takılmış iki kalaklı trompet.....	40
Resim 3.1. Stanley Friedman	52

ÖRNEK LİSTESİ

Sayfa No.

Örnek 2.1. Luciano Berio-Sequenza	17
Örnek 2.2. Karlheinz Stockhausen-Oberlippentanz adlı eserdeki intervaller	18
Örnek 2.3. Karlheinz Stockhausen-Oberlippentanz eserindeki hava sesi tekniği	18
Örnek 2.4. Liza Lim- Wild Winged One.....	19
Örnek 2.5. Toru Takemitsu-Paths for Trumpet.....	21
Örnek 2.6. Toru Takemitsu-Paths for Trumpet.....	21
Örnek 2.7. Robert Erickson- Kryl	22
Örnek 2.8. Robert Erickson- Kryl	22
Örnek 2.9. Robert Erickson- Kryl	22
Örnek 2.10. Robert Erickson- Kryl	23
Örnek 2.11. Robert Erickson- Kryl	23
Örnek 2.12. Robert Erickson- Kryl	23
Örnek 2.13. Robert Erickson- Kryl	24
Örnek 2.14. Robert Erickson- Kryl	24
Örnek 2.15. Robert Erickson- Kryl	25
Örnek 2.16. Jolivet Concertino'da bulunan kurbağa dil örneği	25
Örnek 2.17. Tounge Slap Örneği	26
Örnek 2.18. Luciano Berio, Sequenza X , Doodle Dil Örneği.....	26
Örnek 2.19. Arban, Çift Dil Örneği.....	27
Örnek 2.20. Arban, Üç Dil Örneği	27
Örnek 2.21. Half-Valve Glissando örneği.....	28
Örnek 2.22. Kromatik Glissando örneği	28
Örnek 2.23. S. Friedman, Solus eserindeki Slide Glissando	29
Örnek 2.24. Overtone Glissando örneği.....	29
Örnek 2.25. Çeyrek Ton Örneği.....	30
Örnek 2.26. James Stamp Warm-Ups And Studies For Trumpet, Bending örneği....	31

Örnek 2.27. Dikdörtgen içindeki kısım, lip trill örneği.....	31
Örnek 2.28. S. Friedman, Solus eserindeki Shake Tekniği örneği.....	32
Örnek 2.29. Vibrato örneği	32
Örnek 2.30. Half-Valve Tekniği Örneği	33
Örnek 2.31. Half-Valve Glissando tekniği, G.Gershwin, Blue Rhapsody	33
Örnek 2.32. Trill örneği, Arban.....	34
Örnek 2.33. S. Friedman, Solus, I. Bölüm, “INTRODUCTION”, Tremolo Örneği .	34
Örnek 2.34. Alfred, Blatter, Paul, Zonn, Contemporary Trumpet Studies, Tremolo örneği.....	35
Örnek 2.35. S. Friedman, Solus, IV.Bölüm, “FANFARE”, Slide Çıkarma örneği	35
Örnek 2.36. Contemporary Trumpet Studies, hava sesi örneği.....	36
Örnek 2.37. S. Friedman, Solus, III.Bölüm “SCHERZANDO AND WALTZ”, vokal teknik örneği.....	36
Örnek 2.38. Contemporary Trumpet Studies, Palm Slaps örneği	37
Örnek 2.39. Contemporary Trumpet Studies, Valve Slaps örneği	37
Örnek 2.40. Alfred, Blatter, Paul, Zonn, Contemporary Trumpet Studies, Multifonik örneği.....	38
Örnek 2.41. Alfred, Blatter, Paul, Zonn, Contemporary Trumpet Studies, Mikro Ton örneği.....	39
Örnek 4.1. Solus 1.Bölüm On İki Ton Ses Dizisi	61
Örnek 4.2. Solus’un Birinci Bölümünün Matrix’i	62
Örnek 4.3. Solus 1. Bölüm, 1. Sayfa, Tril örneği.....	63
Örnek 4.4. Solus 1. Bölüm, 2. Sayfa, farklı seslerde yazan tremolo örnekleri.....	63
Örnek 4.5. Solus 1. Bölüm, 2.Sayfa, Do Sesi Üzerinden Kurbağa Dil ve Tremolonun aynı anda kullanılması	63
Örnek 4.6. Solus 1.Bölümde Yer Alan Slide Glissando tekniklerinin tamamı	64
Örnek 4.7. Solus 2. Bölüm Sürdinin Kapat-Aç sembolleri	65
Örnek 4.8. Solus 2. Bölüm, 2. sayfada yer alan çarpmalar	66
Örnek 4.9. Solus, 2. Bölüm, 2. sayfada yer alan tremololardan bir örnek	66
Örnek 4.10. Solus, 2. Bölüm Slide Glissando ve ritmik süreç tekniği örneği.....	66

Örnek 4.11. Solus, 2. Bölüm, Slide Glissando örneği.....	67
Örnek 4.12. Solus 2. Bölüm Slide Glissando örneği.....	67
Örnek 4.13. Solus 2. Bölüm Slide Glissando örneği.....	68
Örnek 4.14. Solus 2. Bölüm, Slide Glissando örnekleri.....	68
Örnek 4.15. Kırmızı İşaretli Olan Kısım Solus'un 2. Bölümünde Yer Alan Slide Glissando ile çeyrek ton tekniğidir	68
Örnek 4.16. Solus'un 2. Bölümünde Bulunan Dudak Trili.....	69
Örnek 4.17. Solus'un 2. Bölümünde yer alan pes sesler	69
Örnek 4.18. Solus 2. Bölümün Matrixi	69
Örnek 4.19. Solus 3. Bölüm, Open Trigger İle Tril, 26. ve 27. ölçü.....	70
Örnek 4.20. Solus 3. Bölüm, doğaçlama ve vokal performans	71
Örnek 4.21. Solus'un 3. bölümünde bulunan Shake tekniği	71
Örnek 4.22. Solus 3. Bölüm, Quarter Tones With Half-Valve	71
Örnek 4.23. Solus 3. Bölümün Matrixi	72
Örnek 4.24. Solus'un 4. Bölümünün Giriş Kısım, normal şartlarda (İkinci tumba takılıyken) mümkün olmayan alternatif parmak pozisyonları.....	73
Örnek 4.25. Solus'un 4. Bölümünde, "A" kısmında yazan normal parmak pozisyonu	74
Örnek 4.26. Solus'un 4. Bölümünde, "C" Kısımında yazan, ikinci tumba takılıyken de çalımı mümkün olan alternatif parmak numaraları	74
Örnek 4.27. Solus 4. Bölüm giriş kısmı	74
Örnek 4.28. Solus 4. Bölüm, 1. sayfadaki tril	75
Örnek 4.29. Solus 4. Bölüm, dudak trili ile tremolo	75
Örnek 4.30. Solus 4. Bölüm, (Sırasıyla) Tek Dil, Çift Dil, Doodle Dil, Kurbağa Dil ..	75
Örnek 4.31. Solus 4. Bölüm Slide Glissando	76
Örnek 4.32. Solus 4. Bölümde yer alan kromatik Glissando	76
Örnek 4.33. Solus 4. Bölüm Half-Valve Glissando	76
Örnek 4.34. James Stamp Warm-Up And Studies For Trumpet Egzersiz 4B.....	78
Örnek 4.35. James Stamp Warm-Up And Studies For Trumpet Egzersiz 3C.....	79

Örnek 4.36. Arban Complete Conservatory Method, Sayfa 125, Numara 1 Interval örneği.....	80
Örnek 4.37. Arban Complete Conservatory Method, Sayfa 44 Numara 22, Dudak Trili için faydalı bir egzersiz örneği	81

1. GİRİŞ

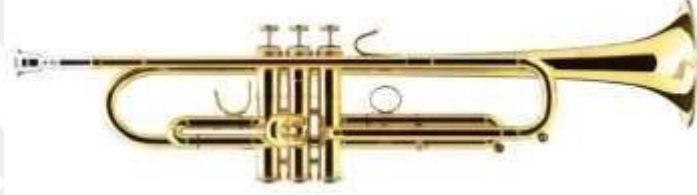
Batı müziği tarihinde gelişim her zaman var olmuş, farklı arayışlar sayesinde çeşitli yenilikler meydana gelmiştir. Örneğin orta çağda, günah diye düşünüldüğünden ve şeytani olduğu gibi bir düşünce öne sürüldüğünden tek seslilik mevcuttu, armoni henüz var olmamıştı. Çağlar değiştikçe bu gibi batıl inançlar ortadan kalkmış, çoksesli müzik ön plana çıkmıştır. Çoksesli müzik ise beraberinde armoniyi, kontrpuanı getirmiştir. Armoni ve kontrpuan ile müzik daha da zenginleşmiştir. Müzikteki her dönem, yeni müzikal yaklaşımlar, yeni armonik yürüyüşler gibi yeni arayışları beraberinde getirmiştir. Bu yeni arayışlar, müzikte deneyselliği, yeni akımları ve teknikleri doğurmuştur. Bütün bu gelişmeler, beraberinde çalgıların evrilmesine de yol açmıştır. Eser metnimin konusunu içeren çağdaş dönemi ve S. Friedman'ın "Solus" eserini incelemeyi önce, dönemin bestecileri kısaca anlatılmış olup, çağdaş dönemin tekniklerinden ve akımlarından bahsedilerek eser metni konusuna hazırlık yapılmıştır.

Bu çalışma, sistematik olarak beş ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm olan giriş bölümünde, eser metninde anlatılacak olan konulara ön bir hazırlık yapılmıştır. İkinci bölümde ise, çağdaş müziğe genel bakış adı altında çağdaş müziğin şekillenmesiyle ilgili daha detaylı bir anlatım yapılmıştır. Bu bölümde, öncelikle trompetin kısa tarihine değinilmiş olup, çağdaş müzikte trompetin yeri ve kullanımının yanında, çağdaş trompet tekniklerinden bahsedilmiştir. Üçüncü bölümde, bu dönemin bestecilerine ve bu bestecilerin çağdaş yapıtlarına değinilmiş olup, Stanley Friedman'ın hayatı, müzikal anlayışı ve yapıtlarına yer verilmiştir. S. Friedman'ın "Solus" adlı eserinin teknik açıdan incelenmesi adlı dördüncü bölümde, eserde kullanılan çağdaş teknikler anlatılıp, eseri seslendirecek olan icracılara yardımcı olmak amaçlanmıştır. Sonuç bölümünde ise, eser metninin amacına dair genel bir anlatım yapılmıştır.

2. ÇAĞDAŞ MÜZİĞE GENEL BAKIŞ

2.1. Trompetin Tanımı

Trompet, ataları Antik Mısır'a kadar dayanan bakır nefesli bir çalgıdır. Aşağıdaki görselde yer alan modern trompet, üflemlili ve vurmali çalgılar kategorisinde bulunan, uzun bir borunun kıvrılması ile ortaya çıkmış bir çalgıdır. Bu kıvrımlı boruların üç adet piston, tumbalar, sesin doğrudan çıktığı yer olan kalak ve ağızlık aparatı ile birleşmesiyle modern trompet oluşmuştur. Ses, üflerken dudakların kapanmasıyla elde edilen *buzzing* dediğimiz titreşim sayesinde oluşur. İngilizce *trumpet*, Fransızca *trompette*, İtalyanca *tromba*, Almanca *trompete* ve İspanyolca *trompeta* olarak anılır.

Resim 2.1. Trompet¹

2.2. Trompetin Kısa Tarihi

Bilinen en eski trompetler antik çağda ortaya çıkmıştır. Esasında bu trompetler, bazı inançlara sahip topluluklarda kötü ruhları kovmak için, savaşlarda düşmana korku vermek için ya da törenlerde kullanılmak üzere olan ilkel formda olan borulardır.

Resim 2.2. Didjeridu²

¹ *Trumpets*. <https://www.b-and-s.com/en/instruments/trumpets/>, Erişim tarihi: 7 Ocak 2024

² *Didjeridu*. <https://aiatsis.gov.au/explore/didjeridu>, Erişim tarihi: 7 Ocak 2024

Bazı kaynaklara göre ise, tarihteki ilk trompet, ana vatanı Avusturalya olan ve Aborjinler (Avusturya yerlisi) tarafından kullanılan boru şeklindeki *Didjeridu* adındaki bir çalgıdır. Bir buçuk metre boyunda olan bu çalgı, ilk zamanlarda bambudan daha sonra ise okalıptüsten üretilmiştir ve sadece erkekler tarafından çalınmıştır. *Didjeridu*, seremoni ayinlerinde ve eğlence amaçlı etkinliklerde önemli bir fonksiyona sahip olmuştur. Ayrıca, doğal trompetin tahta formunda olan bir hali gibidir, sadece şekil açısından değil, çalgının ses aralığının kısıtlı potansiyele sahip olmasından dolayı da doğal trompetle benzerlik gösterir. Bu sebepten *Didjeridu* doğal trompetin doğuşunda ve gelişmesinde büyük rol oynamıştır.

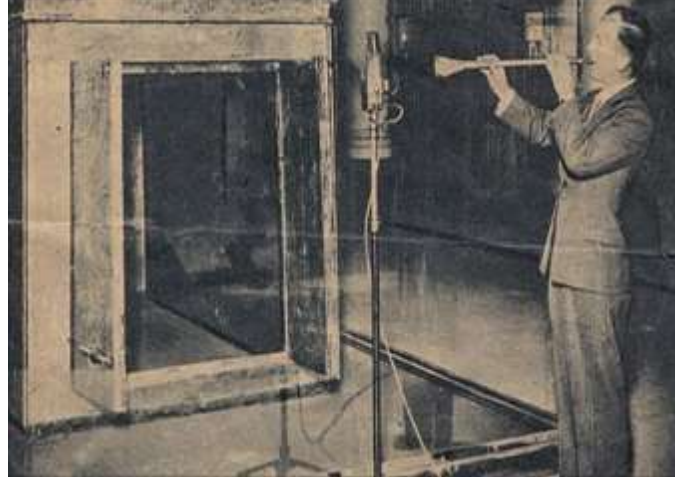
Resim 2.2. Peru’da bulunan kilden yapılmış antik trompet³

Daha sonraları, 1922 yılında arkeoloji kazısında İngiliz arkeolog Howard Carter tarafından Mısır firavunu Tutankhamun’un mezarından mücevherler ve diğer definelerle birlikte biri gümüş diğeri bronz olmak üzere iki adet trompet de çıkarılmıştır. Bu trompetler günümüz trompetlerinin aksine, ağızlık aparatıyla trompet ayrılmaz bir biçimde birleşiktir. “Bu trompetler bulunmadan önce, arkeologlar Mısırlıların hiyeroglif olarak bilinen Mısır yazı sembollerinde, Šnb ("sne-heb") adı verilen antik trompetlerin çalındığı ikonografi (resimler) üzerine çalışmışlardı. Šnb genellikle savaşta askeri birlikleri yönlendirirken gösterilir ancak aynı zamanda trompeti icat ettiğine inanılan Mısır’ın ölümden sonraki yaşam tanrısı olan Osiris ile de gösterilirler.”⁴ “Tutankhamun’un trompeti, son isyan sırasında Kahire Müzesi’nden çalınan nadir eserlerden biriydi. 3,000 yıllık bu çalgının seslendirilmesi nadir görülebilir bir şeydi ancak 1939 BBC radyo kaydı onun ürpertici sesini yakalamıştı.”⁵

³ Yamaha, *The birth of the trumpet*. https://www.yamaha.com/en/musical_instrument_guide/trumpet/structure/, Erişim tarihi: 8 Ocak 2024

⁴ BfB Resources, *The “TUT” Trumpets*. <https://www.bfbresources.com/trumpet-treasure-hunt/the-tut-trumpets/>, Erişim tarihi: 8 Ocak 2024

⁵ BBC News, *Recreating the sound of Tutankhamun's trumpets*. 2011, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-13092827>, Erişim tarihi: 8 Ocak 2024

Resim 2.3. James Tappern BBC kaydında, Tutankhamun'un trompetini çalıyor.⁶

Antik Yunan'da da Yunanlıların *salpinx* adını verdikleri trompet, geniş tınıya sahip sesiyle bazı spor faaliyetlerinde ya da askeri emirlerde sinyal vermek için kullanılmaktaydı. "Otantik her şeyi tam salpinx sadece bir adet bulunmaktadır ve şu an Boston'da Güzel Sanatlar Müzesi'nde muhafaza edilmektedir. On üç adet kemik parçasının bronz halkayla buluşmasından, konik bir çandan, ağızlıktan (yine bronz materyalinden yapılmış olan), çalgıyı çalanın daha rahat tutup üfleyebilmesi ya da çalgının üflerken düşüp dağılması istenmediği için halkaya bağlanan bir zincirden oluşmaktadır."⁷

Resim 2.4. Salpinx⁸

⁶ BBC News, *Recreating the sound of Tutankhamun's trumpets*. 2011, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-13092827>, Erişim tarihi: 8 Ocak 2024

⁷ The "TUT" Trumpets. <https://www.bfbresources.com/trumpet-treasure-hunt/the-tut-trumpets/>, Erişim tarihi: 8 Ocak 2024

⁸ BfB Resources, *The Boston Salpinx Project*. <https://www.bfbresources.com/trumpet-treasure-hunt/the-boston-salpinx-project/>, 8 Ocak 2024

Orta çağda ise *Buisine* adlı trompetler kullanılmıştır. “*Buisine* belki de zamanın en yaygın çalgısı olmuştur. Bakır, pirinç ya da gümüş gibi metallerden üretilmiştir. Adı, Roma *Buccinas*ından (Latince) türemiş, kalağı tipik olarak hayvan boynuzundan şekillendirilmiştir. *Buisine* muhteşem görünümde bir trompetti, 1 metre 82 santimetre uzunluğundaydı ve esas olarak kullanılma amacı orduda ya da seremonilerdeydi. Eninde sonunda müzikal performanslarda da kullanılırdı fakat çalgının uzunluğu geniş müzikal kullanım için rahatsız ediciydi ve pratik değildi.”⁹

Resim 2.5. *Buisine*¹⁰

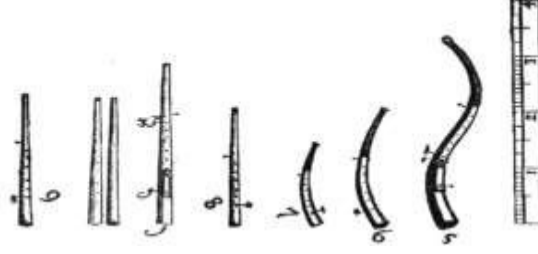
Rönesans döneminde *cornett* ve kulisli trompet kullanılmaktaydı. Bu dönemde çalgıların gelişimi açısından yaylı çalgılar üflemeli çalgılara oranla daha fazla önem teşkil etmekteydi. *Cornett* her ne kadar bakır nefesli çalgılar grubuna dahil olsa da aslında tam olarak metal gibi bir alaşımdan yapılmamaktaydı ve flüte benzer bir görünümdeydi.

Slide trumpet yani kulisli trompet ise metal bir alaşımdan yapılmaktaydı ve trombonla benzerlik göstermekteydi. Normal bir trompet ağızlığına sahip soprano trombon da diyebiliriz. Bu benzerliklerinden ziyade birbirlerinden ayırt edilmesini sağlayan temel unsur ise kulisli trompetin sadece bir kulisinin olması, trombonun ise iki kulisinin olmasıydı. Günümüzde halen kulisli trompet bulunmaktadır ve kullanılmaktadır. Si bemol trompetle benzer olan kulisli trompetin çalımı modern bir Si bemol trompete göre bazı farklı teknikler gerektirmektedir.

⁹ Notestem, *The Medieval Trumpet*, 2020, <https://www.notestem.com/blog/medieval-trumpet/> Erişim tarihi: 9 Ocak 2024

¹⁰ Wikipedia (2024a), *Buisine*, <https://en.wikipedia.org/wiki/Buisine>, Erişim tarihi: 9 Ocak 2024

“Bu dönemde trompetçiler üst derecedeki çalgıcı memurlardandı. Son yüzyıllarda Bach ve Handel’in trompet için yazdığı eserlerin kaynağında, Rönesans döneminde bu çalgıya verilen önem vardır.”¹¹

Resim 2.6. Cornett¹²

Resim 2.7. Kulisli trompet¹³

Barok dönemde, Rönesans döneminden gelen kulisli trompetin, kulisi olmayan düz bir boruya çevrilmesiyle doğal trompetler ortaya çıkarılmıştır. Doğal trompet aynı zamanda barok trompet diye de bilinmektedir. Doğal trompetin ön plana çıktığı dönem ise Barok dönemdir. Uzun bir boru olan bu trompetler valfsiz bir sisteme sahip olması sebebiyle çalımı için en önemli ve tek unsur dudak titreşimidir. Bu sebepten ötürü barok trompetin bütün notaları elde edilebileceği bir doğası bulunmamaktadır.

Resim 2.8. Doğal trompet¹⁴

¹¹ Ahmet Say, Müzik Tarihi, İstanbul: Isık Yayınları, 2020, s.163

¹² Wikipedia, (2024b), *Cornett*, <https://en.wikipedia.org/wiki/Cornett>, Erişim tarihi:18 Ocak 2024

¹³ StCecilia'sHall, (2024) *Engilish Slite Trumpett*, <https://collections.ed.ac.uk/stceciliass/record/95990>, Erişim tarihi:18 Ocak 2024

¹⁴ <https://www.horniman.ac.uk/object/M55a-1981/> Erişim tarihi: 18 Ocak 2024

Klasik dönemde boru formunu koruyan trompet; perdeli, tuşlu bir sistem ile Anton Weidinger tarafından gelişmiştir.

Resim 2.9. Perdeli trompet¹⁵

Romantik dönemde, geçmiş yüzyıllarda kullanılmış ve günümüzde de halen kullanılmakta olan iki çeşit piston sistemi ile trompetin tarihsel evrimleşme süreci günümüzdeki formunu almıştır. Pistonun icadı sayesinde kromatizmin mümkün kılındığı, seslerin daha garanti çıkabileceği, tonu geniş bir trompet doğmuştur. Bu icatlardan bir tanesi, *rotary* trompet adı verilen trompetin sahip olduğu valf sisteminin kullanıldığı trompettir. *Rotary* trompetin valfleri tıpkı kornodaki gibidir. Kornocu olan Josef Kail tarafından icat edilen *rotary valve* günümüze kadar ulaşmış bir icattır. “Josef Kail, Prag Konservatuvarının ilk valfli trompet profesörü, sadece Viyana valf’i ve rotary valf’i geliştiren değil, aynı zamanda yeni icat edilmiş olan valf’e sahip trompet için ilk solo bestelerinin yaratıcısıdır.”

“...Kail 1 Kasım 1823’te Joseph Riedl ile birlikte iki Viyana valf’ine sahip trompetin yapılışında ayrıcalık elde etmiştir.”¹⁶ *Rotary* valf sistemine sahip trompetler zamanla Avrupa’da en çok kullanılan trompet çeşidi haline gelmiştir.

Resim 2.10. Rotary trompet¹⁷

¹⁵ Horniman, (2024). *Natural Trumpet*, <https://thein-brass.de/wp-content/uploads/2021/11/4.1.1.2.B-1920x724.jpg> Erişim tarihi:21 Mart 2024

¹⁶ Historic Brass Society, https://www.historicbrass.org/edocman/hbj-1994/HBSJ_1994_JL01_007_Tarr.pdf, Erişim tarihi:21 Mart 2024

¹⁷ Kanstul, Model 1506 C Rotary Trumpet, <https://www.kanstul.com/instruments/trumpets/1506-c-rotary-trumpet/> Erişim tarihi: 22 Mart 2024,

Diğer valf sistemine sahip olan trompet ise Francois Perinet'in 26 Ocak 1838 tarihinde patentini almış olduğu pistonlu trompettir.¹⁸ Perinet'in icadı olan bu pistonlu trompet, günümüze değin ulaşmış olup, dünyanın her yerinde en çok kullanılan standart modern trompet olarak trompet tarihinde yerini korumaktadır.

Resim 2.11. Pistonlu trompet¹⁹

Müzikteki dönemlerle birlikte ve müziğin gereksinimleri doğrultusunda, trompetin de formu ve sistemi değişmiştir. Böylece trompet çeşitliliği artmıştır. Modern trompetin doğuşu Sol ve Fa trompetle olup sonrasında Si bemol, Do, Re, Mi, Mi bemol, La, Si gibi pek çok trompet de varlığını günümüze taşımıştır. *Piccolo* trompet adını alan bir diğer trompet de varlığını halen sürdürmektedir. Bu trompet, diğer trompetlere göre İtalyanca adının anlamını taşıyan çok daha küçük boyutta olup, icracıyı tiz seslere daha rahat ulaştıran bir yapıdadır. Çoğu pikolo trompet dört pistonludur fakat üç pistonu sahip pikolo trompetler de vardır. Aynı zamanda *rotary* valf sistemine sahip pikolo trompetler de bulunmaktadır.

Resim 2.12. Si bemol piccolo trompet²⁰

¹⁸ BrassHistory, (2020). *Etienne-Francois Perinet*, <https://www.brasshistory.net/Perinet%20History.pdf> Erişim tarihi: 22 Mart 2024

¹⁹ <https://www.mozaweb.com/tr/mozaik3D/ENK/hangszer/trombita/960.jpg> Erişim tarihi: 22 Mart 2024

²⁰ <https://www.amazon.com/SHREYAS-Piccolo-Trumpet-Nickel-RDS/dp/B07SD63RJW>, Erişim tarihi: 29 Mart 2024

2.3. Müzikte Çağdaş Dönem

Müzikte modern dönem, Romantik dönemin bitişine doğru, 20. yüzyıl ile başlamıştır. Aslında müzikte Modern dönem 20. yüzyılı kapsarken, Çağdaş dönem ise günümüzü, 21. yüzyılı kapsar. Modern döneme geçmeden önce de Post-Romantizm ve Post-Romantizm dönemi bestecilerinden bahsetmek önemlidir. Çünkü Modern dönemdeki gelişmelerin ve değişimlerin kaynağı Post-Romantizme dayanmaktadır. Modern dönem Post-Romantik dönem ile harmanlanmış, onun sayesinde doğmuştur.

Modern dönem müziğinde, bilinen bütün dinamikler ve katı kurallar değişmeye başlamış, müzikte deneysellik ön plana çıkmıştır. Deneysellik de beraberinde müzikte yeni akımları doğurmuştur. Tonaliteye olan bağlılık değişmiş olup, armonik kurallar ve geleneksel formlar yıkılmıştır. Debussy, Strauss, Mahler, Bartok gibi bazı 19. yüzyıl sonu bestecileri 20. yüzyıl müziğinin değişip gelişmesine oldukça katkı sağlamışlardır. 1950 öncesinde modern müziğe katkıda bulunan bazı önemli besteciler: Gustav Mahler, Claude Debussy, Richard Strauss, Igor Stravinsky, Arnold Schönberg, Edgard Varèse, Charles Ives, Erik Satie. Bunun yanı sıra, 1950 öncesinde, daha sonra Birinci Viyana Okulu'nu (Viyana'da adını dünyaya duyurmuş olan Wolfgang Amadeus Mozart, Joseph Haydn, Franz Schubert, Ludwig van Beethoven bestecilerinden oluşan bir topluluk) referans alan müzik tarihçilerinin adını verdiği İkinci Viyana Okulu, Arnold Schoenberg öğretmenliği öncülüğünde, yenilikçi bir akımın adımlarıyla benimsenen modern müzik anlayışının önemli bir kapısı olmuştur. Arnold Schoenberg ve onun öğrencileri olan Alban Berg ve Anton Webern tarafından müzikte devrim niteliğinde değişimler oluşmaya başlamıştır

2.4. Çağdaş Müziğe Zemin Hazırlayan Temel Akımlar ve Teknikler

2.4.1. Diziselcilik (serialism)

Seriyalizm yani diziselcilik, 20. yüzyıl müziğinde atonal bir çerçevede belirli bir nota diziminin kendisini farklı şekillerde tekrar etmesiyle oluşturulan bir akımdır. Bu akımın öncüsü olan ve on iki ton ses dizimini bulan besteci Arnold Schoenberg'dir.

Bu akım aynı zamanda on iki ton tekniğinin temelini oluşturur. Diziselcilikte belirli bir ton, bir mod yoktur. Her şey gizli bir sistematikliğe bağlıdır. Anton Webern ve Alban Berg gibi isimler de bu akımı barındıran eserler bestelemişlerdir. Seriyalizm bizleri on iki tona, on iki ton ise seriyalizme çıkarır.

2.4.2. On iki ton tekniği

Bu teknik de 20. yüzyıl müziğine, I. Dünya Savaşı'ndan sonraya damga vurmuş bir akım haline gelmiştir. On iki ton tekniği ton dışıdır ve bu teknikte esas olan on iki ses vardır, bu sesler birbirlerinden farklı on iki tane olacak şekilde olmalıdır. Yapıtta da bu on iki ses dizimi ve bu on iki ses diziminin çevrimleri bulunur, çevrimler oldukça zengindir. “On iki ton tekniği ilk bakışta sınırlı görülebilir, ancak hesaplandığında 479.001.600 farklı sıra ses dizisi elde edilebilir.”²¹ Çevrimler yine ilk dizideki seslerin farklı biçimlerde koordine edilmesi ile oluşur. Birçok çevrim olsa da temelde dört adet çevrim bulunur. Diğer çevrimlerde, bu dört çevrimin birleştiği halindeki dizilerle de çevrimler oluşur, yani bir çevrim diğer çevrimle birleşerek ortak bir yeni dizi oluşturabilir.

“On iki nota düzeniyle yazan bir besteci, tonal müzikte yaptığını yapmaz. Belirli bir tonalite seçmek ve yazısını tonal armoninin önceden belirli kuramlarına, nota ilintilerine göre hazırlamak yerine, kromatik gamdaki on iki notayı istediği gibi dizer. Ana kurama göre on iki notadan her biri, diğer on bir nota geçmeden bir kere daha geçemez. Besteci on iki notalık diziyi geriden tekrarlayabilir, her bir notanın öbürüyle olan aralığını ters çevirerek yeni bir dizi kurabilir; bu diziyi de sondan başlayarak bir kere daha dizebilir. Böylece her bir dizinin dört ayrı görünüşü olduğu anlaşılmaktadır:

- 1) Ana dizi.
- 2) Ana dizinin sondan başa dizilmiş durumu.
- 3) Ana dizinin çevrilmiş durumu.
- 4) Çevrilmiş dizinin sondan başa dizilmiş durumu.”²² Bu çevrimlerin tamamını içeren şekil tablosuna ise *matrix* denir. Seriyalizm bestecileri olan; Arnold Schoenberg,

²¹ Charles Hoffer, “A concise introduction to music listening” Wadsworth Publishing Company, California 1988, s.251

²² Mimaroglu, a.g.e., s.153-154

Alban Berg, Anton Webern, Igor Stravinsky, Aaron Copland, Karlheinz Stockhausen gibi isimler On İki Ton akımını benimsemişlerdir.

2.4.3. İzlenimcilik akımı (empresyonizm)

İzlenimcilik akımı, tam olarak Çağdaş döneme ait bir akım değildir fakat çağdaş müziğe geçiş dönemindeki akımları etkilemiştir. Önce sanatın resim dalı üzerinden ortaya çıkmış bir akımdır. 19. yüzyılın sonunda, 20. yüzyılın başında, doğanın ve doğadaki anın sürekli değişir olmasından ressamlar ilham alarak yapıtlar vermiştir.

Empresyonizm, tam olarak Çağdaş döneme ait bir akım değildir fakat çağdaş müziğe geçiş dönemindeki akımları etkilemiştir. Müzikte ise sadeleşmeye sebebiyet vermiş olup, armoniden, melodik yürüyüşlerden ziyade tını ön planda olmuştur. “İzlenimci müzikte ritm ve ölçüm, belirsizliğe eğilim gösterir. Tını renkleri bir tutkudur.”²³ “Müziğin bir “tını olayı” diye ele alınmasına ilk Anton Webern ve Edgar Varèse’de rastladığımızı sanıyoruz ama Webern’deki ses-renk kavramının ve Varèse’in “düzenlenmiş ses” anlayışının önceliğinin nerede olduğunu herhangi bir Debussy çalgılaması ortaya koyar.”²⁴ Kısacası Debussy, müzikte izlenimcilik akımının bir temsilcisi olmuştur. “La Demoiselle élue kantatı, başlangıcındaki dört motifin özellikleri ve bunların “leitmotiv” tekniğine uygun olarak kullanılması bakımından Wagner’in Parsifal’ine yakın görülür. Yapıt, bilgi çevrelerce “fazla bulanık” olarak yargılandı ve Debussy’ye “izlenimci” yaftasının takılmasına da böylece başlanmış oldu.”²⁵

Sonuç olarak müzikte izlenimcilik; doğadan ilham alınarak, anın geçici olması anlayışına sahip olarak, sade, modal yürüyüşlerin olmadığı (I-IV-V yönelmeleri gibi), tekrarlardan uzak bir biçimde, kendini göstermiştir. Orkestralarda küçük kadro kullanılmış olup, cümle yapıları kısadır, sadelik ön plandadır.

2.4.4. Dışavurumculuk (ekspresyonizm)

20. yüzyıl başlarına doğru dışavurumculuk, İzlenimcilik ve Doğalcılık (Natüralizm) akımına bir karşıt görüş olarak doğmuştur. Dışavurumculuk olarak geçen ekspresyonizm, anlatının ön planda olmasından dolayı “Anlatımcılık” adı ile de bilinir.

²³ Say, a.g.e., s.455

²⁴ Mimaroglu, a.g.e., s.126

²⁵ Mimaroglu, a.g.e., s.126

Dışavurumculukta, izlenimciliğin karşıtı olarak doğanın akış anını anlatmaktansa içsel duygular ön planda olmuştur. Bu akım da tıpkı izlenimcilikte olduğu gibi, sadece müzikte değil, sanatın resim, heykel, mimari, edebiyat gibi her alanında belirmiştir.

Müzikte dışavurumculuk, kural dışı, yoğun duyguların anlatımını içermesi şeklinde belirmiştir. Dışavurumcu müzikte, nota yazımındaki özgürlük ile beraber ton dışı yapıtlar söz konusudur. Hatta, ton renkliliği tonsuzluğa kadar uzanır.

2.4.5. Gelecekçilik (fütürizm)

Gelecekçilik akımı adı üstünde geleceğe dair olan, ilerici düşünceleri içeren, özgürlük ve yaratıcılık kavramlarının ön planda olduğu bir akımdır. Gelenekselliğin kapılarını kapatan, dinamik bir akım olan gelecekçilik akımı, 20. yüzyılda İtalya’da doğmuştur. Fütürizm ile müzik, artık sadece çalgılar ile icrayı değil, elektronik gereçleri de kullanarak icra edilmesini sağlayarak yeni bir çağa adım atmıştır. Tüm bunların yanında, Partch, Cowell, Varèse, Cage gibi isimler bu akım ile yeni çalgılar bulma deneyimine girmiştir ve eserlerini de bu akımın bünyesinde vermişlerdir. Bunlardan birine örnek vermek gerekirse, *theremin* adı verilen yeni bir çalgı niteliğindeki alettir. “İnsan sesine yakın sesler üretilebildiği gibi birçok çalgı efektide (efekti de) yaratılabilir. Beş oktav içerisinde bir nota çalınır ve ses, hoparlörlerle artırılır. Rus besteci Dimitri Shostakovich “Odná” adlı 1931 yapımı filmin müziklerinde ilk olarak orkestra içerisinde bu çalgıyı kullanmıştır.”²⁶

Resim 2.14. Theremin²⁷

²⁶ Rohat Cebe, Fütürizm’in Müziğe Etkileri ve Yeni Çalgılar”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 13(49), 2014, s. 314-315.

²⁷ Tim Maryon, 5 Important works that call for a Theremin Soloist, 2019, <https://flypaper.soundfly.com/discover/5-important-works-that-call-for-a-theremin-soloist/> Erişim tarihi: 01 Haziran 2024

2.4.6. Neo-Klasisizm (yeni klasisizm)

Neo-Klasisizm akımı da tıpkı diğer akımlar gibi sanatın her dalında kendini göstermiştir. Yeni Klasisizm 18. yüzyılda resimle ortaya çıkmış bir akımdır. Neo-Klasisizm müzikte resim sanatına göre daha geç ortaya çıkmıştır. 20. yüzyılda müzikte de ortaya çıkan bu akım ile besteciler kendi dönemi ile klasik dönemi birleştirerek eserler vermişlerdir. “Yeni klasikçilikten anlaşılması gereken, eski üslupların benzetme yoluyla eski bir çağdan yenisine aktarılması değil de geçmiş günlerin üslup ve biçimlerindeki anlamların yansıtılmasıysa, 20. yüzyılda Stravinski değil Hindemith bu yolun en önemli simgesi olarak gösterilmiştir.”²⁸ Klasik dönemin motiflerini, yapılarını kullanarak güncel olan motifler, yapılar ile harmanlamışlardır. Bu sebepten Neo-Klasisizm akımına “Yeni Klasisizm” de denir. Buradaki amaç, geleneksel olan ile yeni olanı, modern olanı birleştirmektir. Yeni Klasisizmde, çokseslilik, tonalite önemsenir. Stravinsky, Sergei Prokofiev gibi besteciler bu akım ile eserler sunmuşlardır.

2.4.7. Dadaizm

Geleneksel kalıpların tamamen karşısında bulunan bu akımda esas olan, kural dışı olmaktır. Bu yüzden müzikte dadaizm, geleneksel yapılara aykırı, uyumsuzluğun ön planda olduğu bir halde karşımıza çıkar. Uyumsuzluk, alaycılık açısından Erik Satie isimli bestecinin eserleri dadaizm akımının işaretlerini taşır. Saite dışında, 1950 ve sonrasında, John Cage’in bu akımın etkisini taşıdığı hissedilir. Bir diğer Kurt Schwitters adlı bestecinin “Ursonate” isimli bestesi dada akımının en çarpıcı örneğidir. Hans Heusser isimli piyanist ise dada akımı açısından müzikte önemli bir yere sahiptir.

2.4.8. Somut müzik (musique concrete)

Somut müzik, teknolojiye dayanarak, kayıtlarla oluşturularak ortaya çıkarılan müziktir, yani bir bakıma yapaydır. Önceden kaydedilen seslerin diğer efektif seslerin birleştirilmesiyle meydana çıkan müzik somut müzik olarak adlandırılır. Somut müzik, deneysel müziktir. Çağdaş müziğin esas varlığı, hali hazırda deneysellik üzerinedir. Dolayısıyla somut müzik çağdaş müziğin bir meyvesidir.

²⁸ Mimaroglu, a.g.e., s.149

“Bu teknik, 1948 yılında Fransız kompozitör Pierre Schaeffer ve onun Fransız radyo sisteminin Studio d’Essai’sinden (Experimental Studio) arkadaşlarıyla birlikte geliştirilmiştir. Musique Concrete’in temel prensibi, farklı doğal seslerin bantta kaydedilerek (veya özgün olarak disklerde) bir ses montajı üretmek için bir araya getirilmesinde yatar. Böyle bir beste hazırlığı sırasında seçilen ve kaydedilen sesler istenildiği şekilde değiştirilebilir, geriye doğru çalınabilir, kısaltılabilir veya uzatılabilir, yankı odası efektlerine tabi tutulabilir, ton ve yoğunlukta çeşitlendirilebilir. Bitmiş kompozisyon böylece çeşitli işitsel deneyimlerin sanatsal bir bütüne dönüştürülmesini temsil eder.”²⁹ Pierre Schaeffer temeli ile bugün halen somut müzik kavramı sayesinde müzikler ortaya konmaktadır.

2.4.9. Kavramsal sanat (conceptual art)

“Kavramsal Sanat, ifade biçimi olarak, anlatılanın anlatandan daha önemli olduğu veya diğer bir deyişle, yaratma sürecinin oluşturulan nesneden daha önemli olduğu bir sanat türüdür.”³⁰ Kavramsal sanat, geleneksel yapılardan uzak, anlatım dilinin ön planda olduğu bir sanatsal akımdır.

Müzikte John Cage, Albert M. Fine kavramsal sanat akımında önemli isimlerdir. Müzik açısından, John Cage’in “Silence” adlı eseri müziğin kavramsallığı açısından akıma en uygun düşen eseridir. “John Cage, 1954 tarihli "4:33" adlı eseriyle kavramsal sanatı denemeyi ilk başaranlardan biriydi, sessizlikten oluşan dört dakika otuz üç saniye (daha da kavramsal olan ise bu parçayı plak olarak yayımlamak oldu)”³¹

2.4.10. Elektronik müzik

“Genel anlamda elektronik müzik tanımı, her türlü elektronik gereçten yararlanarak besteleme ya da seslendirmenin bütün alanlarını kapsar... Sınırlı bir tanımla elektronik müzik, yalnız elektronik ses üretme gereçlerinden yararlanarak gerçekleştirilen müziği anlatır. Özellikle Almanya’da Köln radyosunun stüdyosunda çalışan besteciler topluluğu bu alanda önemli çalışmalar yapmışlardır. Köln Okulu bestecilerinden kullandıkları ses kaynakları bakımından ayrılanlar hem gerektiğinde elektronik

²⁹ <https://www.britannica.com/art/musique-concrete> Erişim tarihi: 27 Haziran 2024

³⁰ AllMusic, Conceptual art. 2024, <https://www.allmusic.com/style/conceptual-art-ma0000011891> Erişim tarihi: 30 Haziran 2024

³¹ <https://www.allmusic.com/style/conceptual-art-ma0000011891> Erişim tarihi: 30 Haziran 2024

kaynaklı sesleri hem de mikrofon aracılığıyla toplanan doğa seslerini, çalgı seslerini kullanmışlardır. Bunlar, yaptıkları müziğe türlü adlar vermişlerdir. Örneğin Edgard Varèse, bu yolda yaptığı müziğe, yukarıda da değindiğimiz gibi, son organisé (düzenlenmiş ya da örgütlenmiş ses) diyordu.”³² Varèse dışında Karlheinz Stockhausen isimli besteci de elektronik müzik anlamında pek değerli yapıtlar ortaya koymuştur. Türk isimlerden de elektronik müzik anlamında eserler ortaya sunmuş müzisyenler İlhan Mimaroglu ve Bülent Arel’dir.

2.4.11. Mikrotonalite

“Mikrotonal müzik, bir akort sisteminin veya ölçeğin standart yarım tonlarını farklı aralıklarda kullanan müziktir... Böylece bir oktavda 12 eşit yarı ton, yani 1.200 çeyreklik bulunmaktadır; bunlar ardışık olarak kromatik ölçeği oluşturur.”³³ Mikrotonalite, müzikte deneysel olmanın getirdiği bir materyaldir. Charles Ives, Harry Partch, Henry Cowell, John Cage, Karlheinz Stockhausen isimli besteciler müziğinde mikrotonaliteye yer vermişlerdir.

2.4.12. Minimalizm

Minimalizm, 1960’lı yıllarda Amerika’nın New York Eyaletinde ortaya çıkan, daha az materyallere üretilen müziktir. Minimalist müzik sade olmakla birlikte tekrara dayalı yapıya da sahiptir. “Müzik basittir, kolayca anlaşılır: Sanat eseri karakteri değil, planlanmış ya da kendiliğinden ve çok uzun süren ses süreçleri tercih edilir...”³⁴ Philip Glass, Steve Reich ve Terry Riley minimal müziğin öncü bestecileridir.

2.4.13. Noktalamacılık

İngilizce adı *Pointillism* olan, dilimizde “Noktalamacılık” olarak geçen bu kavram, çağdaş müzikte bestecilerin kullandığı bir tekniktir. “Pointillism: Webern tarafından geliştirilmiş, bir melodinin dizilerinin tek bir aynı çalgıda geleneksel sürekli melodi hattında kullanılmasındansa, sadece birkaç kere sunulmasına (sesin izole noktaları) denir.”³⁵

³² Mimaroglu, a.g.e., s.162.

³³ <https://www.britannica.com/art/microtonal-music>, Erişim tarihi: 12 Temmuz 2024

³⁴ Ulrich Michels ve Gunther Vogel, Müzik Atlası, İstanbul, Alfa Yayınları, 2021, s.525

³⁵ *Modern Art Music Terms*, <https://wmich.edu/musicgradexamprep/ModernTermsPDF.pdf> Erişim tarihi: 13 Temmuz 2024

2.5. Yan Akımlar

2.5.1. Postmodernizm

Modernizm bağlantısıyla 1950'lerin sonuna doğru ortaya çıkmış bir akım olan postmodernizmde esas olan anlayış, gerçeğin herkese göre değişkenlik gösterebileceğini savunan bir anlayıştır. Zaman, postmodernizmde ilerlemesi gerektiği gibi ilerlemez; geçmiş, gelecek ve şimdiki zaman arasında gelgitli köprüler kurar.

Postmodernizm, gelenekselle yeninin birleştiği bir akım olmuştur. “Yeniden senfoni, yaylı kuartet, opera ve bunların karışımları gibi eski türler tercih edilir. (Klasik dönem değil), geç Beethoven’dan başlayıp Mahler’e kadar romantik dönemin yanı sıra Berg örnek alınır.”³⁶

Postmodernizm etkili bir müzikte bütünsellik yoktur, tek bir forma ya da anlayışa bağlı kalınmaz. “Luciano Berio’nun 1968-1969 yıllarında 8 ses ve orkestra için bestelediği “Sinfonia” adlı eseri ise, postmodernliğin bir bayrağı olarak algılanabilir. Sinfonia’nın bestelendiği dönemde artık modern akım anlayışı terk edilmiş ve müzikte postmodernizm gündeme gelmiştir. Müzikte postmodernliğin ilk adımlarını atan Fransız besteci Henri Pousseur, Alman besteci Karlheinz Stockhausen ve Estonyalı besteci Arvo Part, minimalist bestecilerden Steve Reich ve Philip Glass, Yeni yalınlık akımının (Neue Einfachheit) temsilcilerinden Wolfgang Rihm’dir.”³⁷

2.5.2. Gerçeküstücülük (sürrealizm)

İlk dadaistlerin etkisiyle ortaya çıkan bu akım, 20.yüzyılın başlarında ortaya çıkmıştır. Ortaya çıkması, Fransız yazar André Breton tarafından gerçekleştirilmiştir. Sanatı, felsefeyi ve edebiyatı içine alan gerçeküstücülüğün diğer adı sürrealizmdir. Gerçeküstücülük, adı üstünde gerçek olmayan bulguları, fikirleri kapsar. Bilinçaltı, rüya gibi unsurlar gerçeküstücülükte ön plandadır ve gerçeküstücülükte hayal dünyasının sınırlarında gezilir. Gerçek ile gerçek olmayanın yer değiştirdiği, bazen de iç içe geçtiği bir akımdır.

Müzikte Schönberg ve devamında gelen aynı kuşaktaki bestecilerin müzikte yaptıkları deneysel çalışmalar Sürrealist akım ile ilişkilendirilebilir. “1950 sonrası,

³⁶ Michels ve Vogel, a.g.e., s.525

³⁷ Şebnem Uşen, *Müzikte Postmodernizm*, Orkestra Dergisi, 2012, .423, 27-52.

Sürrealizm ile müzik arasındaki ilişkinin giderek belirginleşmeye başladığı dönemdir. Özellikle caz müziği ve müzikteki post-modern uygulamalar, sürrealist düşüncenin müzikteki yansıması olarak değerlendirilmektedir.”³⁸

2.6. Çağdaş Müzikte Trompetin Yeri

Çağdaş müzik dünyasında trompet için yazılmış, S. Friedman’ın “Solus” isimli eseri dışında pek çok eser bulunmaktadır. Bunlardan biri de İtalyan besteci Luciano Berio’nun Do trompet ve piyano için bestelemiş olduğu “Sequenza X” isimli modern eseridir. Sık sık tempo değişimlerinin olduğu, surdinin pratik şekilde kullanılması gerektiği kısımlar bulunan bu eserde, çağdaş trompet teknikleri kullanılmıştır. Berio’nun bu tekniklerden en fazla kullandığı teknik, dil teknikleridir. Çoğunlukla kurbağa dil ve *doodle* dili art arda kullanarak müziğinde bir gerilim yaratmıştır. Ayrıca piyanonun kullanımının sadece pedallara sessizce basarak var olması bu eseri ilginç kılan bir etkidir. Aynı zamanda piyano, trompetin piyanonun tellerine doğru üflemesi açısından kullanılmıştır. “Söz konusu olan alışılmadık özellik, piyanist belirli akorları klavyede sessizce çalarken trompetin piyano tellerine üflemesidir.”³⁹

Örnek 2.1. Luciano Berio-Sequenza⁴⁰

³⁸ Bilge Evrim Aydoğan, 1950 öncesi Sürrealizm ve Müzik İlişkisi: Anlaşmazlıklar ve Yakınlaşmalar, Sanat Tarihi Yıllığı, 2020, 29, 21-43.

³⁹ Luciano Berio, Squenza X, 2007, <https://www.hollywoodbowl.com/musicdb/pieces/3238/sequenza-x> Erişim tarihi: 17 Temmuz 2024

⁴⁰ A.y.

Bir diğer örnek, çağdaş müzik dünyasından Karlheinz Stockhausen'ın "Oberlippentanz" isimli pikolo trompet için bestelediği eseridir. Bu eser on iki ton tekniği kullanılarak başlar. Eserde hava sesleri ön planda olup sıklıkla susturucu kullanımına yer verilmiştir. Ayrıca, eserde *intervaller* (ses aralıkları) kullanımı geniş bir yelpaze gibidir.

Örnek 2.2. Karlheinz Stockhausen-Oberlippentanz adlı eserdeki intervaller⁴¹

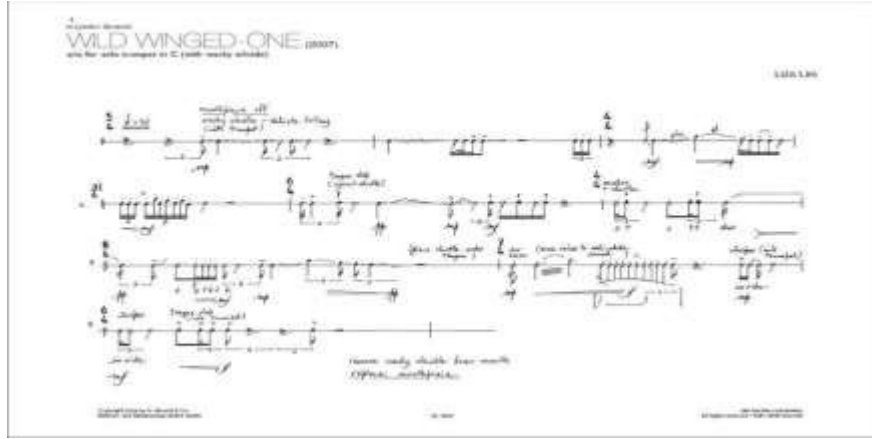
Örnek 2.3. Karlheinz Stockhausen-Oberlippentanz eserindeki hava sesi tekniği⁴²

2.3 numaralı örnekte, en baştaki tiz sesler (Do, Do diyez, Re, Re diyez, Mi) hariç, en sondaki Do notasına kadar bütün sesler hava sesiyle icra edilir. Hava sesi, trompet ağızlığının içine sadece hava yollayıp dudağı titreştirmeden elde edilen sestir.

Bir diğer çağdaş bestecilerden Avusturalya asıllı Liza Lim, trompet için "Wild Winged One" isimli bir eser bestelemiştir. Bu eser çağdaş dönem besteleri arasında bile en farklı olanlardan biri denilebilir. Eserin başlangıcında, ağızlığı titreşim göndermeden trompetin içine birtakım ısıklar çalınır, öyle ki bu sesler tıpkı bir kuşun cıvıltısına benzer. Eserde; piston artikülasyon sesleri, fısıltı, dil vuruşları, hava sesi, hava sesi yaparken aynı anda kurbağa dil yapmak, vokal olarak *inside* kelimesini belirli aralıklarla söylemek, trompetin içine bazı heceleri söylemek, yarım piston *glissandolar*, *slide glissandolar*, yarım piston sesleri, kurbağa dil ve oldukça tiz sesler kullanılmıştır.

⁴¹ https://www.youtube.com/watch?v=udoJ3F_Uw4A Erişim tarihi: 18 Temmuz 2024

⁴² https://www.youtube.com/watch?v=udoJ3F_Uw4A Erişim tarihi: 18 Temmuz 2024

Örnek 2.4. Liza Lim- Wild Winged One⁴³

“Proof of concept for floating child”, Türkçe çevirisiyle “Yüzen Çocuk İçin Kavram Kanıtı” isimli bir diğer çağdaş bestenin sahibi Jeffrey Gavett, bu eseri trompet ve soprano düeti olarak 2019 yılında bestelemiştir. Gavett, besteci, şef, aynı zamanda da baritondur. Besteci, çoğunlukla “Yeni Müzik”e dair yapıtlar vermiştir. “Proof of concept for floating child” isimli bestesi ise, Gracie Leavitt’in aynı ismi taşıyan şiirinin üç parçalı bir düzenlemesidir.

Eserin başında soprano bazı heceleri adeta fısıldar gibi sessiz bir şekilde söylerken, trompet sanatçısı ise surdinli bir şekilde pistonlara da basarak hava sesi efekti yapar. Daha sonra soprano şiiri melodi ile söylemeye başlarken trompet de bu melodiye dahil olur. Hemen sonrasında ise trompet ve soprano yine hava sesi ve fısıltı ikilisi olarak bir araya gelir. Ve eserin ilk bölümü bu döngüde devam eder. Trompet tekniği açısından hava sesi dışında bir çağdaş teknik bu bölümde mevcut değildir. Ayrıca soprano fısıltılar haricinde kalan melodisi ile şu sözleri söylemektedir:

*White the sky settles mirrored
wave pool almost tautologic
causes waves reasonably large
your lyric thinks itself foams
where return canal input
generates a further wave.*

⁴³ Lim, Liza, Wild Winged-One, Aria For Trumpet In C, 2007, <https://www.prestomusic.com/sheet-music/products/8199282--liza-lim-wild-winged-one?srltid=AfmBOopsY-HhTr9nGSE4KogUsinDAdO55wvM1PknDxtkoddoOU78bKa-> , Erişim tarihi: 25 Mart 2025

İkinci bölümde, trompet surdinsiz bir şekilde devam eder. Bu bölümde trompetin kullandığı çağdaş bir teknik bulunmaz, ön planda olan ses aralıkları yani *intervaller*dir. Soprano ve trompetin birbirlerinin melodisini tamamlar gibi olan cümleleri ile bütünleşmiş bir bölümdür.

Üçüncü bölümde trompet surdinli bir şekilde, yine hava sesi ve dil vuruşlarıyla (*tounge slaps*) bölüme başlar, bu sırada soprano ise partisini söylemektedir, ardından trompet de bu melodiye katılır. Ve bu tekrarlar eserin bu bölümü de sonlandırır. Trompetteki teknikler, hava sesi ve dil vuruşlarından ibarettir.

“The monochrome Project, Réz-Tér” bestesinin sahibi olan Martón Illés, bu besteyi sekiz trompet için yapmıştır. İki adet *double bell* trompete (iki kalağa sahip olan trompet), altı adet de değişmeli olarak tek kalaklı Si bemol, Do trompet ve *flugelhorn*a yazılmış bir bestedir. Sekiz trompet sanatçısı da bulunduğu salonun farklı konumlarından üfler, yalnızca iki trompet sanatçısı yan yana çalar, ancak sanatçılar performansları sırasında yürüyerek yer değiştirirler. Performansın en sonunda yedi sanatçı yürüyerek yan yana gelip üflerken diğer sanatçı başka bir köşede yalnız üfler. Ardından diğer trompetçiler tek tek yürüyerek bulundukları salondan trompetlerine üfleyerek ayrılırlar. Geriye kalan tek trompet de hava sesi üfleyerek salonu terk eder ve performans burada sonlanır. İki kalaklı trompetlerde belirli pasajlarda bir kalağa surdin takılıyken diğerine takılmaz, belirli pasajlarda ise iki kalağa birden surdin takılır. Diğer tek kalaklı trompetlerde ise bir trompete *harmon* surdin takılmalıyken, iki trompete de *cup* surdin takılmalıdır, *cup* surdinler da *harmon* surdin ve *plunger* surdin ile yer yer değiştirilir, diğer trompetler surdin takmaz. Ayrıca surdin takanlar pasajlara göre bazen surdinleri takıp çıkarır. Eserde birçok farklı ve alışılmadık çağdaş teknikler kullanılmıştır. Bunlardan bazıları şu tekniklerdir; hava sesi, ağızlığı çıkarıp trompete üflemek, sadece ağızlıkla ses üflemek, tumbayı çıkarıp çalmak, dil atakları (*tounge slaps*), ağızlığı çıkarıp yalnızca ağızlığın tersinden ses üflemek, ağızlığa avuç içi ile vurup ses çıkarmak, tumbaları çıkarıp tumbanın bir borusundan üflerken diğer boruyu da parmak ile kapatmak, yarım piston (*half-valve*), kurbağa dil, kromatik *glissando*, kalağa parmak ile vurmak, trompetin farklı yerlerine ince objelerle vurmak, trompete üflemeden sadece pistonlara basmak, şeffaf dosyayı, alüminyum folyoyu, poşeti, kağıdı ve peçeteyi pistonlara temas ettirerek hışırtı çıkarmak, ağız ile bazı heceleri söylemek, tumbalar çıkmış vaziyetteyken trompete hava üfleyip tumbalardan birine el ile vurmak.

Genel anlamda gerilim dolu bir müzik olan bu eser, aynı zamanda oldukça olağandışıdır. Yeni müziği iliklerine kadar hissettiren, ton dışı, çağdaş tekniklerle donatılmış, etkileyici dili olan bir çağdaş bestedir.

Japon besteci Toru Takemitsu'nun "Paths for Trumpet" isimli bestesi, Çağdaş dönem müziğinin trompet için olan değerli eserlerinden biridir. Eserde genel bir caz esintisi hissedilir, örneğin ritim keskinlik içerisinde icra edilmez, esnek bir ritim vardır. Metronom da ara ara değişir. *Harmon mute* ile başlayan eserde sık sık surdin takıp çıkarılmalıdır. Bu eserde çağdaş trompet tekniklerinden ziyade ritmik kalıplar daha fazla ön plandadır.

Eserde kullanılan tekniklere gelirsek, *half-valve glissando* eserde ilk kullanılan çağdaş tekniktir. Do sesinden La sesine inerken, düz bir çizgi ile *half-valve glissando* yapılması gerektiği gösterilmiştir.

Örnek 2.5. Toru Takemitsu-Paths for Trumpet⁴⁴

İkinci ve son kullanılan teknik kurbağa dildir. Kurbağa dil, dudak titreşimi dediğimiz *buzzing* yaparken bir yandan da dil ile "r" hecesini söyleyerek ortaya çıkar. Surdin takılıken yapılması, pasaja puslu bir hava katar.

Örnek 2.6. Toru Takemitsu-Paths for Trumpet⁴⁵

Robert Erickson'ın "Kryl" isimli bestesi çağdaş tekniklerle bezenmiş bir bestedir. Bu bestede, *half-valve glissando* birkaç yerde yazmaktadır. Bunun yanında, alternatif parmak pozisyonları sıklıkla kullanılır, alternatif parmak pozisyonlarıyla birlikte *slide*

⁴⁴ <https://www.youtube.com/watch?v=F71xuPzZukE> Erişim tarihi: 25 Temmuz 2024

⁴⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=F71xuPzZukE> Erişim tarihi: 25 Temmuz 2024

glissandonun kullanılması da pek çok kısımda bulunur. Genel anlamda, pes ve tiz sesler, bilinen trompet repertuarında kullanılan oktavları aşan seslerdir. Vokal yerler oldukça fazla olmakla birlikte çığlık efekti bile eserde mevcuttur.

Eserin en başında alternatif parmak pozisyonları ve *slide glissando* kullanılmıştır.

Örnek 2.7. Robert Erickson- Kryl⁴⁶

Ardından gelen diğer teknik ise, notadaki çarpı bulunan yeri vokal bir şekilde seslendirmektir. Bunu yaparken ise, çarpı işareti hangi notaya denk gelecek yere konuldu ise o ses söylenir.

Örnek 2.8. Robert Erickson- Kryl⁴⁷

Eserin birçok yerinde yazan *half-valve glissando*, pistonlara yarım basarak, bir notadan diğerine sesleri kaydırarak ulaşılmıştır. Örnek 2.9’da, ölçünün en sonunda yer alan Do sesinden Si sesine *half-valve glissando* ile inilmesi gerektiğini belirtir.

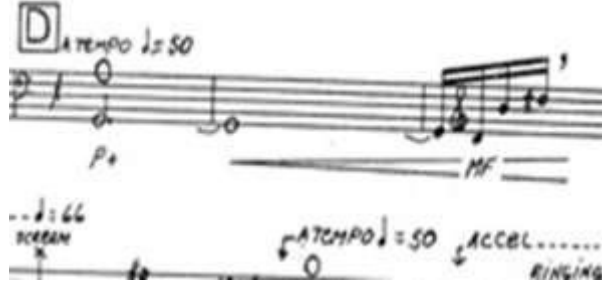
Örnek 2.9. Robert Erickson- KRYL⁴⁸

⁴⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=AqIMHhpiD-w> Erişim tarihi: 25 Temmuz 2024

⁴⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=AqIMHhpiD-w> Erişim tarihi: 25 Temmuz 2024

⁴⁸ A.y.

Trompetin inebileceği en pes ses olan Fa diyez sesinin bir oktav altındaki Sol sesi bu eserde uzun ses halinde kullanılmıştır.

Örnek 2.10. Robert Erickson- Kryl⁴⁹

Kullanılan diğer teknik, birinci tumbayı çıkarıp alternatif parmak numaralarıyla esere devam etmektir.

Örnek 2.11. Robert Erickson- Kryl⁵⁰

Eserde, çarpı olan kısımlarda vokal olarak notayı seslendirmenin haricinde bir de notanın çığlık atarak seslendirilmesini gerektiren bir teknik mevcuttur. Çarpı şeklindeki notanın üstünde, İngilizce kısaltma olan, çığlık anlamına gelen “Scream” kelimesinin “SCR” olarak belirtilmesiyle, o nota çığlık şeklinde seslendirilmelidir.

Örnek 2.12. Robert Erickson- Kryl⁵¹

⁴⁹ A.y.

⁵⁰ <https://www.youtube.com/watch?v=AqIMHhpiD-w> Erişim tarihi: 25 Temmuz 2024

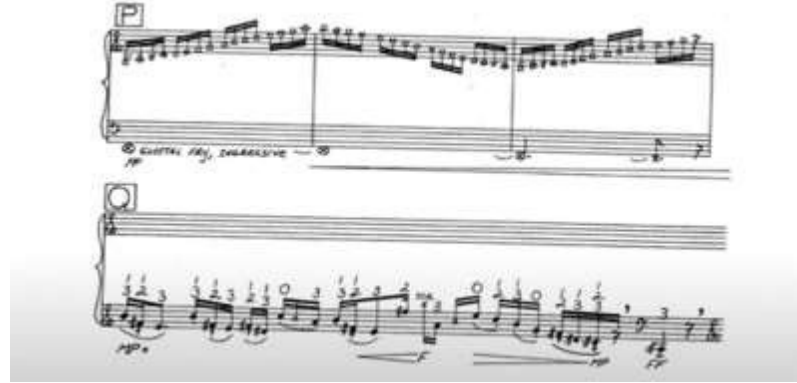
⁵¹ A.y.

Eserde yer alan bir çağdaş teknik olan multifonik, birinci tumba takılı değilken seslendirilir. Alt partide uzun ses vokal şekilde tutulurken, üst partideki notalar üflenmek yerine yalnızca pistonlara basılarak boğukluk elde edilir.

Örnek 2.13. Robert Erickson- Kryl⁵²

Multifonik olan kısımda kullanılan farklı teknikte ise, Fa anahtarındaki ses bu sefer *growl* tekniğine (ağızlığa “r” hecesi söylenerek ve boğazı açarak ortaya çıkan bir tekniktir) benzer bir biçimde, gırtlaktan bir ses ile söylerken, üst partide yazan parmak numaralarına göre pistonlara basılır. Daha serbest çalınabilen bu kısım, notanın altında da yazdığı gibi gittikçe saldırganlaşarak çalınmalıdır, bu ise ancak gırtlaktan gelen sesin şiddetini arttırarak mümkün kılınabilir.

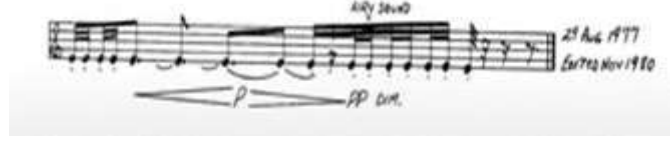

Örnek 2.14. Robert Erickson- Kryl⁵³

⁵² A.y.

⁵³ A.y.

Eserin en sonunda istenilen bir diğer şey ise, *airy sound*, hava gibi duyulan fakat tam olarak hava sesi olmayan sestir. Bunu yaparken dil oldukça yumuşak atılır, hava sesi daha çok ön planda olmalıdır.

Örnek 2.15. Robert Erickson- Kryl⁵⁴

2.7. Çağdaş Trompet Teknikleri

Çağdaş trompet teknikleri oldukça fazla olmakla beraber, dil teknikleri, *glissando* teknikleri, dudak teknikleri, piston teknikleri, *slide* teknikleri olmak üzere ana bölümlere ayırabiliriz. Ayrıca bu ana bölümlerin dışında kalan, tek başına yetecek kadar geçerli olan bazı teknikler de bulunur.

2.7.1. Dil teknikleri

Flutter Tongue (Kurbağa Dil): Kurbağa dil, seri bir şekilde dilimizle “r” sesini çıkararak meydana gelen bir dil tekniğidir. Tıpkı *buzzing* yaparken dudağın titreşmesi gibi, kurbağa dil tekniğinde dil de titreşim halinde olmalıdır. Bu tekniği yaparken hava arttırılmalıdır, havanın arttırılmasıyla birlikte ise sivri ve gür bir ses duyulur. Bu ses, trampette bagetlerin çok hızlı bir biçimde ardı ardına çıkardığı sese de benzetilebilir. Notada kurbağa dil isteniyorsa, o notanın çizgisi üzerinde üç çizgi bulunur ya da o notanın üzerinde flz. kısaltması yer alır yahut Örnek 2.16’da yer alan görsel gibi bu iki işaretle birden de belirtilebilir.

Örnek 2.16. Jolivet Concertino’da bulunan kurbağa dil örneği⁵⁵

⁵⁴ A.y.

⁵⁵ Jolivet Concertino Notası, s.1

Tounge Slaps (Dil Vuruşları): Bu teknik, havanın dudak titreşimi olmadan üflenmesiyle, aynı zamanda da ani ve sert bir dil vuruşuyla elde edilir. Bu dil vuruşları kısa ve hızlıdır. *Tounge slaps* ile mümkün olan sesler yalnızca trompetin pes sesleridir. Notaların içinde çarpı işaretinin olması o notada *Tounge Slap* tekniğinin uygulanması istendiğini gösterir. *Tounge slaps* ile üflendiğinde yazan notadan yarım ses daha tiz bir nota duyulur. Bunun için Örnek 2.17’de yazdığı gibi alternatif parmak numaralarıyla duyulması gereken ses elde edilebilir.

Örnek 2.17. Tounge Slap Örneği⁵⁶

Doodle Tekniği: Caz müziği ile ortaya çıkan *doodle* tekniği 20. yüzyılda yazılan eserlerde de kullanılmaya başlanmıştır. Örneğin; Luciano Berio’nun “Sequenza X”, Stanley Friedman’ın “Solus” ve William Craft’ın “Encounters III” adlı trompet ve vurmali çalgı için yazdığı eserinde *doodle* tekniğine rastlanır. Trompetin içine sanki “Du-dıl” hecelerini söylüyormuşçasına hızlı fakat *legato* şekilde dil vurarak elde edilen bir tekniktir. Aslında dinleyici tarafından bu dil tekniği sesin hızından ötürü trompetteki bir diğer yaygın teknik olan çift dil tekniği gibi duyulabilir. Çünkü *doodle* tekniğinde dil, çift dil ya da kurbağa dil gibi hızlı akar. Fakat bu hız akışı içinde dil artikülasyonu daha yumuşak olmalıdır. Dolayısıyla *doodle* tekniği kurbağa dil kadar sert ataklara sahip değildir. “DI” kısaltması ile nota üzerinde gösterilir.

Örnek 2.18. Luciano Berio, Sequenza X, Doodle Dil Örneği⁵⁷

⁵⁶ Nathan Plante, Tongue Slaps and Other Percussive Sounds, 2021, <https://themoderntrumpet.com/2021/01/22/tongue-slaps-and-other-percussive-sounds/> Erişim tarihi: 19 Ocak 2024

⁵⁷ Luciano Berio, Sequenza X, s.1

Double Tongue Tekniği (Çift Dil Tekniği): Hızlı pasajlarda kolaylık sağlaması, dilin daha akıcı olması için kullanılan bir tekniktir. Bu tekniği yaparken trompet sanatçısının içinden “tu-ku” hecesini söylemesi gerekir. Sekizlik, on altılık, otuz ikilik gibi nota değerlerini içeren dilli pasajlarda, özellikle tempo hızlıysa bu dil tekniğinin kullanılması sanatçıya büyük rahatlık sağlar.

Örnek 2.19. Arban, Çift Dil Örneği⁵⁸

Üç Dil / **TRIPLE TONGUING** 155
VOM ZUNGENSTOSS BEIM DREIFACHEN STACCATO,
DU COUP DE LANGUE EN STACCATO TERNAIRE.

1. *♩ = 64 to 128*

f *p*

♩ = 64 to 128

Örnek 2.20. Arban, Üç Dil Örneği⁵⁹

⁵⁹ Arban Complete Conservatory Method, s. 155, Triple Tonguing

2.7.2. Glissando teknikleri

Glissando: İtalyanca bir müzik terimi olan *glissando*, kelime olarak kayarak anlamına gelir. Bir notadan başka bir notaya ulaşırken kaydırılarak çıkarılan sesler bütünüdür. Birçok çalgı aletinde birçok farklı *glissando* tekniği bulunur.

Half-Valve Glissando (Yarım Valf *Glissando*): Pistona yarım basılarak elde edilen bir tekniktir. İlk notayı pistona tam basarak duyurduktan sonra diğer notaya geçerken bu tekniği uygulayabilmek adına aradaki sesler duyurulmalıdır. Bunun için pistona ya da pistonlara yarım basılarak diğer net duyulması gereken notaya ulaşılır. Bu teknik önümüze sıklıkla oktav ses aralığı çerçevesinde çıkar. *Half-Valve* tekniğinin yazım gösterimi “HV” olarak belirtilir.

Örnek 2.21. Half-Valve Glissando örneği⁶⁰

Kromatik Glissando: Notanın üzerinde “*chrom*” kısaltması yazıyorsa ya da iki nota arasında yatay bir çizgi varsa bu, iki nota arasında kromatik çıkış ya da iniş yapılması gerektiği anlamını taşır. Kromatik demek ise, yarım ses aralıklarla istenilen notaya ulaşılmasıdır.

Örnek 2.22. Kromatik Glissando örneği⁶¹

Slide Glissando: Bu teknik, birinci veya üçüncü tumbayı (trompetin takıp çıkarılabilen boru parçası) açıp kapayarak ya da kapalıyken açarak elde edilir. Bunu yaparken tumbayı kaydırarak ses çıkarıldığı için trombondada yapılan *glissando* sesine benzer. *Slide glissando* birinci ve üçüncü tumbalar kullanılarak yapılabildiği için sadece sol el kullanılmak zorundadır. Çünkü trompet tutuş pozisyonuna göre tumbalar trompeti tuttuğumuz sol elimizin orada bulunur. Bu teknikle ilgili bir diğer önemli nokta ise,

⁶⁰ Nathan Plante, *Glissandi*, 2021, <https://themoderntrumpet.com/2021/01/15/glissandi/> Erişim tarihi: 19 Ocak 2024

⁶¹ A.y

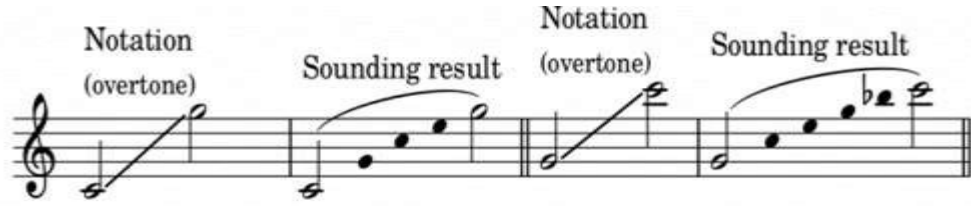
bazı seslerde *slide glissando* tekniğinin mümkün olmamasıdır. Fakat bu seslerde bile *slide glissando* tekniğinin yapılabilmesi, dudağı istenilen seslere göre aşağı ya da yukarı doğru oynatarak elde edilen *bend* tekniği ile mümkün kılınabilir.

Notanın üzerine yazılan “1-2” veya “3” rakamları ile *slide glissando* tekniği yapılması gerektiği anlaşılır. Aşağıdaki örnekte yer alan ilk *slide glissando* tekniğinde La sesinden Sol sesine ulaşılırken *bend* tekniğinden yardım alınmalıdır, sonrasında La bemole ulaşırken de tumba açılmalıdır. Notada yazan diğer *slide glissando* teknikleri ise *bend* tekniğine gerek kalmadan tumbalarla kolayca yapılabilir.

Örnek 2.23. S. Friedman, Solus eserindeki Slide Glissando⁶²

Overtone Glissando (Doğuştan Seslerle *Glissando*): Bu teknikte *glissando* yaparken arada çıkan seslerin tamamı o sesin doğuştan sesleri ise *overtone glissando* tekniğini kullanılmış olur. Doğuştan ses ise, bir nota seslendirildiğinde onunla birlikte otomatik olarak tınlayan uyumlu seslerdir. İnsan kulağı bunu ayırt edebilecek doğaya sahiptir fakat bunun için kulağın bu yönde eğitilmesi de gerekir. Doğuştan sesleri insan kulağının net bir şekilde ve tek seferde duyması her zaman olası olmayabilir.

Örnek 2.24. Overtone Glissando örneği⁶³

Slide Glissando With Quarter Tones (Çeyrek Tonlarla *Slide Glissando*): Bu tekniği açıklamak için önce çeyrek ton hakkında biraz açıklama yapmak en doğrusu olur. Çeyrek tonlar sadece Batı Müziğinde değil, Türk Sanat Müziğinde de kullanılmıştır. Türk Sanat Müziğindeki makamların oluşmasını sağlayan da bu çeyrek tonlardır.

⁶² Stanley Fridman, Solus Notası, Bölüm I, Introduction, s. 2

⁶³ Plante, *Glissandi*.

Quarter Tones yani çeyrek tonlar, bir notanın yarısının da yarısı demektir. Örneğin piyano üzerinde düşünersek, Do sesi ve Re sesi arasında bir yarım ses bulunur. Bu yarım ses Do diyez, diğer adıyla Re bemoldür. Ancak çeyrek ton dediğimiz ise bu yarım sesin de yarısı demektir. Yani Do ve Re arasındaki Do diyez de aslında yarısı olan bir ses bulunur, bu ise Do diyezdeki diyez sembolünün bir düz ve bir yan çizgisinin silinmesi ile sembolize edilir.

Çağdaş müzik trompet tekniklerinden biri de bu çeyrek tonların tumbalar yardımı ile oluşturulmasıdır. Ancak trompette bu tekniğin kullanılması tiz pasajlarda çok daha mümkündür. Bu tekniğin daha kolay yapılabilmesi için yeni bir trompet mekanizması geliştirilmiştir. “Son yıllarda bazı trompet sanatçıları, akort tumbasına çeyrek ton tetikleyici eklemeye karar verdi. Bu, sanatçıya verilen daha pes olan herhangi bir ses grubunda da çeyrek ton yapabilmesi için yeterli boruyu eklemesine izin veren basit bir mekanizmadır. Bu ekstra ventil, daha hızlı ve daha temiz bir çeyrek ton çalımını mümkün kılar.”⁶⁴

Örnek 2.25. Çeyrek Ton Örneği⁶⁵

Resim 2.15. Quarter Tone Trigger⁶⁶

⁶⁴ Nathan Plante, *Microtones*, 2020, <https://themoderntrumpet.com/2020/12/01/microtones/> Erişim tarihi: 20 Ocak 2024

⁶⁵ Eric Heukeshoven, *West meets East – Notation & playback of Quarter tone music using Sibelius*, https://www.rpmseattle.com/of_note/west-meets-east-notation-playback-of-quarter-tone-music-using-sibelius/ Erişim tarihi: 22 Ocak 2024

⁶⁶ Plante, *Microtones*.

Bending: Bu tekniğin tam olarak Türkçe bir kelime karşılığı yoktur. Fakat anlam olarak dudak pozisyonunun istenilen seslere göre aşağı ya da yukarı doğru oynatılması olarak tanımlayabiliriz. *Bending*, üflenen notanın yarım ya da daha fazla perde pesleşmesi veya tizleşmesi için, piston kombinasyonunu değiştirmeden dudağı bükerek elde edilen bir tekniktir. Bunu yaparken de ses, *glissando* mantığındaki gibi aşağı ya da yukarı doğru kayarak çıkar.

Örnek 2.26. James Stamp Warm-Ups And Studies For Trumpet, Bending örneği⁶⁷

2.7.3. Dudak teknikleri

Lip Trill (Dudak Trili): Müzikte sıklıkla karşımıza çıkan tril, bir süsleme çeşididir. “Tr” kısaltması ile notanın üstüne yazılarak belirtilir. Üstüne “Tr” yazılan ana notanın, bir üst ya da bir alt notayla arasında yapılan git gel titreşimi ile tril sağlanır. Trilin hangi nota değerleri çerçevesinde, nasıl bir ritmik yapıda çalınacağı bestecinin yazdığına göre, trilin hangi sestten başlayacağı ise eserin yazıldığı döneme göre değişiklik göstermektedir. Örneğin Barok dönemde yazılan eserlerdeki triller bir yukarıdaki ses ile başlar.

Dudak trili ise pistonlar aracılığıyla değil sadece dudak ile sağlanır. Bunun sağlanması havanın da desteğini alarak aynı pozisyonda yapılır. Trildeki ses aralığı açıldıkça çalımı da o kadar zorlaşmış olur.

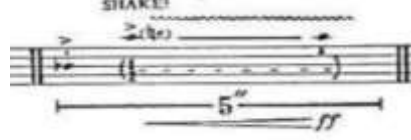

Örnek 2.27. Solus, 2. Bölüm, Si bemol-Re notaları arasındaki lip trill örneği⁶⁸

⁶⁷ James Stamp Warm-Ups And Studies For Trumpet, Bending Exercises, Sayfa 23, 2005

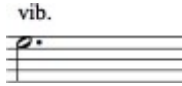
⁶⁸ S. Friedman, Solus Notası, II. Bölüm “Furtively”, s.2

Shake: Teknik ve duyuş olarak dudak triliyle aynı olan bu tekniğin dudak trilinden farkı, fiziksel olarak trompetin hareket ettirilmesidir. Tıpkı dudak trilinde olduğu gibi, aynı parmak pozisyonunda kalarak hava desteğiyle trompeti az ölçüde sallayarak bu teknik ortaya çıkarılmış olur. Notanın üzerine kıvrımlı bir çizginin üstünde “SHAKE” yazması bu tekniğin kullanılması gerektiğini ifade eder.

Örnek 2.28. S. Friedman, Solus eserindeki Shake Tekniği örneği⁶⁹

Vibrato: Dudağın pozisyonunu bozmadan hafif bir dalgalanma etkisiyle meydana gelen *vibrato*, sese yoğun ve duygulu bir hava katar. Notanın üzerinde “vib.” kısaltması ile ifade edilir. Dudak *vibratosu*, diyafram *vibratosu*, parmak *vibratosu* olmak üzere üç *vibrato* çeşidi vardır. Dudak *vibratosu*, dudak pozisyonunun aşağı ve yukarı doğru hızlıca oynatılmasıyla meydana gelir. Diyafram *vibratosu*, diyaframdan alınan havanın sirkülasyonu sırasında basıncın şiddetini değiştirerek oluşur. Parmak *vibratosu* yaylı çalgılar için yaygın bir *vibrato* çeşididir. Trompet icracıları için parmak *vibratosu* daha çok görsel olarak *vibrato* yapılmış hissi verir, aslında sadece parmağı hareket ettirmenin *vibrato*ya bir faydası yoktur. Parmak *vibratosu* için, parmağı hareket ettirmekten ziyade trompeti ileri ve geri hafifçe hareket ettirmek faydalıdır.

Örnek 2.29. Vibrato örneği⁷⁰

2.7.4. Piston teknikleri

Half-Valve (Yarım Piston) Tekniği: Pistona ya da pistonlara yarım basarak elde edilir. Bu teknikten ortaya çıkan ses kapalı ve boğuk duyulur. Yarım basılan esas nota, tınlaması gereken sestten oldukça farklıdır, genelde çok daha pes bir ses ortaya çıkar. Nota üzerinde, tıpkı *half-valve glissando* tekniğinde olduğu gibi “HV” kısaltması ile gösterilir.

⁶⁹ S. Friedman, Solus Notası, III. Bölüm “Scherzando And Waltz”, Sayfa 2

⁷⁰ https://andrewhugill.com/OrchestraManual/trumpet_effects.html Erişim tarihi: 5 Ocak 2024

“Klasik müzik trompet çalıcılığında, yarım piston sesleri genellikle istenmeyen bir durumdur ve genellikle pistonu tam olarak bastırmadığınızın veya pistonunuzun yeterince hızlı yukarı gelmemesi nedeniyle pistonlarınızı yağlamanız gerektiğinin bir işaretidir. Bu "hata", besteciler tarafından alınmış ve güzel bir şeye dönüştürülmüştür!”⁷¹

Örnek 2.30. Half-Valve Tekniği Örneği⁷²

Half-Valve Split Tones (Yarım Piston Bölünmüş Tonlar) Tekniği: Pistonlara yarım basılarak elde edilen *half-valve* tekniği ile aynı anda tek pozisyondan iki farklı sesin çıkarıldığı *split tones* tekniğinin birleşimidir.

Half-Valve Air Sound (Yarım Piston Hava Sesi) Tekniği: Pistonlara yarım basma tekniğinin ve sesin oluşmasını sağlayan dudak titreşimi olmadan yalnızca havayı direkt olarak trompetin içine yollama tekniğinin birleşimi ile yani iki tekniğin bir araya gelmesiyle ortaya çıkan bir tekniktir.

Half-Valve Glissando (Yarım Ventil Glissando): Bu teknik “*Glissando Teknikleri*” kısmında belirtmiş olduğum bir tekniktir. *Half-Valve Glissando* tekniğinde dudak tekniği kadar piston tekniği de mevcuttur. Pistonlara yarım basılmadan bu teknik ortaya çıkarılamaz. Bu sebepten iki tekniğin birleştiği bir tekniktir.

Örnek 2.31. Half-Valve Glissando tekniği, G. Gershwin, “Rhapsody in Blue”⁷³

⁷¹ Nathan Plante, *Half-valve*, 2020, <https://themoderntrompet.com/2020/12/21/half-valve/> Erişim tarihi: 5 Ocak 2024)

⁷² Plante, *Half-valve*.

⁷³ Gershwin, *Blue Rhapsody* Notası, Sayfa 1

Tril: Triller piston veya pistonlar yardımı ile meydana getirilir. Ana sestem yarım ses yahut bir ses aralığı ile yukarıdaki ya da aşağıdaki sesin tekrar ana sese doğru hızlı bir şekilde çalımı ile tril meydana gelir. Eserin yazıldığı döneme göre, trilin ana sestem mi yoksa bir üstteki sestem mi başlayacağı değişir.

Örnek 2.32. Trill örneği, Arban⁷⁴

Tremolo: Bir notanın esas piston pozisyonuyla alternatif piston pozisyonu arasında serice yapılan trile tremolo denir. Bu sebepten duyuş olarak sesler de aynı olacaktır fakat alternatif pozisyonla basılan nota biraz daha pes duyulacaktır. Trompette tril ve tremolo benzerdir. Farkı, tril pistonla veya dudak ile yapılabilirken, tremolo yalnızca alternatif parmak pozisyonuyla mümkündür.

Örnek 2.33. S. Friedman, Solus, I. Bölüm, “INTRODUCTION”, Tremolo Örneği⁷⁵

⁷⁴ Arban, Complete Conservatory Method, Trills, s.115

⁷⁵ S. Friedman, Solus Notası, I. Bölüm, “INTRODUCTION”, s. 1

Örnek 2.34. Alfred, Blatter, Paul, Zonn, Contemporary Trumpet Studies, Tremolo örneği⁷⁶

Half-Valve Tremolo: *Half-Valve* ve Tremolo birleşimi nadir olsa da bu iki teknik birlikte kullanılabilir. Tremolo yaparken pistonlara yarım basarak bu tekniğe ulaşılabilir. Yarım piston tekniğinden ötürü boğuk bir tremolo sesi elde edilir.

Doodle Tremolo: Dil tekniğinin ve piston tekniğinin birleşimi ile oluşmuş olan, kullanımı yaygın olmayan fakat kullanılması olası olan bir tekniktir. Tremolo yaparken *doodle* dil atarak kolayca bu tekniği sağlamış oluruz.

2.7.5. Slide teknikleri

Slide Glissando: *Glissando* teknikleri kısmında da belirttiğim gibi trompetin tumbalarından faydalanılarak oluşturulmuş bir tekniktir. Üflenilen notanın piston pozisyonu aynı kalsa da tumba ile *glissando* yaparken aynı ses farklı bir nota olarak ortaya çıkabilir. *Slide glissando* yaparken birinci yahut üçüncü piston kullanılır.

Slide Çıkarma: Tumbalardan herhangi birini çıkarıp çalınan tekniktir. Hangi tumbanın çıkarılacağı eserde belirtilir. Tumba çıktığında çalgı doğal seslerinden bazılarını kaybeder. Eğer piston pozisyonuna denk gelen bir tumbanın çıkarılması gerekiyorsa o ses duyulması gereken normal halinden çok daha pes, puslu ve az gürültüde duyulacaktır. Tumbanın çıkarılacağı yerler için alternatif parmak numaraları yazılır.

Örnek 2.35. S. Friedman, Solus, IV. Bölüm, “FANFARE”, Slide Çıkarma örneği⁷⁷

⁷⁶ Alfred Blatter ve Paul Zonn, *Contemporary Trumpet Studies*, (D. Hackamn, ed.), Free press, 1976, s.4

⁷⁷ S. Friedman, Solus Notası, IV. Bölüm, “FANFARE”, s. 1

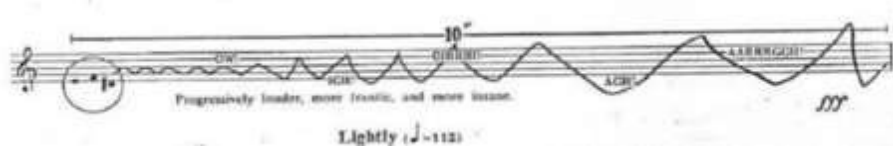
2.7.6. Diğer Teknikler

Hava Sesi: Trompetten ses çıkmasını sağlayacak titreşimi dudağımızla vermeden, sadece hava üfleyip pistonlara basarak oluşturduğumuz hava sesi modern trompet teknikleri arasındadır. Ayrıca ağızlığı çıkarıp trompetin içine o şekilde üfleyerek bu teknik yapıldığında daha net bir hava sesi elde edilmiş olunur.

Örnek 2.36. Contemporary Trumpet Studies, hava sesi örneği⁷⁸

Vokal Teknik: Eserin istenilen yerinde doğaçlama ya da yazdığı şekilde şarkı söyler gibi sesimizi kullanmamız gerekir. Bu ya gerçekten şarkı söylemek olabilir ya bir heceyi söylemek olabilir ya da trompetin içine bağırma olabilir. Vokal teknikte söylenmesi istenilen bir hece de olabilir, birden farklı heceler de olabilir. Trompette, çalarken şarkı söylemek gibi bazı şeyler pek de mümkün olmadığı için, bir notayı icra ederken aynı anda vokal teknikte istenilen konuşma, bağırma veya şarkı söyleme gerçekleştirilemez. Ancak vokal tekniğe notaların arasında bir yerde yahut eserin belirli bir kısmında yer verilebilir.

Örnek 2.37. S. Friedman, Solus, III.Bölüm “SCHERZANDO AND WALTZ”, vokal teknik örneği⁷⁹

Palm Slaps (Avuç içi Vuruşları): Bu teknikte trompet çalmak yerine yalnızca sol elin avuç içiyle trompet ağızlığının içine vurulurken sağ el ile ise trompetin pistonlarına basılır. Bestecinin istediği ölçüde ve ritimde icra edilir. Bu teknik bir nevi vurmali çalgı etkisi verir.

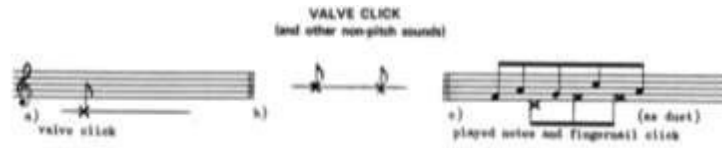
⁷⁸ Blatter ve Zonn, a.g.e., s.5

⁷⁹ S. Friedman, Solus Notası, III.Bölüm “Scherzando And Waltz”, s.2

Örnek 2.38. Contemporary Trumpet Studies, Palm Slaps örneği⁸⁰

Valve Slaps (Piston Vuruşları): Avuç içi vuruşlarının olmadığı gibi yine trompetin içine hava üflenmediği, yalnızca sağ el ile pistonlara sertçe basılarak elde edilen bir tekniktir. Yine vurmali çalgı etkisi vermek istenildiğinde bu tekniği kullanmak çok yerinde olur.

Örnek 2.39. Contemporary Trumpet Studies, Valve Slaps örneği⁸¹

Whisper Tone (Fısıltı Tonu): Önce havanın daha sonra sesin piyano bir gürlükte duyulduğu tekniktir. Bunu yaparken havayı az kullanmak ve havayı trompete doğrudan güçlü bir şekilde yollamamak püf noktadır. Caz müzikte oldukça kullanılan *whisper tone*, seslerin daha yumuşak ve sessiz duyulmasını sağlar. Tahta nefesli müzik aletlerine göre fısıltı tonunun trompette elde edilmesi daha zor olduğu için buna bir çözüm olarak küçük bir araç geliştirilmiştir.

Whisper Penny (Fısıltı Aparatı): *Whisper Penny* adı verilen küçük araç, trompetçilerin çok daha kolay bir şekilde fısıltı tonu yapabilmesi için üretilmiş bir icattır. Ağızlığın içine yerleştirip üfleme tekniğinde herhangi bir şeyi değiştirmeden, kolayca fısıltı tonu elde edilir. Sesler böylelikle daha puslu, sessiz ve yumuşak duyulur.

Resim 2.16. Whisper Penny (fısıltı aparatı)⁸²

⁸⁰ Blatter ve Zonn, a.g.e., s.4

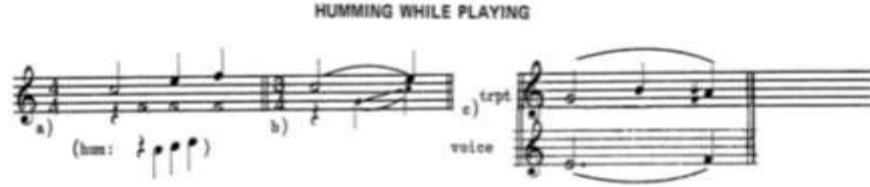
⁸¹ Blatter ve Zonn, a.g.e., s.5

⁸² <http://whisper-penny.de/> Erişim tarihi: 16 Ocak 2024

Trompete Vurmak: Bazı besteciler trompetin kalağına bir cisimle ya da el ile hafifçe vurulmasını eserlerinde isteyebilirler. Bu hareket tehlikeli olup kalakta zararlar meydana getirebileceği riskinden ötürü kalağa vurulacak cisim kesinlikle yumuşak bir cisim olmalıdır. Ayrıca tercihen elimizle değil parmak uçlarımızla ya da tırnaklarımızla kalağa hafifçe vurmaliyiz.

Öpücük Sesi: Trompet ağızlığının içine öpücük atıldığında trompetten de öpücük sesi çıkacaktır. Modern trompet eserlerinde yer almasa da çağdaş tekniklerden kolay kullanabilir olanlardan bir tanesidir.

Multiphonics (Multifonikler): Bir pasajı trompet ile çalarken başka bir sesi ya da ezgiyi aynı anda (ağız ağızlığın içindeyken) şarkı gibi söylemektir. Ağız kapalı olmak zorunda olduğu için bu şarkı söyleme daha çok bir mırıldanma gibidir. Tekniği oldukça zor olan multifonikleri yapabilme özgürlüğüne sahip olabilmek için önce uzun sesin üzerine başka bir uzun ses mırıldanmaya çalışmak, daha sonra o uzun sesleri ezgilere dönüştürmek gibi bir çalışma yöntemi izlenilebilir. Mırıldanılan ezgi, trompette çalınan ezgiye göre daha az ses yoğunluğunda duyulacaktır. Susturucu kullanmak bu anlamda arka planda gizlenmiş o multifoniği bize daha kolay duyurulmasını sağlayacaktır.

Örnek 2.40. Alfred, Blatter, Paul, Zonn, Contemporary Trumpet Studies, Multifonik örneği⁸³

Microtones (Mikro tonlar): Mikro, kelime anlamı olarak küçük anlamına gelir. Müzikte de mikro sesler vardır. Bu sesler, iki ses arasında yer alan gizli seslerdir. Gizli olmasının sebebi, aslında aynı gibi duyulan seslerin birbirlerinden farkının olması fakat bu farkın herkesin duyabileceği, net anlaşılacak bir duyuşta olmamasıdır.

⁸³ Blatter ve Zonn, a.g.e., s.4

Arasında sadece bir tane yarım ses varmış gibi gözüken iki tam sesin arasında başka mikro sesler de bulunur. Mikro sesler klasik müzikte, neredeyse modern dönem hariç, nota yazımı olarak da karşımıza sıklıkla çıkmaz. Mikro tonlar aslında Türk Sanat Müziği'nde sıklıkla kullanılan, koma adı verilen seslerdir. Bu seslerin farklı kombinasyonlarda dizilmesiyle çeşitli makamlar elde edilir. Çağdaş Müzikte de mikro tonlar kullanılır. İki diyez, iki bemolün, bir bemol bir bekarın ya da bir diyez bir bekarın tek bir notada yan yana gelmesiyle nota yazım dilinde ifade edilir.

Trompette mikro tonlar, alternatif parmak pozisyonlarıyla, *bend* tekniğiyle ya da *slide glissando* tekniği ile kolayca elde edilebilir. Ya da son zamanlarda pek çok trompetçinin de kullandığı, trompete fazladan bir aparat olan çeyrek ton tetikleyici ekleyerek mikro tonlara çok daha kolay ulaşmak mümkün kılınabilir.

Örnek 2.41. Alfred, Blatter, Paul, Zonn, Contemporary Trumpet Studies, Mikro Ton örneği⁸⁴

2.7.7. Çağdaş tekniklerde kullanılabilecek susturucular

Surdin de denilen susturucu, trompetin sesini biraz düşürmek veya sese başka bir tını kazandırmak için kalağa takılan bir alettir. Susturucular genellikle alüminyum, metal, sunta ya da bakır gibi alaşımlardan meydana gelir. Orkestra eserlerinde, gereken yerlerde besteciler, İtalyanca *con sordino* veya İngilizce *with mute* yazarak surdin takılması gerektiğini, İtalyanca *senza sordino* ya da İngilizce *open* yazarak da surdinin çıkarılması gerektiğini belirtirler. Trompetin pek çok birbirinden farklı susturucuları vardır; *straight* surdin, *harmon* surdin, *cup* surdin, *plunger* surdin, *bucket* surdin, *practice* surdin gibi. Bu susturucular birbirinden farklı tınlara sahiptir, dolayısıyla bestecinin istediği tınıya göre hangi susturucunun takılması gerektiği değişir. Susturucuların tamamı çağdaş dönem müzik bestelerinde kullanmak için uygundur.

⁸⁴ Blatter ve Zonn, a.g.e., s.2

Resim 2.17: Trompet Surdinleri⁸⁵

2.7.8. The double-bell trumpet (iki kalaklı trompet)

Trompete bir kalak daha eklenerek elde edilen bir trompet çeşididir. Genelde iki kalaklı trompetler Do trompet olmaktadır. Bu trompetin kalakları iki tane olsa da kemik yapısı aynıdır, aynı pistonlara aynı tumbalara sahiptir. Tıpkı kornolarda olan ve basıldığı zaman Fa kornoya geçmesini sağlayan ventil gibi, iki kalaklı trompette de birinci tumbanın yakınında bulunan bir ventil ile diğer kalaktan ses çıkması kolayca sağlanır. Bir kalaktan diğerine geçiş hızlı veya yavaş şekilde yapılabilir kolaylıktadır. Bir diğer kolaylığı ise mikrotonal seslerin tetikleyici ventil ile daha rahat yapılabiliyor olmasıdır. İki kalaklı trompetlerin standart bir yapısı yoktur. Bazı iki kalaklı trompetlerde ikinci kalak takılıp çıkarabilir yapıda olabilir yahut ikinci kalak istenilen yere tutturulabilir. Bu trompetlerde iki kalak arasında aynı ses üflenmesine rağmen sesin rengi açısından az miktarda farklılık olması olağandır. Bu yüzden *half-valve* duyuluşunu vermek daha kolaydır. İki kalaklı trompet ile birçok çeşitlendirme ile üretim sağlanabilir, bu yüzden ki caz müziğinde yahut modern eserlerde kullanılması muhtemeldir. Bu çeşitlendirmelere bir örnek olarak, bir kalağa surdin takıp çalarken diğer kalağa surdin takmamak yahut bir kalağa *harmon* surdin takarken diğer kalağa *bucket* surdin takmak. Nota yazımı olarak ise, besteciler genelde eserin başladığı yerde iki kalaklı trompet istediğini ya da eserin gereken yerinde hangi kalakta hangi susturucunun kullanılması gerektiğini belirtirler.

Resim 2.18. Yalnızca ek kalağına susturucu takılmış iki kalaklı trompet⁸⁶

⁸⁵ <https://themoderntrumpet.com/2020/10/30/mutes-part-one/> 25 Mart 2025

⁸⁶ <https://www.robbstewart.com/double-bell-trumpets> Erişim tarihi: 10 Mart 2024

3. ÇAĞDAŞ MÜZİĞE ZEMİN HAZIRLAYAN BESTECİLER ve S. FRIEDMAN

3.1. Geç Romantik Dönemden Çağdaş Döneme Geçişin, Post-Romantizmin Öncü Bestecileri (19. Yüzyıl Sonu ve 20. Yüzyıl)

Gustav Mahler (1860-1911): Romantik dönemden çağdaş müzik dönemine geçilen kısımda büyük öneme sahip olmuş bir bestecidir. Eserlerinde Romantik dönemin esintileri hissedilirken bir yandan da Romantik müziği yeni bir çağa taşıyan detaylar da göze çarpar. “Eserlerinde Wagner ve Bruckner etkileri hissedilir. Bu eserler, aşırılığın sınırındaki Wagner kromatizminden öğrencisi ve hayranı Arnold Schoenberg’in uyguladığı atonal sistemin sınırına kadar dayanır.”⁸⁷

Gustav Mahler, orkestra için bestelediği eserlerinde trompetin ses aralığını daha tiz sesler yazarak genişletmiştir. Bestelediği eserlerde birden fazla farklı çeşit trompet kullanımı istemiştir, bu ise farklı tınları, tonal renk çeşitliliğini trompet ile elde etmek istediğini gösterir. Orkestra müziğindeki önemli trompet soloları (1,2,5,7 ve 9. Senfonileri) kendinden sonra gelen bestecilere de ilham olmuş, trompetin orkestra içindeki kullanımını arttırmıştır.

Claude Debussy (1862-1918): 19. yüzyılı 20. yüzyılı bağlayan süre zarfında sadece müzikte değil, edebiyatta ve resimde de birçok şey değişime ve gelişime uğramıştır. Bu değişim ve gelişimle birlikte birçok yeni akım ortaya çıkmıştır. Bu akımlardan biri olan empresyonizm, yani izlenimcilik, önce Debussy tarafından merkeze alındığı düşünülür. “La Demoiselle élue” kantatı, “L'après-midi d'un faune” isimli senfonik şiiri ve piyano için yazdığı “Estampes” isimli eserleri Debussy’nin İzlenimcilik akımını benimsediğinin güçlü bir göstergesi olmuştur. “Debussy, modern Fransız ekolünün yolunu açarken tonalciliğe, tonalci kuramlara sırt çevirir ama tonaliteden yararlanmayı sürdürür.”⁸⁸

⁸⁷ Cavidan Selanik, Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni, Doruk Yayınları, İstanbul, 2010, s.260

⁸⁸ A.e., s.273

Debussy, özellikle *cornett* kullanımına yönelik teknik anlamda değişimler meydana getirmiştir. Eserlerinde trompetin *cornett* gibi, *cornettin* ise trompet gibi bir karakterde olmasını istemiştir. Özellikle “Nocturnes” ve “La Mer” isimli eserlerinde bu tercihi daha çok göze çarpar. Karakteristik teknikler ve Mahler’in tercih ettiğinin tersine, ses aralığını dar tutup tiz seslerin kullanımından kaçınması da Debussy’nin eserlerinin trompet partilerinde göze çarpan diğer detaylardır.

Richard Strauss (1864-1949): Strauss’un eserlerine tıpkı Wagner’de olduğu gibi natüralizm ve edebiyat bağlantısı hep yansımıştır. Aynı zamanda, bir konuyu müzikle anlatma çabası konusunda da Lizst’i örnek almıştır. Strauss, hiçbir zaman tam olarak herhangi bir döneme veya akıma sıkı sıkıya bağlı kalmış bir besteci olmamıştır. “Görkemli bir armoni ve çalgı anlamında tını ustalığıyla geç-romantizmin son büyük temsilcisi Strauss (1864-1949), uzun yaşamı boyunca kendi kuşağından sonraki akımları da bir ölçüde izlemek durumunda kalmıştır. Ve geç-romantizmin sınırlarını kimi yapıtlarında aşarak, doğalcılığa, izlenimciliğe ve çoğu kaynaklarda belirtildiği gibi Elektra adlı operasında anlatımcılığa (dışavurumculuğa) eğilim göstermiştir.”⁸⁹

Strauss’un eserlerindeki trompet partilerinde ilk göze çarpan şunlardır; birden dinamiklerin değişmesi, *interval* kullanımının geniş bir yelpazede olması, hızlı ve teknik pasajlar. Sonrasında göze çarpan diğer unsur, Strauss’un orkestra müziklerindeki trompet partilerinde, farklı trompet tonlarını (Mi, Mi bemol, Fa, Re, Do, Si bemol) doğallığı bozmamak adına sıklıkla tercih ettiğidir. Ayrıca Strauss’un vafli trompeti sahneye taşıdığı, trompeti tekrar solo bir çalgı olarak sunduğu söylenir. “Denebilir ki Strauss, valfli trompeti yalnızca sahneye taşımakla kalmamış, aynı zamanda barok dönemdeki önemine yakın bir şekilde trompeti yeniden solo bir enstrüman olarak öne çıkarmıştır.”⁹⁰ Strauss’un trompeti tekrar solo bir çalgı olarak sunduğunu ise, orkestra müziğindeki en önemli trompet soloları olan “Also Sprach Zarathustra” ve “Ein Heldenleben” isimli eserleriyle açıkça görebiliriz.

⁸⁹ Say, a.g.e., s..427

⁹⁰https://qpress.ca/product/strauss-orchestral-studies-symphonic-works-for-trumpet?srsId=AfmBOoqxEOm92ZXCymBrK1jFfDFvmsQq51aq6JNd34bA_vz40QmercIt
tarihi: 4 Nisan 2025

Erişim

Erik Satie (1866-1925): Postromantizmden modern döneme geçişte Erik Satie'den mutlaka bahsetmek gerekir. Zira 1866 doğumlu Satie'nin kendisi, Debussy'yi etkilemiş bir besteci olmuştur. Sadece Debussy değil, Virgil Thomson gibi birçok 20. yüzyıl bestecisi Dadaizm akımının yancısı Satie'nin müziğinden etkilenmiştir. “Debussy yanında Satie, çağın birçok genç bestecisini etkilemiş, bu arada Les Six grubunun kurulmasına yol açmıştır.”⁹¹ “Les Six” grubu, 20. yüzyılın başlarında müzikleri, Richard Wagner ve Richard Strauss'un ağır Alman romantizmine ve Claude Debussy'nin kromatik yapısına ve zengin orkestrasyonuna karşı güçlü bir tepkiyi temsil eden Fransız bestecilerden oluşan bir gruptur.

Erik Satie, trompete yönelik solo bir eser bestelememiştir ve eserlerindeki trompet partisinde herhangi bir göze çarpan teknik yoktur. Çünkü o dönemin müzikal anlayışında teknik pasajlarla icracılık ön plana çıkarılmıştır. Satie ise, daha sade ve alaycı bir müziği benimsediğinden dolayı trompeti sadece bir araç olarak kullanmıştır. Örneğin “Parade” isimli balesinde trompeti sadece sirk havası vermek adına bir araç olarak kullanmıştır.

Arnold Schönberg (1874-1951): 20. yüzyılın müzik sanatına getirdiği en önemli dil yeniliği, önce tonal düzenin yıkılması, sonra da yıkılan düzen yerine yeni bir düzenin, on iki nota düzeninin kurulmuş olmasıdır. Tonaliteyi yıkan ilk kişi olmasa da Arnold Schönberg dağıtılan düzen yerine yenisini kuran kişidir. Schönberg'in kendisi yeni bir akım bulmuş olsa da R. Strauss, Mahler ve Wagner gibi bestecilerden de etkilenmiştir. A. Webern, A. Berg gibi çok değerli ve yetenekli, bugün hala adından söz ettiren bestecilerin öğretmeni olan Schönberg, on iki ton tekniği ile müziğe yeni bir açı getirmiş, müziği evrensel olarak genişletmiş ve geliştirmiştir.

⁹¹ İlhan Mimaroglu, *Müzik Tarihi*, Varlık Yayınları, İstanbul, 2017, s.135

Trompet bakımından ise Schönberg yapıtlarında trompeti parlaklık ve dinamiklik vermek, gerilim yaratmak, ton-dışılığı duyurmak amacıyla kullanmıştır. “Verklärte Nacht” adlı eserinde trompetle esere dinamiklik vermiş, “Erwartung” ve “Die glückliche Hand” adlı eserinde müziğinde gerilim yaratmış, “Variations for Orchestra, Op. 31” adlı eserinde ise on iki ton tekniğini trompetteki pasajlarla duyurmuştur.

Charles Ives (1874-1954): Debussy gibi “Sanat sanat içindir” anlayışına sahip diyebileceğimiz Ives, müziğini korkusuzca, herhangi bir estetik kaygılarla yahut maddi kaygılarla ortaya koymamıştır. Ives, müzikte birçok yenilikçi deneyler yapmıştır. “Birden fazla tonalite kullanılmasını Stravinski ve Milhaud’dan önce, atonaliteyi Schönberg’den önce, halk müziğinin sanat müziği gereklerine göre yorumlanmasını Bartók’tan önce, çeyrek tonları Haba’dan önce uygulayan Ives’dir.”

⁹² “Ives’in müziğindeki en önemli öge birbirinden bağımsız tutumların birlikte sunulmasıdır ki bu da onun müziğinin çalınmasını güçleştirmektedir... Örneğin, The Unanswered Question (Karşılıksız Kalmış Soru) adlı parçası ayrı yerlerde, birbirlerinden ayrı müzikler çalan iki orkestranın kullanıldığı, iki ayrı yönetmen gerektiren bir müziktir.”⁹³

Ives, eserlerinde genellikle trompeti askeri havayı hissettirmek ya da sembolik değer katmak için kullanmıştır. Ives’in bestelediği eserlerin arasında, trompetin en önemli rolünün olduğu eseri, “The Unanswered Question” olarak karşımıza çıkar. Esere adını veren “soru”yu eser içinde sembolik olarak trompete yazmıştır. Diğer çalgılar da (flütler ve yaylı çalgılar) sembolik olarak trompetin sorduğu soruyu karşılıklı atışmalarla yanıtlamaya çalışır fakat eserin isminden de anlaşılacağı üzere bu sorunun bir cevabı yoktur. Felsefik bir anlamı olan bu eser, trompet kullanılarak metaforikleştirilmiştir.

⁹² Mimaroglu, a.g.e., s.167

⁹³ Mimaroglu, a.g.e., s.167

Maurice Ravel (1875-1937): En ünlü olan eseri “Bolero” ile ün salmış olan Ravel, İzlenimcilik akımından etkilendiği için, doğadan ilham alarak yapıtlar vermiştir. Ancak, romantik bir izlenimciden ziyade, klasik izlenimci olarak anılır. Onu daha çok tanınır kılan “Bolero” adlı eseri ise, aynı melodi temasının farklı çalgılarda, gürlük terimlerinin değişimleriyle birlikte duyurulmasıdır. Aynı melodinin sürekli tekrarlandığı böyle bir eseri yazmak dönemin kendi içinde bile bir cesaret örneğidir. Ravel’in eserlerinde caza yönelim de söz konusudur. “Çağın müziğine ilgisi Ravel’i, 1920’lerde, caz müziğiyle de ilgilenmeye götürmüştür. Keman sonatının blues bölümü, özellikle piyano için konçertoları, Ravel müziğinde caz etkisinin örnekleridir.”⁹⁴

Ravel eserlerinde *cornetti* kullanmayı tercih etmemiş ve genelde eserlerini Do trompete göre yazmayı tercih etmiş bir bestecidir. Eserlerinde teknik olarak zorlayıcı trompet pasajları bulunur. Ravel, trompet için özellikle iki dil ve üç dil tekniğine yönelik melodiler kullanmıştır. Bu tekniğe göre bestelediği eserleri, “Rapsodie Espagnole” ve “Bolero” olarak nitelendirebiliriz.

Igor Stravinsky (1882-1971): Stravinsky, Rus besteci Rimsky-Korsakov’un öğrencisidir. Besteci, hayatının belirli dönemlerinde birbirlerinden farklı anlayışta yapıtlar ortaya koymuştur. Önce Rus merkezli, sonra Yeni-Klasisizm (Neo-Classicism) merkezli, daha sonra ise Schönberg’in yolundan giderek atonal, on iki ton tekniği ile eserler bestelemiştir. “Stravinski’nin yaratıcılığı üç döneme ayrılabilir: 1) 1920’ye kadar süren ve Rus müziğinden yararlandığı ilk dönem. 2) 1920-1950 yılları arasındaki Yeni-klasikçi dönem. 3) 1950-1971 arasında ton-dışı çalıştığı geç dönem.”⁹⁵

Öncelerde izlenimcilik akımına tutunsa da daha sonra tekrar klasik anlayışa geri dönmüştür. Öte yandan Stravinsky’ye, *Futurism* akımına kapılmış bir besteci de denilebilir.

Stravinsky, eserlerinde trompeti ön plana çıkarmayı seven bir besteci olmuştur. Bunu ise, hızlı ve teknik pasajlarıyla, ritmik yapılarıyla başarmıştır. Eserlerinin dinamikliğini en çok trompetle ortaya koymuştur. Ve farklı trompet çeşitlerini

⁹⁴ Mimaroglu, a.g.e., s.132

⁹⁵ Say, a.g.e., s.487

(örneğin pikolo trompet) eserlerinde kullanmıştır. Trompet adına önemli pasajlara ve önemli sololara sahip en bilinen eserleri, “Petrushka”, “The Soldier’s Tale”, “The Firebird”, “The Rite of Spring”.

Anton Webern (1883-1945): Avusturyalı besteci Webern, müziklerini Diziselsizlik (Serialism) akımının anlayışlarına göre bestelemiştir. Schönberg’in öğrencisi olan Webern, müziğinde esleri oldukça bol kullanmış, sesleri fazla bir sadelikle, tek tek farklı çalgılarda birleştirmiştir. “Çalgı tınları bakımından Webern; çizgilerin türlü çalgılar arasında parçalanması, dağıtılması bakımından Schönberg ve Berg’den çok daha ileri gitmiştir.”⁹⁶

Trompet, Webern’in eserlerinde sololarıyla ön plana çıkmamış, trompetin sahip olduğu pasajlar karmaşık ritim ve tekniklerle donatılmamıştır. Webern sadelikten yana bir besteci olduğundan, eserlerinde trompeti de bu anlayışla kullanmıştır. Genellikle eserlerinde trompet, on iki ton dizimi kullanılarak diğer çalgılarla melodi bağlantıları içinde olmuştur. “Five Pieces for Orchestra Op. 10”, “Concerto for Nine Instruments, Op. 24” bu değerler çerçevesinde trompetin önemli bir yere sahip olduğu eserleridir. Webern’in eserlerinde, trompet rahlesinde yer alacak kişi, düzgün bir entonasyona sahip olmalı, sesleri kontrol ve disiplinle üflemelidir.

Edgard Varèse (1883-1965): Edgard Varèse, 20. yüzyılın temel akımlarından olan *Musique Concrete* yani Somut Müzik akımı ile yapıtlar vermiş bir besteci olmuştur. Müzikteki tınıyı farklı açıdan ele almış, armoniyi ise geleneksel kurallar çerçevesinde kullanmamıştır. Onun müziği somut, anlatımcılık esaslı, elektronik ağırlıklı, sınırları son derece zorlayan biçimdedir. Kısacası Varèse, günümüz müziğinin teknoloji ve mühendislikle birleşimini öngörmüş ileri görüşlü bir bestecidir. Müziği somutlaştırarak ve elektronik imkânları mümkün olduğunca kullanarak günümüz bestecilerinin yoluna ışık olmuştur.

Bu bağlamda Varèse, eserlerinde trompet partilerini geleneksel kullanımı ile bestelememiş, trompet partilerinde karmaşık ritmik kalıplar kullanmıştır. Aynı zamanda farklı trompet çeşitlerini (Do, Re ve başka çeşitlerle) eserlerine dahil etmiş olup, farklı ses tınları elde etmek için de surdini sık sık kullanmıştır. “Hyperprism”

⁹⁶ Mimaroglu, a.g.e., s.157

ve “Déserts” isimli eserleri trompetin yer aldığı Varèse’nin somut müziğine dair önemli eserleridir.

Alban Berg (1885-1935): Schönberg’in öğrencisi olan Berg, tıpkı hocası gibi Ekspresyonizm akımı ile yapıtlar vermiştir. Eserlerinde anlatımcılık, bir hikâyeyi anlatma amaçlıdır. Örneğin bestelediği keman konçertosu içerisinde bir anlatı taşır. Bu anlatı ise; Mahler’in vefat eden kızının anlatıldığı bir eserdir. Besteciliğinin ilk zamanlarındaki yapıtlarında, kendinden önceki bestecilerin izleri görülse de daha sonra Berg’in yavaş yavaş on iki ton tekniğine doğru yöneldiği görülmektedir. Ayrıca hem geleneksel formlara bağlı kalmaya hem de bu geleneksel yapıyı yenilikçi yapılarla birleştirme amacı içerisinde olmuştur. “Berg, çağdaş müzikte, Wagner romantizmi ve Debussy izlenimciliği ile dizisel müziğin daha genç bestecilerinde rastlanan aşırı biçimcilik arasında bir köprü sayılır.”⁹⁷

Berg, eserlerinde trompeti gösteriş, görkem ve askeri çağrışım adına kullanmıştır. Bunun yanında Berg, trompeti renk geçişleri için kullanmış ve gerilim yaratan bir çalgı olarak değerlendirmiştir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde trompet için, “Wozzeck”, “3 Orchestral Pieces, Op. 6” ve “Lulu” adlı eserleri Berg’in en önemli eserleridir.

Dimitri Shostakovich (1906-1975): Shostakovich, 20. yüzyılın adından en çok söz ettiren Rus bestecisidir. Her 20. yüzyıl bestecisi gibi o da bir takım modern akımların etkisinde eserler ortaya koymuştur. Bu akımlar müzik yaşantısında dönem dönem farklılaşma göstermiştir. Örneğin erken dönemlerinde Anlatımcılık akımını izlemiş olup, olgunluk döneminde ise Neo-Klasisizm ve Neo-Romantik akımları ile eserler vermiştir. Shostakovich’in senfoni eserlerinde Tchaikovsky, Hindemith ve Prokofiev etkileri göze çarpmaktadır. Sadece bu bestecilerden değil, Klasik dönemin ve Romantik dönemin diğer pek çok bestecisinden de ilham almıştır. “İlk yıllarda, Orta Avrupa (expressionisme) anlatımcılık okulunun etkileri ve tonsuzluk eğilimleri gösterdikten sonraki yaratılarında, L.V. Beethoven, P. Çaykovski, G. Mahler ve S.

⁹⁷ Mimaroglu, a.g.e., s.154,155

Prokofiev gibi ünlü ustaların etkisinde kalmış ve müzik dünyasında heyecanla karşılanan önemli çağdaş bir besteci olmuştur.”⁹⁸

20. yüzyılın önemli bir bestecisi olan Shostakovich, eserlerinde trompeti belirgin ve ön planda tutmuştur. “Shostakovich, trompetleri hem cesur ve güçlü fanfarlar yaratmakta, hem de tüyler ürpertici derecede lirik pasajlar üretmekte kullanarak, bu enstrümanın çok yönlülüğünü ortaya koymuş ve müziğinin duygusal etkisini derinleştirmiştir.”⁹⁹ Shostakovich’in trompet için en önemli eseri, “Concerto in C minor for Piano and Trumpet, Op. 35” isimli piyano ve trompet için bestelediği, yaylıların da yer aldığı dört bölümden oluşan konçertosudur. Bu eserinde trompete bestelediği ritmik kalıplarıyla fanfar etkisi yaratmayı başarmıştır. İlk bölümde, bazı melodilerin trompet ve piyano arasında karşılıklı atışmalar ile, bazı melodilerin ise trompet aracılığıyla adeta şiirsel bir dilde duyurulması sağlanmıştır. Aynı zamanda bu bölümde trompete bestelenmiş ritimler ile fanfar etkisi kolayca hissedilir. İkinci bölümde trompet yalnızca lirik, bağlı, temayı duyuran, duygu yüklü melodilere sahiptir. Üçüncü bölüm trompet için acelerite ve iki dil, üç dil tekniği adına ön plandadır. Dördüncü bölümde de üçüncü bölüm gibi dil tekniği, acelerite ön planda olup caz etkileri görülür. Bu bölümde trompetin sahip olduğu sololar adeta piyano ile yarışır düzeydedir. Dördüncü bölüm de tıpkı ilk bölümün başı gibi fanfar etkisi ile sonlanır.

3.2. Türkiye’de Modern Batı Müziği

Bütün dünyada müzikte modernleşme dönemin, troe girilmişken, Türkiye’de de Türk Beşleri ile müzikte değişimler ve gelişmeler yaşanmıştır. Osmanlı döneminde müzik, sarayda kurulan müzik toplulukları, Donizetti’nin bando müdürü olarak İstanbul’a gelmesi, yurt dışından çeşitli icracılar getirilmesi ile sınırlı kalmıştır. Bu bağlamda Batı müziğine dair kayda değer gelişmeler olmamıştır. Ancak Cumhuriyet ile birlikte, Türkiye’de müzik, çoksesli bir hal almaya başlamıştır. Cumhuriyetin ilanından kısa bir zaman sonra Atatürk, “Makam-ı Hilafet Mızıkası”nı Ankara’ya naklettirmiş, bu vesile ile “Riyaset-i Cumhur” yani bugünkü Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası’nın

⁹⁸ Saydam, a.g.e., s.204

⁹⁹<https://qpress.ca/product/orchestra-studies-for-trumpet-shostakovich?srltid=AfmBOor-qOlee6VfWMuVFUKT-L5u7bO8rC6eRRcORhR27JYzGSNy3nfi> Erişim tarihi: 7 Nisan 2025

temeli atılmıştır. Bu olumlu gelişmeyi 1924 yılında “Musiki Muallim Mektebi”nin kurulması izlemiştir. Daha sonra 1936 yılında bu mektep Ankara Devlet Konservatuarı’na dönüştürülmüştür. Müzik alanındaki reformların planlanması için dönemin ünlü bestecisi Hindemith’in fikirlerine başvurulmuştur. Birçok genç müzisyen Avrupa’nın çeşitli müzik okullarına yollanmıştır. Başta Türk Beşleri olmak üzere, pek çok değerli besteci bu vesile ile ülkemize kazandırılmıştır. Türk Beşleri, tıpkı “Rus Beşleri” gibi bir grup adı altında anılmaktadır. Bu besteciler, Batı müziğinin inceliklerini Türk kültürünün halk müziğiyle harmanlayıp pek değerli yapıtlar vermişlerdir.

“19. yüzyılda olduğu gibi, 20. yüzyılın ilk çeyreğinde de Türkiye’nin sürekli savaşlar içerisinde bulunması yüzünden, bir ulusal müzik okulu yaratma konusunda geç kalınmıştır. Bununla birlikte, yüzyılımızın ilk 10 yılı içinde doğup da sonradan “Türk-Beşleri” diye tanınan Cemal Reşit Rey, Hasan Ferit Alnar, Ulvi Cemal Erkin, Ahmet Adnan Saygun ve Necil Kâzım Akses gibi dünya çapında üne ulaşan bu besteciler, beklenen “Ulusal ve Çağdaş Türk Müziği”ni yaratmada öncülük etmiş ve Türkiye’yi dünya müzik kamuoyunda tanıtmayı başarmışlardır.”¹⁰⁰

Cemal Reşit Rey (1904-1985): Cemal Reşit Rey, Türk halk ezgilerini ve yapılarını Batı müziğinin Fransız akımı olan “İzlenimcilik” ile birleştirerek eserler vermiş bir bestecidir. Aslında bir bakıma Cemal Reşit Rey, izlenimciliğinin yanı sıra Neo-Klasisizm anlayışına da tutunmuş bir bestecidir. “Teksesli Türk sanat müziğini, yerel özellikleriyle çoksesliliğe, yani çağdaş uygarlık düzeyine ulaştırmada ve uluslararası dünya müzik edebiyatına kazandırmada başarılı olmuş, Mithat Fenmen, İlhan Usmanbaş, Ferit Hilmi Atrek, Bülent Tarcan vb. değerli çağdaş müzisyenler yetiştirmiştir.”¹⁰¹ Ayrıca Cemal Reşit Rey, gerek yurt içinde ve yurt dışında konserler vererek, gerek bestelediği yapıtlarla, Türkiye’de Klasik Batı Müziği’nin yayılmasına katkı sağlamış bir bestecidir.

¹⁰⁰ Saydam, a.g.e., s.218

¹⁰¹ Saydam, a.g.e., s.209

Cemal Reşit Rey trompet için solo bir eser bestelememiştir ancak orkestra için bestelediği eserlerinde trompete yer vermiştir. Trompeti, askeri etki ve fanfar etkisi yaratmak için kullanmıştır. Trompetin en önemli işleve sahip olduğu eserleri, “Türkiye Senfonik Şiiri”, “Onuncu Yıl Marşı” ve “Lüküs Hayat”. Özellikle Lüküs Hayat Müzikali, trompetin en çok ön planda olduğu eseridir. Trompet müzikalin başından itibaren sololarıyla ana temayı duyurur. Devamında ise trompet grubuna yazılmış olan marş ritimleri dikkat çeker.

Hasan Ferit Alnar (1906-1978): Hasan Ferit Alnar, Klasik ve Romantik dönem bestecilerinden de etkilenmiş bir bestecidir. Batı müziğinin hem geçmiş dönemlerine (Klasik ve Romantik dönem gibi), hem Türk Musikisi’ne hem de 20. yüzyılın modern müziğine öykünüp yapıtlar ortaya koymuştur. Bunun yanında, eserlerinde Türk folklor etkisi de görülmektedir.

Hasan Ferit Alnar da trompet için solo bir eser bestelememiştir ancak eserlerinde trompete yer vermiş bir bestecidir. “İstanbul Suiti” isimli eseri trompetin önemli yere sahip olduğu eseridir. Bu eserinde trompet, görkemli ve dinamik olarak kendini duyurur. Alnar bu eserinde trompeti efektif bir renk olarak kullanmıştır. Aynı zamanda Alnar, melodileri diğer enstrümanlara ve trompete ince bir işçilikle dağıtmıştır. Kimi zaman trompet diğer çalgıların solosunun aynısını onlardan sonra tekrar eder, kimi zaman da soloyu diğer çalgılarla aynı anda seslendirir.

Ulvi Cemal Erkin (1906-1973): Ulvi Cemal Erkin’in en bilinen “Köçekçe” isimli eserinden de anlaşılabilceği üzere, Türk motifleri, Türk ritimleri ile çağdaş müziği bir araya getiren bir bestecidir. Tıpkı diğer Türk Beşleri gibi Erkin’in de müzikte folklorla önem verdiği görülür. “Ulvi Cemal Erkin (1906-1973) etki ögesini, Anadolu ritimlerinin ve melodilerinin çarpıcılığında bulur.”¹⁰²

Ulvi Cemal Erkin’nin solo trompet adına bir bestesi bulunmamaktadır. Ancak orkestra yapıtlarında trompeti ön plana çıkarır. Örneğin, “Köçekçe” isimli en bilinen eserinde trompet çok önemli bir role sahiptir. Türk halk müziği ile Batı müziğini birleştiren motiflerini trompet soloları ile duyurmuştur. Bu eserinde trompet, melodik ve ritmik unsurlarla, parlak ve dinamik tınılarıyla eseri başka bir noktaya taşır.

¹⁰² Mimaroglu, a.g.e., s.185

Ahmet Adnan Saygun (1907-1991): Yazdığı operalarla Türk efsanelerini, hikâyelerini yurt dışında tanıtmayı başaran, eserlerindeki folklor motifleriyle kültürel Türk müziğini Çağdaş Batı Müziği ile birleştirip Türkiye'nin müzik anlayışını dünyaya açan Ahmet Adnan Saygun, erken dönemlerinde pek çok eserler bestelemiştir. Bestelediği ilk opera olan “Özsoy Destanı”, kültürel müzik adına çok önemlidir.

Saygun'un solo trompet için herhangi bir bestesi yoktur. Fakat orkestra eserlerinde trompet için yazdığı pasajlar önemli yere sahiptir. Saygun'un en önemli yapıtı olarak kabul edilen “Yunus Emre Oratoryosu”nda trompet, dinamiklik ve halk müziği etkili pasajlarıyla ön plandadır.

Necil Kâzım Akses (1908-1999): Türk Beşlerinin sonuncu üyesi olan Necil Kâzım Akses, pek çok çağdaş besteci gibi İzlenimcilik akımından etkilenmiştir. Hem ulusalcı hem yenilikçidir. “Uzun cümleler, zengin armoniler, Akses'in eserlerini yansıtan özelliklerden bazılarıdır.”¹⁰³ Kendinden önceki bütün müzik dönemlerini benimsemiş olan Akses, eserlerini de bu benimseyişle beraber yenilikçilik anlayışını birleştirerek oluşumlar ortaya koymuştur ancak Türk Musikisi'nin geleneksel formlarını da tamamen hiçe saydığı da söylenemez.

Akses tıpkı diğer Türk Beşleri gibi trompete solo bir eser yazmamıştır. Bunun yanı sıra, “Thus spoke Atatürk” adlı beşinci senfonisinde trompetler hem askeri esintileri hissettirmesi hem de Atatürk'ün vefatına ağıt niteliğindeki pasajlarıyla ön plana çıkar.

3.3. S. Friedman'ın Hayatı

Trompet sanatçısı, besteci ve şef olan S. Friedman, 1951 yılında Amerika'da doğmuş olup, çağdaş dönem trompet repertuvarına çok değerli bir eser olan “Solus”u katmıştır.

Memphis, Tennessee'de liseyi bitirdikten sonra Memphis Devlet Üniversitesi'nde Modern/Çağdaş dönem bestecisi olan Dr. Donald Freund ile çalıştı. 1973 yılında trompet ve bestecilik dalında üniversite öğrenimini tamamlayıp Amerika'nın New York şehrinde bulunan *Eastman School of Music* okulunda, Samuel Hans Adler öğreticiliğinde eğitime devam etti ve buradan da bestecilik doktorasını aldı. Los

¹⁰³ Yılmaz Aydın, Türk Beşleri, Müzik Ansiklopedisi, Ankara, 2003, s.152

Angeles Filarmoni, Hong Kong Filarmoni, İsrail Filarmoni, Yeni Zelanda Senfoni gibi orkestralarda çaldı. Ayrıca kendi eserleri, Memphis Senfoni, Yeni Zelanda Senfoni, Los Angeles Filarmoni Oda Müziği Topluluğu, *Italian WonderBrass*, *Canadian Brass* tarafından seslendirilmiştir. “The Lyric Trumpet” adlı solo albümü, 1989 yılında ona Yeni Zelanda Müzik Ödülleri kapsamında, “Yılın Klasik Müzik Kayıt Onur Ödülü”nü aldırdı. Başarılı, çok iyi bir trompet sanatçısı olarak bilinmesinin yanı sıra, eserleri dünya çapında icra edilen bir besteci olarak da adını duyurdu.¹⁰⁴

En bilinen eseri trompet için bestelemiş olduğu “Solus” adlı çağdaş eseridir. Aslında kendi doktora resitali için bestelediği Solus, zamanla dünyanın her yerinde trompet repertuarının önemli bir solo eseri haline gelmiştir. S. Friedman en fazla bakır çalgılar grubuna eserler bestelemiştir. Ayrıca Friedman’ın 1991 yılında bestelemiş olup 1992 yılında da Yeni Zelanda Uluslararası Sanat Festivali’nde ilk gösteriminin yapıldığı “Hypatia” isimli bir operası da bulunur. Müzisyen halen hayatta olup yeni bir operası üzerinde de çalışmalarına devam etmektedir. Buna ek olarak, bilinen bir trompet markası olan *Yamaha*’nın trompet artistidir. 2010 yılından beri de Oxford’da bulunan Mississippi Üniversitesi’nde Müzik Teorisi ve Analizi derslerinde öğretim üyesi olup bestecilik kariyerine de devam etmektedir.

Resim 3.1. Stanley Friedman¹⁰⁵

¹⁰⁴ Linnet, Stanley Friedman’s Solus for trumpet unaccompanied, 2022, s.1

¹⁰⁵ Manuel Marquez, Stanley Friedman: “Most Technical/Physical Issues Can Be Solved by Focusing on the Music Itself,” 2018, <https://ijm.education/winds/brass/trumpet/stanley-friedman-interview-2018/> Erişim tarihi: 13 Nisan 2024

3.4. S. Friedman’ın Müzikal Anlayışı

S. Friedman, günümüzde yaşamakta olan bir besteci ve müzisyendir. Müzikal olarak kendi stillerini oluşturmuş fakat bir yandan da neoklasisizm etkilerini postmodernlik ile harmanlayan bir bestecidir. Genelde vokal orkestra ve oda müziği için eserler besteleyen Friedman, solo çalgılar için de eserler bestelemiştir.

Bestecinin eserlerinde, belirli kalıpların dışına çıkan *teatral* anlayışa sahip bir yapı göze çarpar. Çağdaş teknikleri olabildiğince kullanırken bir yandan geleneksel yapılardan da tamamen vazgeçmemiştir. Kendine has değerleri olsa da tıpkı pek çok besteci gibi Friedman da başka bestecilerden etkilenmiştir. Etkilendiği bestecilerden biri Luciano Berio’dur. Sadece modern dönem bestecilerinden değil, Geç Romantik ve Erken Modern dönem bestecisi olan Mahler’den de etkilendiği Friedman’ın eserlerinde göze çarpar. Eserleri her ne kadar olağandışı tekniklerle bezenmiş olsa da geleneksel denilebilecek melodik cümle yapıları da karşımıza çıkar. Ayrıca yapıtlarında Klasik dönem müzik eserlerinin yanı sıra caz müziği etkileri de görülür. Bestelerinde dikkat çekici bir diğer unsur ise eserin bir şeyler anlatmaya çalışıyor olmasıdır, kendince eserin bir öyküsü, ruhu vardır. Friedman, çağdaş müzik tekniklerini kullanırken çalgıların sınırlarını mümkün olduğunca zorlar. Aynı zamanda form dışı ancak bir o kadar da belirli bir form içinde besteleyerek bunu müziğine yansıtır.

Ayrıca, Stanley Friedman’a göre: “Birçok teknik ve fiziksel sıkıntılar müziğin kendisine odaklanarak çözülebilir.” Friedman’ın sadece bu sözünden bile onun müzikal anlayışına dair bir çözümleme yapmak mümkündür. Friedman’ın bu sözüyle anlayabileceğimiz, ona göre her zaman esas olanın müziğin kendisinin olduğu ve geriye kalan bütün her şeyin dış etkenler olduğudur.

3.5. S. Friedman’ın Yapıtları

S. Friedman’ın trompet için bestelediği eserler:

- 1- Solus: Solo trompet için bestelediği dört bölümden oluşan genişletilmiş tekniklere sahip eseridir.
- 2- Sidewinder: Dinleyiciye Antik Mısır çağrışımı veren solo trompet için yazdığı eserdir. Eserin adının Türkçe karşılığı, “Boynuzlu çingiraklı yılan”dır. Bu isme sahip

bir eserin kıvrak stillere sahip olması şaşırtıcı değildir. İstenilen kıvrak stilden ve aynı zamanda Amerikalıların *sidewinder* kelimesini *rotary* trompet ile aynı anlamda kullanması eserin *rotary* trompet ile seslendirilmesine yol açmıştır. Buna yönelik, Stanley Friedman eseriyle ilgili şu sözleri söylemiştir: “Amerikalılar *Rotary Valve* sistemli trompetlere *sidewinder* adını verir, bu ise bir tür çingiraklı yılandır. Bundan dolayı, dolambaçlı, yılan gibi melodisi vardır. Bu eseri pes sesleri vurgulamak için, solistlere daha zorlu eserler arasında “rahatlamaları” için bir fırsat vermek adına yazdım.”¹⁰⁶ Eserde triller, tremololar, pes seslerin yoğunluğu, *slide glissandolar* ön plandadır.

3- Poem For A Fallen Hero: Friedman’ın yine solo trompet için yazdığı eserdir. “Poem For A Fallen Hero da tıpkı Sidewinder gibi tek bölümlü solo trompet için bestelediği, bir yandan gelenekselken bir yandan da tonal sınırları zorlayan kompozisyonudur.”¹⁰⁷

4- Laude: 1980 yılında bestelediği dört bölümden oluşan solo trompet eseridir. “Friedman, hem bir besteci hem bir trompet performans sanatçısı olarak, bu dört bölümden her birini farklı trompet virtüözlerine ve kendisinin kariyerinin erken dönemlerinde etkilendiği yeni müzik uzmanlarına adanmıştır.”¹⁰⁸

5- Classical Concerto (Sonata): Si bemol ve Do trompet partisionları olan, Friedman’ın aslında trompet ve orkestra için 1995 yılında bestelediği, üç bölümden (Allegro, Andante, Rondo) oluşan klasik stile sahip, Do majör tonundaki eseridir. Trompet ve piyano edisyonu da bulunur.

6- Sonata Parodie IX: 1995 yılında Friedman’ın trompet ve piyano için bestelediği eseridir.

7- Sonatine: 1977 yılında trompet ve arp için bestelemiştir.

8- Four Etudes: Aslında trompet için yazdığı fakat Friedman’ın korno ve klarinetin de çalabileceğine göre bestelemiş olduğu 4 etütten oluşan etüt kitabıdır.

9- Variations On Limited Pitch Field: Trompet için altı tane konser etüdünün bulunduğu bir kitaptır. Bu etütler, alternatif parmak numaralarıyla yazılmış etütlerdir.

¹⁰⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=NONLxNujOzE> Erişim tarihi: 9 Ocak 2024

¹⁰⁷ Phillip Reed Sullivan, The Unaccompanied Trumpet Music of Stanley Friedman, 2014, https://libres.uncg.edu/ir/uncg/f/Sullivan_uncg_0154D_11564.pdf, Erişim tarihi: 18 Şubat 2024

¹⁰⁸ Adam Lambert, An Examination of Laude, UNT Thesis and Dissertations, 2007

Friedman ilk etüdünde bir ana dizi oluşturmuş ve diğer etütleri de bu ana dizimin çevrimleri olarak devam ettirmiştir.

10- Trumpets of Solomon: Friedman'ın 1996'da iki trompet için bestelediği, yedi adet fanfardan oluşan bir düet kitabıdır.

11- Trio For Jimmie Stamp: 1981 yılında Friedman'ın üç trompet triosu için yazmış olduğu bu kitap korno için de kullanılabilir.

Stanley Friedman'ın bestelemiş olduğu opera:

Hypatia: 1991 yılında *grand opera* olarak bestelediği 6 solistten oluşan, koroya, orkestraya ve dansçılara sahip iki perdelik operasıdır. Bu operasının ilk gösterimi 1922 yılında Yeni Zelanda Uluslararası Sanat Festivali'nde gerçekleştirilmiştir. Yeni Zelanda Opera Gazetesi'ne göre, bestecinin bu operası orkestra açısından etkileyici, sözcük dağarcığı olarak da oldukça zengin bulunarak, Friedman harikulade yeni opera bestecisi olarak nitelendirilmiştir. Operanın hikâyesi ve kişileri gerçeğe uyarlanmıştır. Operaya adını veren Hypatia, İskenderiyeli bilim insanı ve ilk kadın filozoftur. Hypatia, erkek egemenliğe sahip içinde yaşadığı toplumda bu anlayışa karşı mücadele veren bir düşünür olmuştur. Dini inancı Paganizm olduğundan ötürü ve de o zamanın Hristiyan din adamı ve kilise doktoru olan Cyril tarafından bir tehdit olarak görülmesi sebebiyle öldürülen Hypatia, Friedman'ın operasına konu olmuştur.

S. Friedman'ın bakır nefesli çalgılar topluluğu için bestelediği eserler:

1- Zephyr Dances: Stanley Friedman'ın bakır nefesli çalgı beşlisi (iki trompet, bir korno, bir trombon, bir tuba) için 20021 yılında bestelediği altı bölümlük süitidir. Edisyon olarak bakır nefesli dörtlüsü için olanı da mevcuttur.

2- Spanish Dances: Adından da anlaşılacağı üzerine İspanyol danslarından esinlenerek Friedman'ın 2003 yılında bestelediği bu eser, beş kişilik (iki trompet, bir trombon, bir korno, bir tuba) bakır nefesli çalgılar topluluğu içindir. *Louisville Brass* tarafından seslendirilmiş olan bu eser, Uluslararası Trompet Derneği Kompozisyonu Yarışması'nda birincilik ödülünü kazanmıştır. Çağdaş dönem müziği olarak kategorize edilse de klasik forma sahip bir eserdir.

3- Parodie I: 1975 yılında beş kişilik bakır nefesli çalgılar için bestelediği eseridir. İlk gösterimi *New Louise Brass Quintet* tarafından yapılmıştır.

- 4- Antiphonia IV: Altı kişilik trompet grubu için 1978 yılında bestelediği eserdir. Bir adet pikolo trompet ve beş adet Si bemol trompet için bestelenmiştir.
- 5- Ten Variations: İki trompet, iki korno için bestelemiştir. Bu eser iki trompet, iki klarinet olarak da seslendirilebilen bir eserdir. Friedman, bu gibi seçenekleri eserlerinde sıklıkla kullanır ve belirtir.
- 6- Parodie III: Bakır nefesli çalgılar beşlisinin solo trompet ve solo tuba ile birleşiminden oluşan Friedman'ın oda müziği kategorisinde bestelediği eseridir. 1975 yılında bestelediği bu eserin ilk seslendirilişi ertesi yıl Los Angeles Filarmoni tarafından gerçekleştirilmiştir.
- 7- Fanfare 1983: Friedman'ın sekiz kişilik (üç trompet, bir korno, üç trombon ve bir tuba) oda müziği grubu için 1983 yılında bestelediği eseridir.
- 8- Fanfare 1984: Bestecinin 1984 yılında, dört trompet, iki korno, üç trombon ve bir tuba için yazdığı eseridir.
- 9- Fanfare 1985: 1985 yılında trompet ve korno için bestelediği Friedman'ın oda müziği eseridir.
- 10- Variations On The Rag: 1985 yılında bestelenen, iki trompet, bir korno, bir trombon ve bir tubayı içeren beş kişilik bakır nefesli çalgılar için olan oda müziği eserinin ilk seslendirilişi *Theophilus Brass* tarafından gerçekleştirilmiştir.
- 11- Moravian Cantata: Soprano vokalden, üç trompetten, üç kornodan, üç trombondan ve üç tubadan oluşan koral bir oda müziği eseridir. İçerisinde beş adet şarkı vardır: "When My Love To Christ Grows Weak"; "When My Love To Man Grows Weak"; "There", "Behold His Agony"; "Trinity" (Instrumental); "Then To Life I Turn Again".
- 12- Parodie VII: Friedman, 1986 yılında, iki trompet, iki korno, iki trombon, bir tuba ve iki vurmali çalgıdan oluşan bu oda müziği eserini, trompetçi Thomas Stevens'in isteği üzerine bestelemiştir. İlk seslendirilişi Paris'te *l'Ensemble Intercon-Temporain* oda müziği grubu ile gerçeklemiştir.
- 13- La Pittura-Parodie VIII: 1992 yılında solo trompet ve bakır nefesli beşlisi için bestelenen bu eseri, 1993 yılında, Amerika'nın Ohio eyaletinde, Uluslararası Trompet Derneği'nin birincilik ödülünü kazanmıştır.

14- Alpine Lakes: Besteci, İsviçre ve Yeni Zelanda'yı betimlemek için yazdığı bu dört kornodan oluşan eserini 1997 yılında ortaya koymuştur. Dört kısımdan oluşur ve bu kısımlarda notalar aracılığıyla mevsimler üzerinden doğa betimlemesi yapmıştır.

15- Four Freilachs: *Theophilus Brass Quintet* tarafından ilk seslendirilişi yapılan Friedman'ın beşli bakır nefesli topluluğu için (iki trompet, bir korno, bir trombon, bir tuba) 1997'de bestelemiş olduğu bu eseri dört bölümden oluşur.

16- Jerusalem Fugue: Yaylı dörtlüsü ve solo korno için 1996 yılında bestelediği füğ stilinde eseridir. "Müzik, bestecinin en asil insan arzularından ilham aldığı ve hayalleri paramparça bırakarak yürekleri burkan yer olan İsrail'deki deneyimlerinin dramatik ve çatışmalı doğasını yansıtıyor."¹⁰⁹

Stanley Friedman'ın Bakır Nefesli Çalgılar İçin Bestelediği Solo Eserleri:

1- Sonata For Trombone And Piano: Stanley Friedman bu eserini Amerikalı trombon sanatçısı Andrew Molley isteği ile 1999 yılında bestelemiştir. Trombon ve piyano düeti için olan bu eser, on iki ton tekniği ile yazılmış olup kromatize olmuş tonaliteye *intervaller* ile erişilen bir eserdir. Stanley Friedman, tüm bu tonal-atonal dengesine sahip eserinde, Klasik stile sahip üç bölüm (Allegro, Andante, Allegro non troppo) ile ortaya bir çelişki çıkarmıştır.

2- Topanga Variations: Friedman'ın 1983 yılında korno için bestelediği bu eserin ilk seslendirilişini Norveçli korno sanatçısı Froydis Wekre gerçekleştirmiştir.

3- Ossia: 1980 yılında tuba için bestelediği bir eserdir.

4- Os: Bas trombon için Friedman'ın 1976 senesinde bestelediği eseridir. Amerikalı Trombon Profesörü Curtis Olson tarafından eserin ilk seslendirilişi yapılmıştır.

S. Friedman'ın bestelediği tahta nefesli çalgılar oda müziği için eserleri:

1- The Bitter And The Sweet: Klarinet, trompet, piyano ve vürmalı çalgılar için yazdığı bir eserdir.

2- The Bremen Town Musicians: Tahta nefesli çalgılardan ve bir anlatıcıdan oluşan alışılmışın dışında bir oda müziği eseridir. Bu eserdeki tahta nefesli çalgılardan oluşan grupta bir flüt, bir obua, bir klarinet, bir fagot, bir korno bulunur. Bu eser, kromatizmin

¹⁰⁹ <https://www.editions-bim.com/sheet-music/chamber-music/solo-and-string-ensemble/stanley-friedman-jerusalem-fugue-for-horn-and-string-quartet> Erişim tarihi: 19 Nisan 2024

Çalgılar arasında atışmaları şeklinde başlar, cümlelerin yapısı çalgılara dağıtılmış şekildedir. Anlatıcı ise bilinen bir hikâye olan Bremen Mızıkacıları'nı teatral bir şekilde anlatır.

3- B'shertah: Bir piyano, bir trompet ve bir klarinetten oluşan Friedman'ın bestelediğı bu oda müziğı eserinin başlangıcında trompet sahne arkasında görünmeyen bir yerden eseri seslendirir, sahnede sadece piyano ve klarinet bulunmalıdır. Daha sonra trompet sahneye dâhil olur ve eserin ana motifi olan cümle yapısı sırasıyla piyano, klarinet ve trompet arasında atışmalar ile duyurulur.

4- Heart of Darkness: Oldukça geniş çalgı sayısına sahip olan bu eserde bir pikolo flüt, iki flüt, iki obua, bir Mi bemol klarinet, üç Si bemol klarinet, bir bas klarinet, bir kontrbas klarinet, iki fagot, bir alto saksafon, bir tenor saksafon, dört korno, bir pikolo trompet, üç trompet, iki trombon, bir bas trombon, bir efanyum, bir tuba, dört timpani, dört vurmali çalgı daha bulunur.

5- A Twist In The Wind: Tahta nefesli algılar topluluğı, bakır nefesli algılar topluluğı, vurmali algılar, arp, kontrbas için bestelediğı büyük bir çalgı topluluğı için bestelediğı eseridir.

6- Thumbarena: 1997 yılında Friedman'ın bestelemiş olduğı Mi bemol klarinet ve piyano için olan eseridir.

7- Freelance Dance: Flüt ve klavsen için, 1999 yılında, New York City Opera'nın ve New Jersey Senfoni Orkestrası'nın birinci flütü olan Bart Feller adına bestelediğı eseridir. Friedman'ın çoğı eserinde olduğı gibi bu eserinde de müzikle bir şehri betimlemek amaçlanmıştır. Bu eserde betimlediğı yer ise Amerika'nın New York şehridir.

Friedman'ın Solo Klarinet İçin Bestelediğı Eseri:

“Artemisa Sketches” adlı eseri Friedman'ın solo olarak tahta nefesli çalgı için bestelemiş olduğı tek eserdir. Bu eseri ise 1995 senesinde klarinet için bestelmiştir. Eser, üç bölümden oluşan bir süittir. Her süitte olduğı gibi bu süitte de aynı tonda dans motiflerinin birbirini tekrar etmesiyle Barok dönem ressamı olan Artemisa Gentileschi'nin hayatı ve bazı özellikli eserleri anlatılmıştır.

Stanley Friedman'ın Orkestra İçin Bestelemiş Olduğu Eserleri:

1- Classical Concerto In C: Trompet ve orkestra için bestelediği bu eserin trompet ve piyano için olan edisyonu da mevcuttur. Klasik stildeki üç bölümlük eseridir.

2- Concerto Grosso: Esere adını veren İtalyanca bir terim olan *grosso* Türkçe kelime anlamı olarak “büyük” demektir. Adından da anlaşılacağı üzere, büyük kadrolu bir orkestra için yazılmış eserdir. Eserde kornolar, trompetler ve vurmali çalgılardan timpani ön plandadır.

3- Hypatia Suite: “Hypatia Süiti”nin ilk seslendirilişi eserin bestecisi Stanley Friedman yönetiminde Yeni Zelanda Senfoni Orkestrası tarafından 1990 yılında gerçekleştirilmiştir.

4- Symphony No.1 A Divine Symmetry: Friedman'ın 1992 yılında bestelediği 24 dakikalık bir orkestra eseridir.

5- Cantata No. 2: Then Spoke Solomon: Solo bariton, koro ve orkestradan oluşan bir kantattır. Eserin adından da anlaşılacağı üzere, bu eser bir kantattır. Kantat, İtalyanca *cantare* fiilinden gelir, Türkçe anlamı “şarkı söylemek”tir.

6- Regensis: 1998 yılında bestelenen, ilk seslendirilişi, bestecisi Stanley Friedman'ın yönettiği Memphis Senfoni Orkestrası tarafından gerçekleştirilen altı dakikalık orkestra eseridir.

4. S. FRIEDMAN'IN SOLUS ADLI ESERİNİN TEKNİK AÇIDAN İNCELENMESİ

4.1. S. Friedman'ın Solus Adlı Eseri Hakkında Bilgilendirme

S. Friedman kendi doktora bitiriş eseri olarak solo trompet için yazılmış Solus eserini 1970'li yılların ortasında henüz 24 yaşındayken bestelemiştir. Çoğu çağdaş eser gibi bu eser de Do trompete göre bestelenmiştir. Her bölümün ikişer sayfa olduğu toplam dört bölümlük Solus eseri 1975 yılında *The Brass Press* tarafından yayımlanmıştır.

Solus “serbest” klasik formlara sahiptir, yani Neo-Klasizm görülür. Eserde yer alan birtakım teknikler caz müziği eserlerindeki dinamiklere sahiptir. Trompet çalgısı ile bu eserdeki teknikleri yapabilme sınırlarının zorlandığı oldukça aşikârdır. Solus, eseri seslendirecek olan icracının kendisini teknik açıdan ve müzikal açıdan gösterebileceği bir eserdir.

Solus hakkında kendisinin *YouTube* üzerinden yayımladığı videosunda Friedman, Solus eserini bestelerken Luciano Berio'nun solo trombon için bestelediği “Sequenza” adlı eserinden esinlendiğini açıkça ifade etmektedir. Besteciye göre Solus, tıpkı “Sequenza” gibi kendine has karakteristik öğelere ve *teatral* bir yapıya sahiptir. Ayrıca Friedman'ın kendisi, eseri Solus'u mini opera olarak değerlendirir.

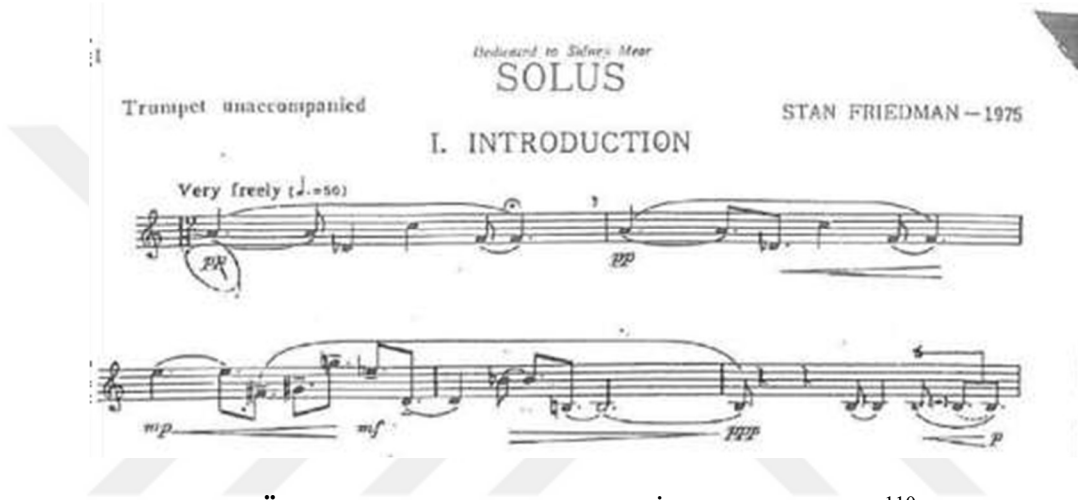
Bestecinin sadece Luciano Berio'dan değil, aynı zamanda Mahler'den de esinlendiği Solus adlı eserinde göze çarpar. Aynı zamanda Friedman, Avusturyalı 20. yüzyıl bestecisi olan Arnold Schoenberg'in bulduğu on iki ton diziminden de yararlanmıştır.

Çağdaş tekniklerle harmanlanan Friedman'ın bu eseri, şakacı, tuzaklı, içindeki ritmik yapılardan ve tekrarlanan motiflerden dolayı *fanfare* öğeleri barındıran teatral bir eserdir. Eserin *teatral* yapısı, eseri yorumlayan kişinin eserde kendini kaybedip aynı zamanda kendini bulabilmesini de sağlamaya sebebiyet verir. Ayrıca sahip olduğu serbestlikle, doğaçlamalarıyla akılsal ve ruhsal çekişmeleri barındıran çok yönlü bir eserdir.

4.2. Solus Eserinin Bölümleri Üzerinden Tekniklerinin İncelenmesi

1. Bölüm, *Introduction*:

Eserin ilk bölümü, Türkçe karşılığı “Giriş” olan *Introduction* bölümünün ilk bütünsel cümlesinde de görüldüğü üzere bu bölümde on iki ton dizim tekniği kullanılmıştır.

Örnek 4.1. Solus 1.Bölüm On İki Ton Ses Dizisi¹¹⁰

Yukarıdaki görselde verilen kesit, Solus eserinin ilk bölümünün ilk sayfasındandır. İlk dört ölçüde on iki ses dizisi vardır. Bu sesler kullanım sırasıyla; La, Re bemol, Do, Fa, Mi, Fa diyez, Sol diyez, Sol bekar, Mi bemol, Re bekar, Si bemol, Si bekar. Birinci bölüm, bütün bu on iki ton ses dizisindeki seslerle sonuna kadar o dizi seslerinin çevrimleriyle devam etmektedir.

Aşağıdaki görselde verilen *Matrix*'de yer aldığı gibi, ilk ses dizisi “P0” tarafından okunur. P harfi ise İngilizce bir kelime olan *Prime* kelimesinden gelir, yani Türkçe karşılığı ilk, birinci demektir, bu ise bize dizinin ilk dizi olduğunu ifade eder. Geri kalan bütün diziler “P0” dizisinin etrafında şekillenip çevrime uğramıştır.

¹¹⁰ Solus Pdf, Bölüm 1, s.1, 28 Nisan 2024

	I ₀	I ₄	I ₃	I ₈	I ₇	I ₉	I ₁₁	I ₁₀	I ₆	I ₅	I ₁	I ₂	
P ₀	A	D _♭	C	F	E	G _♭	A _♭	G	E _♭	D	B _♭	B	R ₀
P ₈	F	A	A _♭	D _♭	C	D	E	E _♭	B	B _♭	G _♭	G	R ₈
P ₉	G _♭	B _♭	A	D	D _♭	E _♭	F	E	C	B	G	A _♭	R ₉
P ₄	D _♭	F	E	A	A _♭	B _♭	C	B	G	G _♭	D	E _♭	R ₄
P ₅	D	G _♭	F	B _♭	A	B	D _♭	C	A _♭	G	E _♭	E	R ₅
P ₃	C	E	E _♭	A _♭	G	A	B	B _♭	G _♭	F	D _♭	D	R ₃
P ₁	B _♭	D	D _♭	G _♭	F	G	A	A _♭	E	E _♭	B	C	R ₁
P ₂	B	E _♭	D	G	G _♭	A _♭	B _♭	A	F	E	C	D _♭	R ₂
P ₆	E _♭	G	G _♭	B	B _♭	C	D	D _♭	A	A _♭	E	F	R ₆
P ₇	E	A _♭	G	C	B	D _♭	E _♭	D	B _♭	A	F	G _♭	R ₇
P ₁₁	A _♭	C	B	E	E _♭	F	G	G _♭	D	D _♭	A	B _♭	R ₁₁
P ₁₀	G	B	B _♭	E _♭	D	E	G _♭	F	D _♭	C	A _♭	A	R ₁₀
	RI ₀	RI ₄	RI ₃	RI ₈	RI ₇	RI ₉	RI ₁₁	RI ₁₀	RI ₆	RI ₅	RI ₁	RI ₂	

Örnek 4.2. Solus'un Birinci Bölümünün Matrix'i¹¹¹

Birinci bölümde, ilk ölçüden beşinci ölçüye kadar olan kısım *Prime Pitch* yani ilk dizidir. Beşinci ölçüden yedinci ölçüye kadar olan kısım, ilk dizinin *Retrograde Inversion*'i (Tersten Okumanın Tersisi) olarak devam eder, kısaltması "RI" şeklindedir. Yedinci ölçüden dokuzuncu ölçüye kadar, *Retrograde*'in (Tersten Okuma) ikinci çevrimi bulunur, *Retrograde*'in kısaltması "R" olarak bilinir. Dokuzuncu ölçüden on birinci ölçüye kadar olan yerde *Retrograde Inversion*'in beşinci çevrimi vardır. Çift çizgiden sonra başlayan 12. ölçüden 18. ölçünün bitimine kadar *Prime* dizisinin beşinci çevrimi şeklinde, 19. ölçüden 21. ölçüye kadar *Inversion*'in dokuzuncu çevrimi, 22. ölçüden 23. ölçüye kadar *Prime* dizisinin yedinci çevrimi, 23. ölçünün La bemol sesinden itibaren *Retrograde*'in dokuzuncu çevrimi 36. ölçüye kadar devam etmiş, 36. ölçünün Fa sesinden itibaren 39. ölçünün Mi bemol sesine kadar *Inversion*'in sekizinci çevrimi ve son olarak iç içe geçmiş çevrim kullayıp 38. ölçüden *Retrograde*'in sıfıncı çevrimiyle on iki ses dizisi tamamlanmıştır.

Notada sağ üstte yer alan *Very Freely* yazısından da anlaşılacağı üzere oldukça serbest çalınması gereken bir bölümdür. Belirli keskin ritimlerle değil, eseri seslendiren icracının ritim içgüdüleriyle çalabileceği serbestlikte bir bölüm bestelemiştir Friedman.

Eserin bu bölümünde kullanılan klasik stildeki teknikler şunlardır: Tril, tremolo, kurbağa dil.

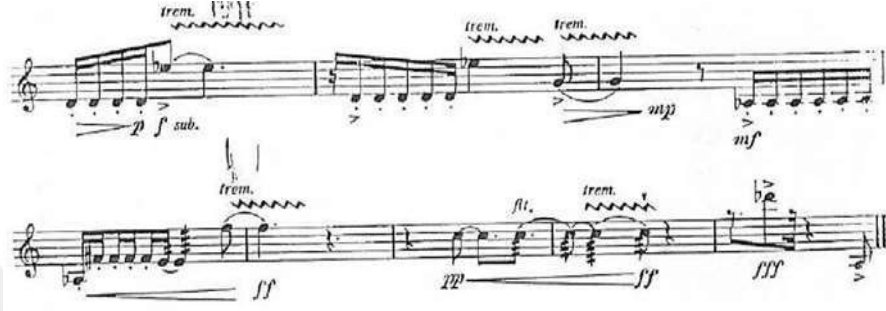
¹¹¹ Solus Matrix, 5 Mayıs 2024

Bu bölümdeki triller Klasik stildeki trillerdir, çağdaş bir bağlamla bağlanmamışlardır.

Örnek 4.3. Solus 1. Bölüm, 1. Sayfa, Tril örneği¹¹²

Bu bölümün tremoloları ise farklı seslerden de olmak üzere sıklıkla karşımıza çıkar.

Örnek 4.4. Solus 1. Bölüm, 2. Sayfa, farklı seslerde yazan tremolo örnekleri¹¹³

Birinci bölümde kullanılan kurbağa dil, aynı ses üzerinden (Do sesi) sadece ikinci sayfanın iki yerinde kullanılmıştır. İlki, ikinci sayfanın üçüncü dizeğinin son notasında Do sesinde karşımıza çıkarken, ikincisi ise ikinci sayfanın son dizeğinde yine Do sesi üzerinde bulunur. Ayrıca ikinci sayfanın son dizeğinde iki teknik birden kullanılmıştır, kurbağa dil yaparken aynı zamanda tremolo yapmak gerekir.

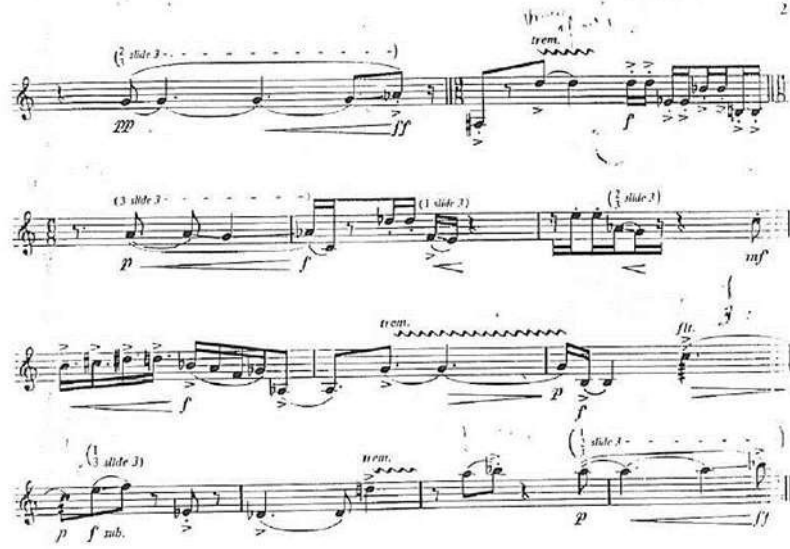
Örnek 4.5. Solus 1. Bölüm, 2.Sayfa, Do Sesi Üzerinden Kurbağa Dil ve Tremolonun aynı anda kullanılması¹¹⁴

¹¹² Solus Pdf, 1. Bölüm, s.1, Son Dizək, 28 Nisan 2024

¹¹³ Solus Pdf, 1. Bölüm, s.2, Son İki Dizək, 28 Nisan 2024

¹¹⁴ Solus Pdf, 1. Bölüm, s.2, Son İki Dizək, 28 Nisan 2024

Eserin bu bölümünde kullanılan çağdaş stildeki teknik ise yalnızca *slide glissando* tekniğidir. Kimisi tumbayı açıp kapatarak kimisi ise kapalıyken açarak çalınır. Eğer üzerindeki parmak numarasında yazan nota üflendiğinde ses doğru çıkabiliyorsa tumba kapalı kalır, diğer sesi çıkarırken açarak *slide glissando* yapılır. Ancak notanın üzerinde yazan parmak numarasıyla üflendiğinde çıkan sesin doğru olma olasılığı yoksa tumbayı açıp kapayarak *slide glissando* tekniği gerçekleştirilir. *Slide glissando* belirli bir sembolle gösterilmez ancak istenilen parmak numarası ve kullanılması gereken tumbanın numarası notanın üzerinde belirtilir.

Örnek 4.6. Solus 1.Bölümde Yer Alan Slide Glissando tekniklerinin tamamı¹¹⁵

Trillerin, tremoloların ve *slide glissando* tekniklerinin yoğunlukta olması, eseri seslendirenin pratikliğini bu bölümde konuşturabilmesini sağlar. Birinci bölüm aynı zamanda tiz bir ses olan Re bemolle bitmesinin yanı sıra Re bemol sesinden sonra gelen *interval*in de zorlayıcı olabileceği pes La sesiyle bölüm sonlanır. Bu bölüm trompet sanatçısını eserin sadece sahip olduğu teknikleriyle değil, trompet sanatçısının kendisinin de sahip olduğu teknik donanımını ortaya koymasını sağlayan bir bölümdür.

¹¹⁵ Solus Pdf, 1. Bölüm, s.2, İlk Dört Dizik, 28 Nisan 2024

2. Bölüm, *Furtively*:

Adı İngilizceden gelen *Furtively*, Türkçe karşılık olarak “sinsice” demektir. Bu bölümde *harmon* surdin kullanımı, ritmik cümleler ile pekişerek tam olarak “sinsice” kelimesinin karşılığını vermektedir.

Eserin bu bölümü boyunca *harmon* surdin kullanılmalıdır. Sembol olarak “0” işareti görüldüğü zaman sol el ile susturucuyu kapamak gerekir. “Wa!” yazan yerlerde ise sol el susturucudan çekilir. “Wa!” gerektiren pasajlarda sol el sürdine yakın bir halde hazırda beklerse o pasaj çok daha rahat icra edilir. Ayrıca “Wa!” sesi bu bölümde genelde sürdin yavaşça el ile kapandıktan sonra elde edilir ancak bölümün bir kısmında “Wa!” sesi öncesinde yavaşça sürdini kapatıp hazırlamadan yapılır, bu da daha efektif duyulmasını sağlar.

Örnek 4.7. Solus 2. Bölüm Sürdinin Kapat-Aç sembolleri¹¹⁶

Bu bölümde ölçü yapısı yoktur. Zaman olarak bölümün kaç kaçlık zamanda olduğunu ifade eden ritim ölçüsü olmadığından ötürü ölçüleri birbirinden ayıran ölçü çizgileri de yoktur. Her ne kadar belirli bir ritim ölçüsü olmasa da dörtlüğe elli metronom istendiğinden ötürü yavaş icra edilmesi gereken bir bölümdür. Birinci bölüm kadar serbest bir bölüm olmasa da icracı yine de eserin çağdaş yapısından dolayı içgüdüsel müzikal anlayış ile bölümü seslendirebilir.

Eserin bu bölümünde yer alan klasik stil anlayışına göre olan teknikler şunlardır: Çarpma, tremolo.

Çarpmalar bu bölümün ikinci sayfasında sıklıkla karşımıza çıkar ve diğer teknikleri kullanırken aralara çarpmalar serpiştirilmesi icracının yine çalgı pratikliğinin ölçülmesini sağlayabilir.

¹¹⁶ Solus Pdf, 2. Bölüm, Giriş kısmı, 28 Nisan 2024

Örnek 4.8. Solus 2. Bölüm, 2. sayfada yer alan çarpmalar¹¹⁷

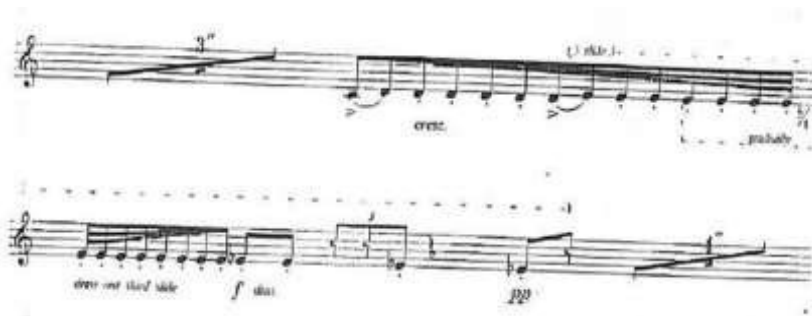
Tremololar ise iki farklı ses arasında istenmiş olup “trem.” yazılarak ifade edilmemiştir.

Örnek 4.9. Solus, 2. Bölüm, 2. sayfada yer alan tremololardan bir örnek¹¹⁸

İkinci bölüm olan *Furtively* bölümünde kullanılan çağdaş teknikler ise şunlardır: *Slide glissando*, *slide glissando*yla çeyrek ton tekniği, dudak trili, ritmik süreç tekniği. Ritmik süreç tekniği, cümlelerin belirli bir kısmında temponun yavaştan hızlıya sonra tekrar yavaş ya da tam tersi olacak şekilde temponun sekteye uğraması halidir.

Slide glissandolar bu bölümde hızlı değil, daha uzun soluklu süren şekilde yazılmıştır. Parantezin açıldığı yerden parantezin kapandığı yere kadar tumbanın yavaşça açılması ya da yavaşça kapanması gerekir.

Örnek 4.10. Solus, 2. Bölüm Slide Glissando ve ritmik süreç tekniği örneği¹¹⁹

¹¹⁷ Solus Pdf, 2. Bölüm, 2. Sayfanın İlk İki Dizeği, 28 Nisan 2024

¹¹⁸ Solus Pdf, 2. Bölüm, 2. Sayfa, 28 Nisan 2024

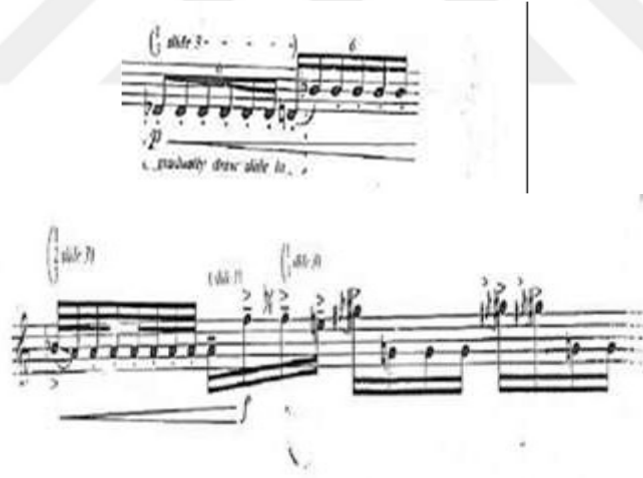
¹¹⁹ Solus Pdf, 2. Bölüm, 1. Sayfa, 2. Ve 3. Dizek, 30 Nisan 2024

Görselde verilen “(2-3 slide 3)” *slide glissando* örneğinde üçüncü tumba yavaşça parantez bitimine kadar açılır. Bunun sebebi ulaşılması gereken Re sesi, istenilen üçüncü parmak pozisyonundan ancak tumba neredeyse tamamen açıkken mümkün olabilir. Burada *slide glissando*ya ek olarak, modern ve çağdaş eserlerde sıklıkla kullanılan bir ritmik süreç tekniği de bulunmaktadır. “(1-2-3 slide 3)” yazan *slide glissando* ise, Sol bemol sesinden Fa sesine daha rahat inebilmek içindir.

Örnek 4.11. Solus, 2. Bölüm, “(2-3 Slide 3)” ve “(123 slide 3)” yazan yerlerdeki Slide Glissando örnekleri¹²⁰

Bu örnekte de aynı şekilde ulaşmak istenilen sese, *slide glissando* yardımı ile parantez bitimine kadar ulaşılmalıdır.

Örnek 4.12. Solus 2. Bölüm Slide Glissando örneği¹²¹

Örnek 4.12’de de görüldüğü üzere *slide glissando* tekniği art arda yazılmıştır. Bu da icracının pratikliğini kanıtlamasına olanak veren bir pasajdır.

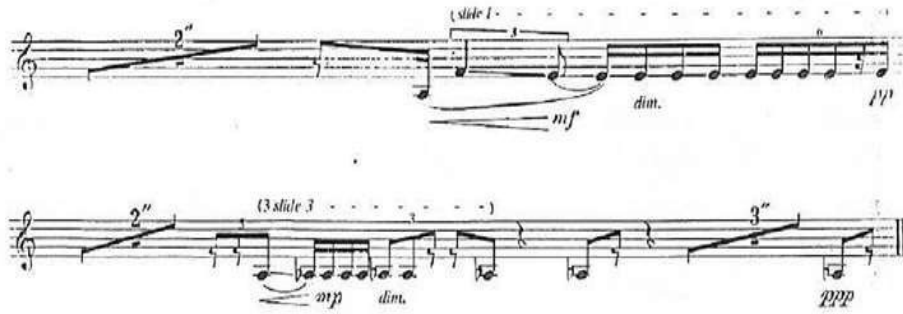
¹²⁰ Solus Pdf, 2. Bölüm, 1. Sayfa, 4. Ve 5. Dizek, 30 Nisan 2024

¹²¹ Solus 2. Bölüm, 1. Sayfanın son iki vuruşu ve 2. Sayfanın İlk Dizeği, 30 Nisan 2024

Örnek 4.13. Solus 2. Bölüm Slide Glissando örneği¹²²

Yukarıdaki örnekte ise *slide glissando* tekniğini kullanırken birinci tumbanın kullanılması gerekir. Efektif, trombon *glissandos*u gibi duyulur.

Örnek 4.14. Solus 2. Bölüm, Slide Glissando örnekleri¹²³

Yukarıda yer alan 4.14 numaralı örnekte ise “*slide 1*” yazan kısımda birinci tumbayı yavaşça açarak birinci parmak pozisyonundan Mi sesi elde edilir. Diğer kısımda ise üçüncü parmak pozisyonundan La sesi çıkabildiği için tumba La bemol sesine gelindiğinde parantezin kapandığı yere ulaşılan kadar sonuna kadar açılır.

Slide glissando ile çeyrek ton tekniği ise ikinci bölümün sadece bir yerinde vardır. Burada, birinci *slide glissandonun* bitiminde bulunan Fa sesi, ikinci *slide glissandonun* ilk sesi olan Fa sesiyle aynı olduğu için tumbaların açıklığı düşünüldüğünde istenilen çeyrek ton iki *slide glissando* geçişinde duyurulmuş olur.

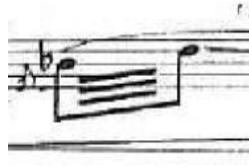
Örnek 4.15. Onaltılık Fa Seslerinin Olduğu Kısım Solus’un 2. Bölümünde Yer Alan Slide Glissando ile çeyrek ton tekniğidir¹²⁴

¹²² Solus 2. Bölüm, 2. Sayfa, 30 Nisan 2024

¹²³ Solus Pdf, 2. Bölüm, 2. Sayfa, Son İki Dizek, 30 Nisan 2024

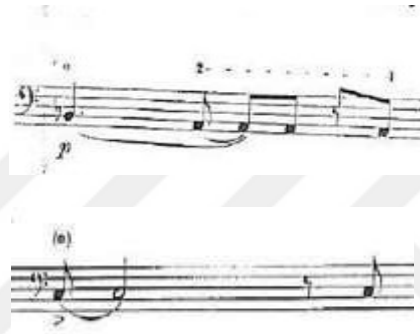
¹²⁴ Solus Pdf, 2. Bölüm, 2. Sayfa, 30 Nisan 2024

İkinci bölümde yer alan dudak trili eserin sadece küçük bir kısmında mevcuttur. Aynı parmak pozisyonundan çıkan Si bemol ve Re sesi dudak trili ile yapılır.

Örnek 4.16. Solus'un 2. Bölümünde Bulunan Dudak Trili¹²⁵

Ayrıca besteci tarafında eserin bu bölümüne, genelde trompet için olan eserlerde yazılma olasılığı pek olmayan pes Si bemol, La ve Do sesleri yazılmıştır.

Örnek 4.17. Solus'un 2. Bölümünde yer alan pes sesler¹²⁶

	I ₀	I ₁	I ₉	I ₈	I ₄	I ₃	I ₅	I ₇	I ₆	I ₁₁	I ₁₀	I ₂	
P ₀	A	B _♭	G _♭	F	D _♭	C	D	E	E _♭	A _♭	G	B	R ₀
P ₁₁	A _♭	A	F	E	C	B	D _♭	E _♭	D	G	G _♭	B _♭	R ₁₁
P ₃	C	D _♭	A	A _♭	E	E _♭	F	G	G _♭	B	B _♭	D	R ₃
P ₄	D _♭	D	B _♭	A	F	E	G _♭	A _♭	G	C	B	E _♭	R ₄
P ₈	F	G _♭	D	D _♭	A	A _♭	B _♭	C	B	E	E _♭	G	R ₈
P ₉	G _♭	G	E _♭	D	B _♭	A	B	D _♭	C	F	E	A _♭	R ₉
P ₇	E	F	D _♭	C	A _♭	G	A	B	B _♭	E _♭	D	G _♭	R ₇
P ₅	D	E _♭	B	B _♭	G _♭	F	G	A	A _♭	D _♭	C	E	R ₅
P ₆	E _♭	E	C	B	G	G _♭	A _♭	B _♭	A	D	D _♭	F	R ₆
P ₁	B _♭	B	G	G _♭	D	D _♭	E _♭	F	E	A	A _♭	C	R ₁
P ₂	B	C	A _♭	G	E _♭	D	E	G _♭	F	B _♭	A	D _♭	R ₂
P ₁₀	G	A _♭	E	E _♭	B	B _♭	C	D	D _♭	G _♭	F	A	R ₁₀
	RI ₀	RI ₁	RI ₉	RI ₈	RI ₄	RI ₃	RI ₅	RI ₇	RI ₆	RI ₁₁	RI ₁₀	RI ₂	

Örnek 4.18. Solus 2. Bölümün Matrixi¹²⁷

¹²⁵ Solus Pdf, 2. Bölüm, 2. Sayfa, 30 Nisan 2024

¹²⁶ Solus Pdf, 2. Bölüm, 1. Ve 2. Sayfa, 30 Nisan 2024

¹²⁷ Solus, 2. Bölümün Matrixi, 6 Mayıs 2024

Bu bölümde birinci bölümün aksine daha az sayıda on iki ton dizisi bulunur, toplamda beş adet on iki ton dizisi kullanılmıştır. Besteci aynı sesleri art arda kullanarak esere dizileri oldukça yaymıştır. Ölçüler ile yazılmış bir bölüm olmadığından, dizek olarak on iki ton dizilerini anlatmak daha doğru bir yaklaşım olur. Girişten itibaren dördüncü dizeğin Si sesine kadar esas dizi yani *Prime Tone* vardır. Dördüncü sesin Si sesinden itibaren ilk dizi olan, *Prime Tone*'un ikinci çevrimi altıncı dizeğe kadar devam etmiştir. *Prime* dizisinin dördüncü çevrimi ise altıncı dizekteki Re bemol sesinden sekizinci dizekteki Mi bemol sesine kadar devam etmiştir. Onuncu ölçüde *Retrograde Inversion*'ın üçüncü çevrimi olarak on birinci ölçünün Do sesine kadar devam etmiştir. Son olarak da 11. ölçüde Fa diyez sesiyle beraber *Prime* dizisinin dokuzuncu çevrimi kullanılarak girişte yazan materyal ile bölüm sonlanmıştır.

3. Bölüm, *Scherzando And Waltz*:

Solus eserinin *Scherzando And Waltz* isimli üçüncü bölümünde yer alan çağdaş teknikler: *Open trigger* ile tril, doğaçlama, vokal performans, *shake*, *quarter tone with half valve*

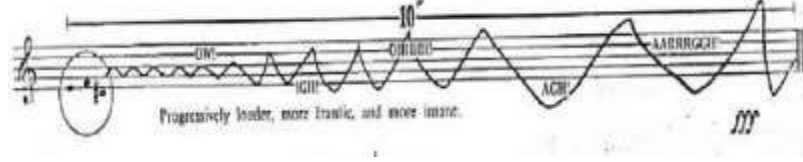
Eserin bu bölümünde Friedman iki tekniği bir arada yazmıştır, *open trigger* yani açık tumba ve tril. *Open trigger* ile tril Fa sesinden Sol bemol sesine geçişte üçüncü tumbayı açarak mümkün kılınabilir. Ancak bunu yaparken aynı parmak pozisyonunda kalmanın aksine bu bölümün bu kısmında tril ile birleşik yazdığı için parmak pozisyonu da Fa sesinden Sol bemol sesine geçerken değişmelidir, yalnızca üçüncü tumba açık bırakılmalıdır.

Örnek 4.19. Solus 3. Bölüm, Open Trigger ile Tril, 26. ve 27. ölçü¹²⁸

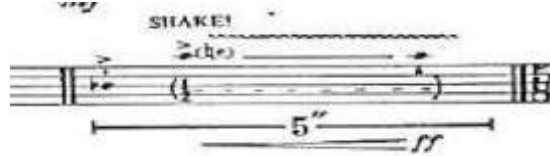
¹²⁸ Solus Pdf, 3. Bölüm, 1 Mayıs 2024

Doğaçlama kısmı ise bölümün ikinci sayfasında karşımıza çıkar. Doğaçlama ile vokal performans aynı ölçüler bağlamında istenir. Friedman, Mi, Fa ve Re diyez seslerini kullanarak on ölçü boyunca doğaçlama yaparken aralarda sesin yüksekliğini ve tansiyonu arttırarak orada yazan vokal heceleri icracının performansına katmasını istemiştir.

Örnek 4.20. Solus 3. Bölüm, doğaçlama ve vokal performans¹²⁹

Üçüncü bölümün son kısmında yer alan *shake* tekniği ise genelde caz müziğinde kullanılan bir tekniktir. Tril gibi duyuluğu olan fakat teknik olarak fiziksel ekstra bir hareket gerektiren bir tekniktir. Tril yapılırken aynı anda trompet fiziksel olarak titreşsin diye ileri geri sallanır. Kimi, buradaki *shake* tekniğinin fiziksel bir hareketle yapılmamasını, normal bir tril gibi çalınması gerektiğini savunur. Burada istenilen, Si bemol sesini bir vuruş üfleyip geri kalan dört vuruş boyunca da La-Si bekar sesleri arasında *shake* yaparak notanın altında yazdığı gibi bu kısmı beş vuruş değerine tamamlamaktır.

Örnek 4.21. Solus'un 3. bölümünde bulunan Shake tekniği¹³⁰

Quarter Tones With Half-Valve yani “Yarım Piston ile Çeyrek Tonlar” tekniği üçüncü bölümün yalnızca bir sesi üzerinde bulunur. Sol bekar ve Sol bemol sesi yan yana yazılmış olduğundan dolayı ikinci pistonu yarım basılarak bu çeyrek ses elde edilir.

Örnek 4.22. Solus 3. Bölüm, Quarter Tones With Half-Valve¹³¹

¹²⁹ Solus Pdf, 3.Bölüm, 1 Mayıs 2024

¹³⁰ Solus Pdf, 3. Bölüm, 1 Mayıs 2024

¹³¹ Solus Pdf, 3. Bölüm, 1 Mayıs 2024

Genel olarak bu bölümde, *teatrallik* ve ritimlerin keskinliği en ön planda olan iki unsurdur. Üçüncü bölümün *teatral* yapıda olması, icracının kendini notalarla özgürce ifade edebilmesine, icracının kendi psikolojik devinimlerini dahi eserin bu bölümüyle dinleyicilere aktarabilmesi adına çok yönlü bir basamak niteliği barındırır.

Son olarak bu bölümde yine bir on iki ton ses dizim sistemi kullanılmıştır.

	I ₀	I ₁	I ₉	I ₈	I ₄	I ₃	I ₅	I ₇	I ₆	I ₁₁	I ₁₀	I ₂	
P ₀	G	G#	E	D#	B	A#	C	D	C#	F#	F	A	R ₀
P ₁₁	F#	G	D#	D	A#	A	B	C#	C	F	E	G#	R ₁₁
P ₃	A#	B	G	F#	D	C#	D#	F	E	A	G#	C	R ₃
P ₄	B	C	G#	G	D#	D	E	F#	F	A#	A	C#	R ₄
P ₈	D#	E	C	B	G	F#	G#	A#	A	D	C#	F	R ₈
P ₉	E	F	C#	C	G#	G	A	B	A#	D#	D	F#	R ₉
P ₇	D	D#	B	A#	F#	F	G	A	G#	C#	C	E	R ₇
P ₅	C	C#	A	G#	E	D#	F	G	F#	B	A#	D	R ₅
P ₆	C#	D	A#	A	F	E	F#	G#	G	C	B	D#	R ₆
P ₁	G#	A	F	E	C	B	C#	D#	D	G	F#	A#	R ₁
P ₂	A	A#	F#	F	C#	C	D	E	D#	G#	G	B	R ₂
P ₁₀	F	F#	D	C#	A	G#	A#	C	B	E	D#	G	R ₁₀
	R ₀	R ₁	R ₉	R ₈	R ₄	R ₃	R ₅	R ₇	R ₆	R ₁₁	R ₁₀	R ₂	

Örnek 4.23. Solus 3. Bölüm Başlangıcından “Waltz” Kısımına Kadar Olan Matrix¹³²

On iki ton ses diziminin ilk ana dizisi, birinci ölçüden başlayıp beşinci ölçünün La sesine kadar devam ediyor. Altıncı ölçüden dokuzuncu ölçüye kadar *Inversion*’ın üçüncü çevrimi, onuncu ölçüden on beşinci ölçünün Mi sesine kadar *Retrograde Inversion*’ın dokuzuncu çevrimi, on altıncı ölçünün Fa diyez sesiyle birlikte *Inversion*’ın on birinci çevrimi yirmi üçüncü ölçüye kadar sürmüş, yirmi üçüncü ölçüde en baştaki seslerle birlikte *Prime* dizi kullanılmıştır. Çift çizginin ardından gelen *Waltz* kısmında ise yeni bir *Prime* dizi oluşturulmuştur. Bu *Prime* dizi sırasıyla şu notalardan oluşur: Si bemol, Mi bemol, La, Sol, Re, Sol bemol, Fa, Si, La bemol, Re bemol, Do, Mi. Ancak devamında gelen *Lightly* kısmına kadar herhangi bir çevrim kullanılmamıştır. *Lightly* kısmında ise yeni bir *Prime* dizi oluşturulmuş olup, 6/8’lik ile başlayan ölçüde *Retrograde Inversion*’ın dördüncü çevrimi kullanılmış ve üçüncü bölüm sonlanmıştır.

¹³² Solus, 3. Bölümün Matrixi, 6 Mayıs 2024

4. Bölüm, *Fanfare*:

Ve eserin son bölümü olan *Fanfare* bölümü başlı başına bir çağdaş teknik bölümüdür. Friedman, eserin başından itibaren sonuna kadar ikinci tumbanın yerinden çıkarılmış bir şekilde bölümün çalınması gerektiğini belirtmiştir. Bu ise bilinen algıları ve teknikleri yerinden oynatan ilginç bir yöntemdir. İkinci tumba yerinden çıkarıldığı vakit, ikinci piston kullanıldığında çıkacak ses bu durumda otomatik olarak etkilenmiş olur. İkinci tumbanın yerinden çıkarılmasıyla birlikte, ikinci pistonu basılarak üflenilen sesler normalinden çok daha pes, boğuk, karanlık bir tını ile çıkar. Hatta öyle pes, boğuk ve karanlık tınıda sesler çıkar ki, dinleyici, trompetin hasara uğradığı algısı bile edinebilir. İcracı bu sebepten dolayı müzik kulağından faydalanıp, sesin oldukça pes çıkma durumunu normal tını düzeyinde çıkarabilmelidir. Ancak sesin boğuk ve karanlık olması durumunu ikinci tumba olmadan icranın düzeltebileceği bir durum değildir.

Ayrıca Friedman, ikinci tumba çıkarıldığı için seslere alternatif parmak pozisyonları yazmıştır. Bu alternatif parmak pozisyonları normal şartlarda (ikinci tumba takılıyken) kullanıldığında notada yazan sesi çıkartmaz. Fakat bu bölümde ikinci tumbanın çıkarılması gerektiğinden dolayı, notanın üstünde yazan parmak numaralarıyla istenilen bu seslerin doğru şekilde çıkması mümkün hale gelir. Friedman sadece ikinci pistonu gerektiren seslere değil, diğer pozisyonlardaki seslere de alternatif parmak numaraları yazmıştır. Ancak eserin “A” kısmında seslerin gerçek parmak numaraları ile çalınması gerektiğini belirtmiştir. Çünkü “A” kısmında yer alan sesler, sadece birinci parmak pozisyonunu gerektiren Si bemol, Fa ve boş pozisyondan çıkan doğuşkan Do sesidir. Bir de Friedman, “C” kısmında, seslerin normal şartlarda da (ikinci tumba takılıyken) mümkün olan alternatif parmak pozisyonları ile çalınmasını istemiştir.

Örnek 4.24. Solus’un 4. Bölümünün Giriş Kısmı, normal şartlarda (İkinci tumba takılıyken) mümkün olmayan alternatif parmak pozisyonları¹³³

¹³³ Solus Pdf, 4. Bölüm, 1. Sayfa, Giriş Cümlesi, 4 Mayıs 2024

Örnek 4.25. Solus'un 4. Bölümünde, "A" kısmında yazan normal parmak pozisyonu¹³⁴

Örnek 4.26. Solus'un 4. Bölümünde, "C" Kısımında yazan, ikinci tumba takılıyken de çalımı mümkün olan alternatif parmak numaraları¹³⁵

S. Friedman'ın sadece Modern, Çağdaş dönem bestecilerinden değil, Romantik dönem bestecilerinden de etkilendiğinin en açık örneğini eserinin bu bölümündeki Mahler esintisinden anlayabiliyoruz. Bu bölümün giriş kısmı, Mahler'in ikinci senfonisinden bir esinti taşıdığını hissettirir. Solus dördüncü bölümün girişinin Mahler'in 2. Senfonisi'ne tamamen tıpatıp benzer olduğu söylenemez ancak ritim kalıpları ve dinanizm olarak benzediğini hissettirir. Mahler 2. Senfoni'nin üçüncü bölümünde *fanfare* üçlü çalgı topluluğu arasında duyulur. Beşinci bölümünde ise yeniden *fanfare* etkisi trompetlerde görülmektedir.

Örnek 4.27. Solus 4. Bölüm giriş kısmı¹³⁶

¹³⁴ Solus Pdf, 4. Bölüm, 2. Sayfa, A Kısım, 4 Mayıs 2024

¹³⁵ Solus Pdf, 4. Bölüm, 2. Sayfa, C Kısım, 4 Mayıs 2024

¹³⁶ Solus Pdf, 4. Bölüm, 1. Sayfa, 3 Mayıs 2024

Solus'un dördüncü bölümünde bulunan klasik stildeki teknikler: Tril, çift dil tekniği. Bu bölümde sadece bir tane tril mevcuttur, o da alternatif parmak numarasıyla çalınması gerekli olan bir trildir.

Örnek 4.28. Solus 4. Bölüm, 1. sayfadaki tril¹³⁷

Çift dil tekniği, bölümün sadece bir kısmında, Si bemol sesi üzerinden tek dilden çift dile geçmek için istenmiştir.

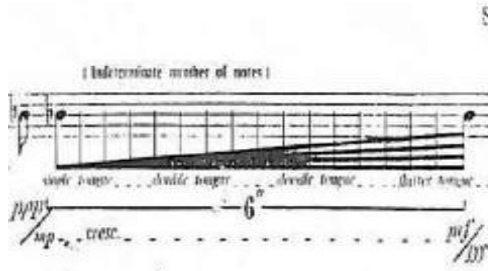
Solus'un dördüncü bölümünde bulunan çağdaş stildeki teknikler: Dudak trili, tremolo, *doodle* dil tekniği, kurbağa dil tekniği, *slide glissando*, kromatik *glissando*, *half-valve glissando*.

Dudak trili ve tremolo aynı ufak bir pasaj için yazılıdır. Aşağıdaki görselde yer alan büyük üçlü Do-Mi aralığının tremolosu aynı parmak pozisyonundan istendiği için burada dudak trili kullanılmalıdır.

Örnek 4.29. Solus 4. Bölüm, dudak trili ile tremolo¹³⁸

Doodle dil tekniği ve kurbağa dil tekniği, tıpkı tek dilden çift dile geçmeden evvel istendiği gibi sıralı bir şekilde aynı ses üzerinden art arda istenmiştir.

Örnek 4.30. Solus 4. Bölüm, (Sırasıyla) Tek Dil, Çift Dil, Doodle Dil, Kurbağa Dil¹³⁹

¹³⁷ Solus Pdf, 4. Bölüm, 1. Sayfa, 3 Mayıs 2024

¹³⁸ Solus, Pdf, 4. Bölüm, Sayfa 1, 4 Mayıs 2024

¹³⁹ Solus, Pdf, 4. Bölüm, Sayfa 2, 4 Mayıs 2024

Bu bölümdeki *slide glissando* tekniği, temponun dışına çıkılan bir serbestlikte kadans etkisi taşır.

Örnek 4.31. Solus 4. Bölüm Slide Glissando¹⁴⁰

Bu bölümde kromatik *glissando* sadece bir kısımda bulunur. Besteci bu kısımda, Mi sesinden Do diyez sesine inerken yavaşça *glissando* yapılması gerektiğini belirtmiştir. Yavaşça *glissando* yapıp inerken de Re diyez, Re bekar sesleri elde edildiği için kromatik *glissando* yapılmış olur.

Örnek 4.32. Solus 4. Bölümde yer alan kromatik Glissando¹⁴¹

Pes oktavda Fa notasından Si bemol notasına inmek için Friedman yavaş *glissando* kullanılması gerektiğini belirtmiştir. Bunu gerçekleştirirken de Fa sesinde kullanılması gerektiği yazılan 1-2 piston numarasıyla istenilen Si bemol sesine, yine üzerinde kullanılması talep edilen 2-3 piston numarasına ulaşmak için *half-valve glissando* yapılırsa yavaş *glissando* daha doyurucu bir hale bürünür.

Örnek 4.33. Solus 4. Bölüm Half-Valve Glissando¹⁴²

Ritmik yapıları ve tonal açıdan *fanfare* etkisi taşıyarak başlayan dördüncü bölüm yine *fanfare* etkisi ile bitmiştir. Bu bölümde on iki ton ses dizimi kullanılmamıştır.

¹⁴⁰ Solus, Pdf, 4. Bölüm, Sayfa 2, 4 Mayıs 2024

¹⁴¹ Solus, Pdf, 4. Bölüm, Sayda 2, 4 Mayıs 2024

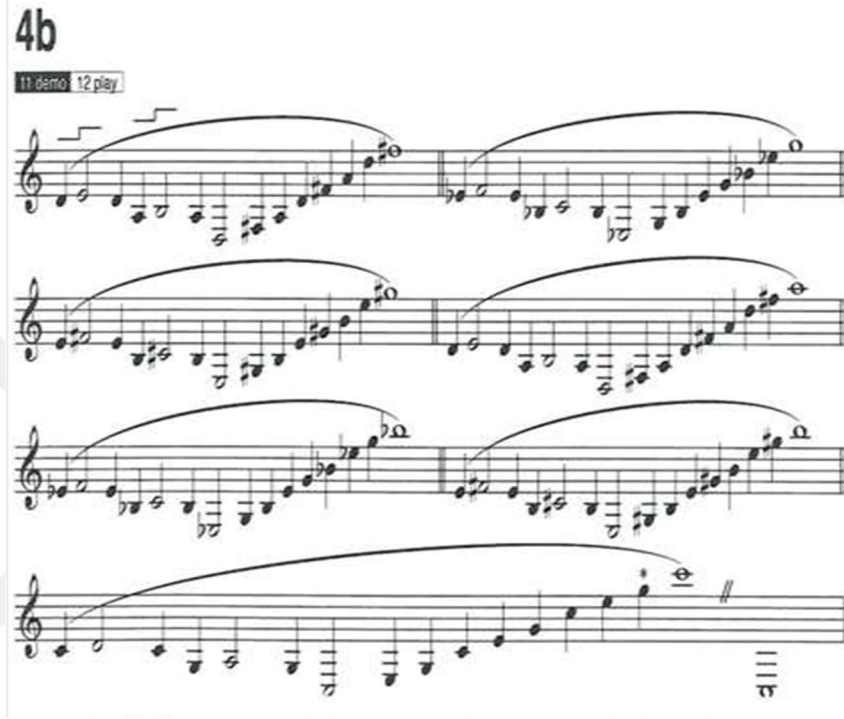
¹⁴² Solus, Pdf, 4. Bölüm, 2. Sayfa, 4 Mayıs 2024

4.3. S. Friedman’ın Solus Adlı Eseri İçin Çalışma Yöntemleri

Solus, Friedman’ın bestelemiş olduğu, trompet repertuvarında önemli bir yere sahip, adından söz ettirmiş, çağdaş tekniklerle donatılmış eserdir. Dünyanın pek çok yerinde, birçok yarışmada ve sınavda çalınması zorunlu tutulan bir eser haline gelmiştir. Çalımı açısından icracıyı zorlayabilecek, sınayabilecek fakat bir o kadar da keyif verecek bir eserdir.

Solus’u icra etmeye başlamadan önce yapılabilecek birkaç faydalı çalışma yöntemleri vardır. Bunlardan ilki, eserin solfejini yapmaktır. Bir eserin temel inşaatı solfejidir. Solus eserinin de solfejini oturtuktan sonra geri kalan bütün dinamikler daha kolay hale gelecektir. Özellikle Solus’un üçüncü bölümünün ritmik yapıları ön plandadır ve kafa karıştırıcı olabilir, bu sebepten önce solfej olarak çalışmak çok önemlidir. Aynı zamanda solfej çalışması yapılmış bir eseri çalmak daha az hataya mahal vereceğinden ötürü, eseri çalışmak da daha keyifli bir hale gelecektir. İkinci çalışma yöntemi, eseri dinlemek. Eseri önemli trompet sanatçıları tarafından internet üzerinden dinleyip izlemek gözlem açısından da çok değerlidir. Dinledikten sonra, “Eserin müzikalitesini bu sanatçı nasıl icra etmiş?”, “Zor pasajlardaki teknikler nasıl icra ediliyor?” gibi soruların cevapları ile elimizde faydalı bir örnek oluşur. Bir diğer unsur eseri sadece parmak olarak çalışmaktır. Bunu yaparken trompete üflemeden, yalnızca eseri parmaklar ile oturtmak, esere hâkimiyeti arttırır. Bir başka önemli çalışma yöntemi eseri yalnızca ağızlıkla çalmaktır. Ağızlıkla çalışmak hem tonu iyi yönde geliştirecek hem dudak kaslarının hafızasına iyi gelecektir. Ve bütün bu yöntemlerin yanında, eseri normal temposundan yavaş çalışmak da en önemli çalışma yöntemlerinden birisidir. Özellikle Solus eserinde alışlagelmiş stiller bulunmadığından, kulağa armonik duyusu olarak farklı geldiğinden, önce eseri yavaş bir tempoda, daha sonra da normal temposunda çalışmaya başlamak çok etkili bir yöntem olacaktır. Bu çalışma yönteminin olumlu etkileri ise kendini şu şekilde gösterir; sesler beyne ve kulağa kodlanır, dudak kaslarının hafızası güçlenir, parmak tekniği gelişir ve parmak pozisyonları doğru şekilde hafızaya yerleşir.

Ayrıca Solus’u çalmak için yararlanılabilecek pek çok değerli kaynak da mevcuttur. Solus eserinde pes sesler oldukça kullanılmıştır ve bu pes sesler diğer trompet eserlerinde pek karşımıza çıkmayacak kadar pes oktavdaki seslerdir. “James Stamp” kitabını çalışmak pes seslere hâkimiyeti arttırmakta oldukça fayda sağlar. Stamp, sadece pes seslerin daha kolay elde edilmesini sağlamayı değil, aynı zamanda tiz sesler ve pes sesler arasındaki dengeyi korumayı da öğreten bir metottur.

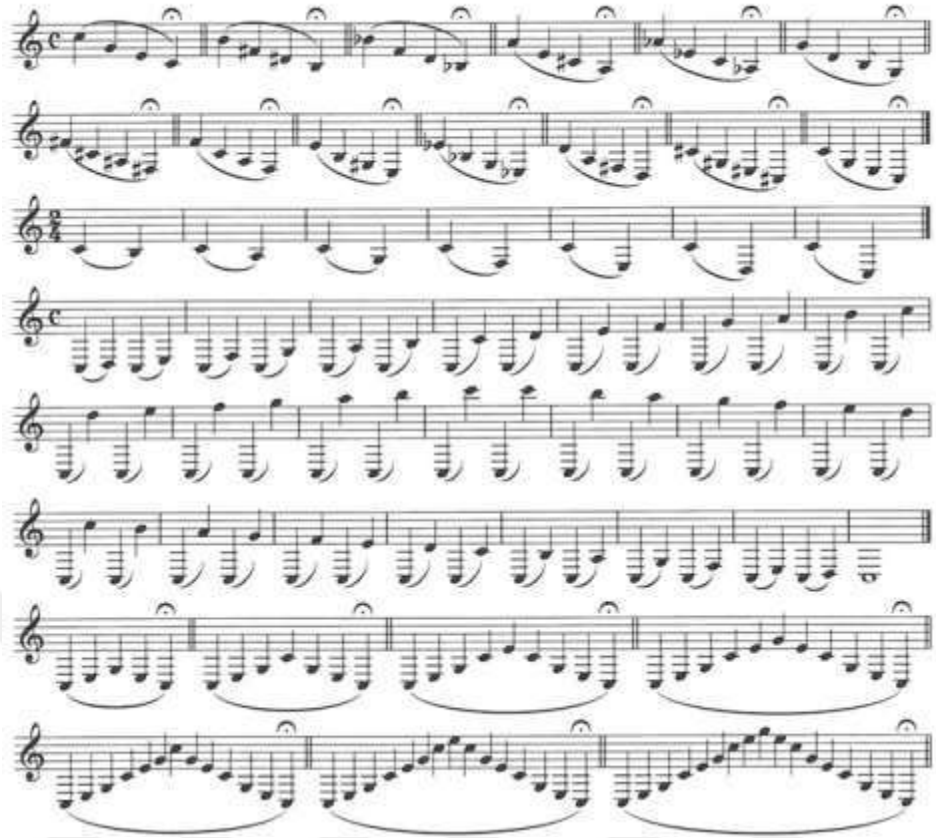

Örnek 4.34. James Stamp Warm-Ups And Studies For Trumpet Egzersiz 4B¹⁴³

Örnek 4.34’teki James Stamp Metodu’nda yer alan egzersiz orta, pes ve tiz sesler arasındaki dengeyi korumak adına çok yararlı olacaktır.

¹⁴³ James Stamp Warm-Ups And Studies For Trumpet, Editions Bimm, 2005, s. 8

3c

Örnek 4.35. James Stamp Warm-Up And Studies For Trumpet Egzersiz 3C¹⁴⁴

Yukarıda yer alan 4.35 numaralı örnekte ise James Stamp'ın kitabında yer alan, pes seslerin tok ve yerinde çıkabilmesini sağlayan bir diğer faydalı egzersizdir. Yavaş bir metronomda ve pes seslerin daha çok üzerinde durarak egzersizleri yapmak daha iyi sonuçlar verecektir.

¹⁴⁴ A.e., s. 18

Ayrıca Friedman'ın Solus eserinde *intervaller* ön plandadır. Bunun için Arban Metodu'ndan faydalanmak yerinde bir karar olacaktır.

Handwritten notes at the top of the page:

- Studies
- flash
- 1st
- 2nd
- 3rd
- 4th
- 5th
- 6th
- 7th
- 8th
- 9th
- 10th
- 11th
- 12th
- 13th
- 14th
- 15th
- 16th
- 17th
- 18th
- 19th
- 20th
- 21st
- 22nd
- 23rd
- 24th
- 25th
- 26th
- 27th
- 28th
- 29th
- 30th
- 31st
- 32nd
- 33rd
- 34th
- 35th
- 36th
- 37th
- 38th
- 39th
- 40th
- 41st
- 42nd
- 43rd
- 44th
- 45th
- 46th
- 47th
- 48th
- 49th
- 50th
- 51st
- 52nd
- 53rd
- 54th
- 55th
- 56th
- 57th
- 58th
- 59th
- 60th
- 61st
- 62nd
- 63rd
- 64th
- 65th
- 66th
- 67th
- 68th
- 69th
- 70th
- 71st
- 72nd
- 73rd
- 74th
- 75th
- 76th
- 77th
- 78th
- 79th
- 80th
- 81st
- 82nd
- 83rd
- 84th
- 85th
- 86th
- 87th
- 88th
- 89th
- 90th
- 91st
- 92nd
- 93rd
- 94th
- 95th
- 96th
- 97th
- 98th
- 99th
- 100th

125

STUDIES ON THE INTERVALS. (See page 123)

STUDIEN ÜBER DIE INTERVALLE.

ETUDES SUR LES INTERVALLES.

1. *♩ 88 to 108*

Örnek 4.36. Arban Complete Conservatory Method, Sayfa 125, Numara 1 Interval örneği¹⁴⁵

¹⁴⁵ Edwin F. Goldman (ed.), Arban Complete Conservatory Method For Trumpet, NY, Carl Fisher Music Dist., 1982, s.125

Eserde yazılı olan dudak trilleri için yine Arban Metodu'ndan yararlanılabilir.

44

22.

VON HUGGERE
SOUS L'UGAT

23.

COMPTON

Örnek 4.37. Arban Complete Conservatory Method, Sayfa 44 Numara 22, Dudak Trili için faydalı bir egzersiz örneği¹⁴⁶

¹⁴⁶ A.e., s.22

5. SONUÇ

Bu eser metninde, Stanley Friedman ve Solus adlı bestesi hakkında bilgiler sunulmuş olup, okuyucunun eser metninin esas konusunu daha iyi anlayabilmesi için eserin arka planına dair bir temel oluşturularak ana konuya zemin hazırlanmıştır. Bu zemini hazırlarken, trompetin tanımı kısaca yapılmış olup, eserin bestelendiği döneme gelene kadar olan süreçte ortaya çıkmış akım ve tekniklerden bestecileriyle birlikte bahsedilmiştir.

Bir eseri icra edecek olan müzisyenin, eserin bestecisinin müzikal anlayışını, eserin bestelendiği dönemin müzikal eğilimlerini ve eserin stilistik özelliklerini de kavraması büyük önem taşımaktadır. Bu amaçla, eserin icrasına yönelik kapsamlı bir hazırlık ve icracıya kolaylık sağlaması adına, bestecinin hayatı ve müzikal yaklaşımlarına, eserin bestelendiği döneme, o döneme zemin hazırlayan ve eseri etkilemiş olan akımların özelliklerine bestecileriyle birlikte yer verilmiştir. Buna ek olarak, Solus'un içerdiği çağdaş tekniklerin etkili bir şekilde çalışılabilmesi ve bu çağdaş tekniklerin icrasının kolay şekilde gerçekleştirilmesinin faydalı olabilmesi için etüt ve egzersizler önerilerek icracının performansına katkı sağlanması hedeflenmiştir.

Sonuç olarak, bu çalışmanın temel amaçlarından biri, icracılara eserin teknik ve müzikal arka planını sunmanın yanı sıra, trompet literatürüne Türkçe bir kaynak bırakarak bu alandaki kaynak eksikliğinin giderilmesine yardımcı olabilmektir. Literatüre kazandırılan bu kaynak sayesinde, Solus eserine dair kapsamlı bir rehber oluşturulmuş olup, icracılar için akademik bir referans sunulmuştur.

KAYNAKLAR

- AllMusic, Conceptual art. 2024, <https://www.allmusic.com/style/conceptual-art-ma0000011891>, Erişim tarihi: 30 Haziran 2024
- Aydın, Yılmaz, Türk Beşleri, Müzik Ansiklopedisi, Ankara, 2003.
- Aydoğan, Bilge Evrim, 1950 öncesi Sürrealizm ve Müzik İlişkisi: Anlaşmazlıklar ve Yakınlaşmalar, *Sanat Tarihi Yıllığı*, 2020, 29, 21-43.
- BBC News, *Recreating the sound of Tutankhamun's trumpets*. 2011, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-13092827>, Erişim tarihi: 8 Ocak 2024
- Berio, Luciano *Squenza X*, 2007, <https://www.hollywoodbowl.com/musicdb/pieces/3238/sequenza-x> Erişim tarihi: 17 Temmuz 2024
- BfB Resources, *The “TUT” Trumpets*. <https://www.bfbresources.com/trumpet-treasure-hunt/the-tut-trumpets/>, Erişim tarihi: 8 Ocak 2024
- BfB Resources, *The Boston Salpinx Project*. <https://www.bfbresources.com/trumpet-treasure-hunt/the-boston-salpinx-project/>, 8 Ocak 2024
- Blatter, Alfred ve Zonn, Paul, *Contemporary Trumpet Studies*, (D. Hackamn, ed.), Free press, 1976.
- BrassHistory, *Etienne-Francois Perinet*, 2020, <https://www.brasshistory.net/Perinet%20History.pdf> Erişim tarihi: 22 Mart 2024
- Cebe, Rohat, “Fütürizm’in Müziğe Etkileri ve Yeni Çalgılar”, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(49), 2014, s. 314-315.
- Didjeridu*. <https://aiatsis.gov.au/explore/didjeridu> Erişim tarihi: 7 Ocak 2024
- Fridman, Stanley, Solus, I. Bölüm “Introduction”, s.1,2 II. Bölüm “Furtively”, s.3,4, III.Bölüm “Scherzando And Waltz”, s.5,6, IV. Bölüm “Fanfare”, s.7,8
- Gershwin, George, *Rhapsody In Blue*, Ar. Timofei Dokshitser, Editions Marc Reift, Switzerland,
- Goldman, Edwin F. (ed.), *Arban Complete Conservatory Method For Trumpet*, NY, Carl Fisher Music Dist., 1982.
- Heukeshoven, Eric, *West meets East – Notation & playback of Quarter tone music using Sibelius*, https://www.rpmseattle.com/of_note/west-meets-east-notation-playback-of-quarter-tone-music-using-sibelius/ Erişim tarihi: 22 Ocak 2024

Historic Brass Society, https://www.historicbrass.org/edocman/hbj-1994/HBSJ_1994_JL01_007_Tarr.pdf, Erişim tarihi:21 Mart 2024

Hoffer, Charles, “A concise introduction to music listening” Wadsworth Publishing Company, California 1988.

Horniman, *Natural Trumpet*, 2021, <https://thein-brass.de/wp-content/uploads/2021/11/4.1.1.2.B-1920x724.jpg> Erişim tarihi:21 Mart 2024

<http://whisper-penny.de/> Erişim tarihi: 16 Ocak 2024

https://andrewhugill.com/OrchestraManual/trumpet_effects.html Erişim tarihi: 5 Ocak 2024

https://jcla.in/wp-content/uploads/2022/09/JCLA-45.2-Suppl._Ariel-Alvarez.pdf Dada and Music: Tackling Musical Conventions, Ariel ALVAREZ, s.56 03 Haziran 2024

<https://www.allmusic.com/style/conceptual-art-ma0000011891> 30 Haziran 2024

<https://www.amazon.com/SHREYAS-Piccolo-Trumpet-Nickel-RDS/dp/B07SD63RJW> Erişim tarihi: 29 Mart 2024

<https://www.britannica.com/art/microtonal-music>, Erişim tarihi:12 Temmuz 2024

<https://www.britannica.com/art/musique-concrete> 27 Haziran 2024

<https://www.editions-bim.com/sheet-music/chamber-music/solo-and-string-ensemble/stanley-friedman-jerusalem-fugue-for-horn-and-string-quartet> Erişim tarihi: 19 Nisan 2024

<https://www.horniman.ac.uk/object/M55a-1981/> 18 Ocak 2024

<https://www.mozaweb.com/tr/mozaik3D/ENK/hangszer/trombita/960.jpg> Erişim tarihi: 22 Mart 2024

<https://www.robbstewart.com/double-bell-trumpets> Erişim tarihi: 10 Mart 2024

Erişim tarihi: 19 Ocak 2024

<https://www.youtube.com/watch?v=AqlMHhpID-w> Erişim tarihi: 25 Temmuz 2024

<https://www.youtube.com/watch?v=hcZc8YgqWQU> Erişim tarihi:5 Mart 2024

<https://www.youtube.com/watch?v=NONLxNujOzE> Erişim tarihi: 9 Ocak 2024

https://www.youtube.com/watch?v=udoJ3F_Uw4A Erişim tarihi: 18 Temmuz 2024

https://www.youtube.com/watch?v=udoJ3F_Uw4A Erişim tarihi: 18 Temmuz 2024

James Stamp Warm-ups And Studies For Trumpet, Editions Bim, 2005.

Kanstul, *Model 1506 C Rotary Trumpet*, <https://www.kanstul.com/instruments/trumpets/1506-c-rotary-trumpet/> Erişim tarihi: 22 Mart 2024,

- Lambert, Adam, *An Examination of Laude*, UNT Thesis and Dissertations, 2007
- Lim, Liza, *Wild Winged-One, Aria For Trumpet In C*, 2007, <https://www.prestomusic.com/sheet-music/products/8199282--liza-lim-wild-winged-one?srsId=AfmBOopsY-HhTr9nGSE4KogUsinDAdO55wvM1PknDxtkoddOU78bKa->, Erişim tarihi: 25 Mart 2025
- Linnet, Ingibjörg Ragnheiður, *Stanley Friedman's Solus for trumpet unaccompanied*, 2022, s.1
- Marquez, Manuel, *Stanley Friedman: "Most Technical/Physical Issues Can Be Solved by Focusing on the Music Itself,"* 2018, <https://ijm.education/winds/brass/trumpet/stanley-friedman-interview-2018/> Erişim tarihi: 13 Nisan 2024
- Maryon, Tim, *5 Important works that call for a Theremin Soloist*, 2019, <https://flypaper.soundfly.com/discover/5-important-works-that-call-for-a-theremin-soloist/> Erişim tarihi: 01 Haziran 2024
- Mimaroglu, İlhan, *Müzik Tarihi*, Varlık Yayınları, İstanbul, 2017
- Modern Art Music Terms*, <https://wmich.edu/musicgradexamprep/ModernTermsPDF.pdf> Erişim tarihi: 13 Temmuz 2024
- Notestem, *The Medieval Trumpet*, 2020, <https://www.notestem.com/blog/medieval-trumpet/> Erişim tarihi: 9 Ocak 2024
- Plante, Nathan, *Glissandi*, 2021, <https://themoderntrumpet.com/2021/01/15/glissandi/> Erişim tarihi: 19 Ocak 2024
- Plante, Nathan, *Half-valve*, 2020, <https://themoderntrumpet.com/2020/12/21/half-valve/> Erişim tarihi: 5 Ocak 2024)
- Plante, Nathan, *Microtones*, 2020, <https://themoderntrumpet.com/2020/12/01/microtones/> Erişim tarihi: 20 Ocak 2024
- Plante, Nathan, *Tongue Slaps and Other Percussive Sounds*, 2021, <https://themoderntrumpet.com/2021/01/22/tongue-slaps-and-other-percussive-sounds/> Erişim tarihi: 19 Ocak 2024
- QPress, *Orchestra Studies for Trumpet: Shostakovich* <https://qpress.ca/product/orchestra-studies-for-trumpet->

shostakovich?srsId=AfmBOor-qO1ee6VfWMuVFUKT-

L5u7bO8rC6eRReORhR27JYzGSNy3nfl Erişim tarihi: 7 Nisan 2025

QPress, Strauss' Orchestral Studies From the Symphonic Works for Trumpet,
https://qpress.ca/product/strauss-orchestral-studies-symphonic-works-for-trumpet?srsId=AfmBOoqxEO0M92ZXCymBrK1jFfDFvmsQq51aq6JNd34bA_vz40Qmerclt Erişim tarihi: 4 Nisan 2025

Say, Ahmet, Müzik Tarihi, İstanbul: Isık Yayınları, 2020.

Saydam, Akif, nl Müzisyenler Yaşamları-Yapıtları, Arkadaş Yayınları, İstanbul, 1997.

Selanik, Cavidan, Müzik Sanatının Tarihsel Serüveni, Doruk Yayınları, İstanbul, 2010.

StCecilia'sHall, (2024) *English Slite Trumpett*,
<https://collections.ed.ac.uk/stceciliastore/record/95990> Erişim tarihi:18 Ocak 2024

Sullivan, Phillip Reed, *The Unaccompanied Trumpet Music of Stanley Friedman*, 2014,
https://libres.uncg.edu/ir/uncg/f/Sullivan_uncg_0154D_11564.pdf, Erişim tarihi: 18 şubat 2024

The "TUT" Trumpets. <https://www.bfbresources.com/trumpet-treasure-hunt/the-tut-trumpets/>, Erişim tarihi: 8 Ocak 2024

Trumpets. <https://www.b-and-s.com/en/instruments/trumpets/>, Erişim tarihi: 7 Ocak 2024

Ulrich Michels ve Gunther Vogel, Müzik Atlası, İstanbul, Alfa Yayınları, 2021, s.525

Uşen, şebnem, Müzikte Postmodernizm, *Orkestra Dergisi*, 2012, .423, 27-52.

Wikipedia (2024a), *Buisine*, <https://en.wikipedia.org/wiki/Buisine>, Erişim tarihi: 9 Ocak 2024

Wikipedia, (2024b), *Cornett*, <https://en.wikipedia.org/wiki/Cornett>, Erişim tarihi:18 Ocak 2024

Yamaha, *The birth of the trumpet*.
https://www.yamaha.com/en/musical_instrument_guide/trumpet/structure/,
Erişim tarihi: 8 Ocak 2024

EKLER

Dedicated to Sidney Alear

SOLUS

Trumpet unaccompanied

STAN FRIEDMAN - 1975

I. INTRODUCTION

Very freely (♩=50)

pp

mp

mf

ppp

p

pp cresc.

mf

mp

f

pp

mp p

f

mp sub

sf

ppp

pp

ppp

mp

p

mf

mp

mf

p

mf

No Mucha

© Copyright 1978 by The Brass Press. All rights reserved. Printed in U.S.A. International copyright secured.

(2 slide 3) *mp* *ff* *trem.* *f*
 (2 slide 3) *p* *f* (1 slide 3) (2 slide 3) *mf*
f *trem.* *p* *f* *ff*
 (1 slide 3) *p* *f sub.* *trem.* *p* *ff*
f *sfz* *p* *ff* *mf*
trem. *p f sub.* *trem.* *trem.* *mp* *mf*
trem. *ff* *pp* *ff* *fff*

This page contains ten staves of musical notation for a guitar piece. The notation includes various dynamics such as *mp* (mezzo-piano), *ff* (fortissimo), *f* (forte), *p* (piano), *mf* (mezzo-forte), *sfz* (sforzando), *pp* (pianissimo), and *fff* (fortississimo). Performance instructions include *trem.* (tremolo), *slide 3*, and *f sub.* (fretted). The music features a variety of rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. The staves are arranged in a single column, and the piece concludes with a double bar line.

II. FURTIVELY

(♩ = 50)
Harmon mute (stem in)

The musical score consists of seven staves of music. The first staff is in treble clef with a key signature of one flat (B-flat). It begins with a tempo marking of (♩ = 50) and a performance instruction 'Harmon mute (stem in)'. The music starts with a piano (*p*) dynamic, followed by a mezzo-forte (*mf*) section, and ends with a pianissimo (*pp*) section. The second staff continues the melody, marked with a crescendo (*cresc.*) and a '3'' (three seconds) slide. The third staff features a 'draw out third slide' instruction, a forte (*f*) dynamic, and a 'dur.' (duration) marking, ending with a pianissimo (*pp*) section. The fourth staff continues the melody, marked with a forte (*f*) dynamic and a mezzo-forte (*mf*) section. The fifth staff includes a '2'' (two seconds) slide, a forte (*f*) dynamic, and a mezzo-forte (*mf*) section, ending with a pianissimo (*pp*) section. The sixth staff is in bass clef and continues the melody, marked with a piano (*p*) dynamic and a '3'' (three seconds) slide, ending with a pianissimo (*pp*) section. The seventh staff is in treble clef and continues the melody, marked with a pianissimo (*pp*) dynamic and a '2'' (two seconds) slide, ending with a piano (*p*) dynamic and a 'gradually draw slide in' instruction.

Musical notation for a single melodic line, featuring various dynamic markings, articulations, and performance instructions. The notation includes:

- Measure 1:** *f* (forte), *slide 3* (slide 3), *slide 1* (slide 1), *slide 4* (slide 4).
- Measure 2:** *f* (forte).
- Measure 3:** *ff* (fortissimo).
- Measure 4:** *p* (piano).
- Measure 5:** *mf* (mezzo-forte), *mf* (mezzo-forte), *mf* (mezzo-forte).
- Measure 6:** *f* (forte), *dim.* (diminuendo), *mf* (mezzo-forte).
- Measure 7:** *mf* (mezzo-forte), *dim.* (diminuendo), *pp* (pianissimo).
- Measure 8:** *mf* (mezzo-forte), *dim.* (diminuendo), *ppp* (pianississimo).

The notation also includes various articulations such as slurs, ties, and accents, as well as performance instructions like *slide*, *dim.*, *mf*, *f*, and *ppp*.

III. SCHERZANDO AND WALTZ

Lightly (♩=112)

st. male

The musical score is written for a single melodic line on a treble clef staff. It begins with a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. The tempo is marked 'Lightly (♩=112)'. The score consists of several measures of music, including a section marked 'st. male' (staccato male) and 'mp' (mezzo-piano). The music features various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. Dynamic markings include 'mp', 'mf' (mezzo-forte), 'f' (forte), 'p' (piano), and 'ff' (fortissimo). The score includes a section marked 'rubato' and 'a tempo'. A section marked 'Waltz (very rubato) molto vibrato (♩=60)' is indicated, with a key signature change to one flat (F) and a tempo change. The waltz section is marked 'mf' (mezzo-forte) and 'Exaggerated and theatrical'. The score concludes with a final measure marked 'ff'.

cresc.

poco dim.

poco dim.

poco dim.

poco dim.

cresc.

poco dim.

poco dim.

poco dim.

Progressively louder, more frantic, and more insane.

Lightly (♩ = 112)

mp (open)

SHAKE!

2nd

(See Performance Instructions)

[illegible]

[Remove second valve slide for entire movement]

A handwritten musical score for the song "The Rose Tree". The score is written on a single staff with a treble clef. The key signature has one flat (B-flat), and the time signature is 2/4. The melody begins with a quarter rest, followed by a quarter note G4, an eighth note A4, and a quarter note Bb4. This is followed by a series of eighth and sixteenth notes, including a triplet of eighth notes (G4, A4, Bb4) marked with a "3" above. The melody continues with various intervals and rests, ending with a quarter note G4. The lyrics "The Rose Tree" are written below the staff, aligned with the notes. The handwriting is in ink on aged paper.

Handwritten musical score for 'The Rose Tree'. The score is written on a single staff with a treble clef. It begins with a key signature of one flat (B-flat) and a 2/4 time signature. The melody is written in a simple, folk-like style. The first measure is marked with a '2' above it. The second measure is marked with a '2' above it and a '3' below it. The third measure is marked with a '2' above it and a '3' below it. The fourth measure is marked with a '2' above it and a '3' below it. The fifth measure is marked with a '2' above it and a '3' below it. The sixth measure is marked with a '2' above it and a '3' below it. The seventh measure is marked with a '2' above it and a '3' below it. The eighth measure is marked with a '2' above it and a '3' below it. The ninth measure is marked with a '2' above it and a '3' below it. The tenth measure is marked with a '2' above it and a '3' below it. The eleventh measure is marked with a '2' above it and a '3' below it. The twelfth measure is marked with a '2' above it and a '3' below it. The thirteenth measure is marked with a '2' above it and a '3' below it. The fourteenth measure is marked with a '2' above it and a '3' below it. The fifteenth measure is marked with a '2' above it and a '3' below it. The sixteenth measure is marked with a '2' above it and a '3' below it. The seventeenth measure is marked with a '2' above it and a '3' below it. The eighteenth measure is marked with a '2' above it and a '3' below it. The nineteenth measure is marked with a '2' above it and a '3' below it. The twentieth measure is marked with a '2' above it and a '3' below it. The score ends with a double bar line. There are some handwritten notes and markings throughout the score, including 'eresc.' and 'mf'.

The first system of the handwritten musical score for 'The Bird Song' is written on a single five-line staff. It begins with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The time signature is 2/5. The notation includes a series of eighth and sixteenth notes, some beamed together, and rests. There are several dynamic markings: 'p' (piano) and 'f' (forte) are used to indicate changes in volume. The system concludes with a double bar line.

ÖZGEÇMİŞ

Buket Balkan, müzik çalışmalarına 2009 yılında, Bülent Balan'dan flüt dersleri olarak başladı. 2011 yılında Uludağ Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'nda trompet eğitimine Melis Şeşen Kılman ile devam etti.

Çeşitli sınıf konserlerinde ve oda müziği konserlerinde yer alan Buket Balkan, 2013 yılından 2022 yılına kadar Uludağ Üniversitesi Gençlik Senfoni Orkestrası'nda, 2016 yılından itibaren de sıklıkla Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası'nda, 2018 yılında Antalya Devlet Senfoni Orkestrası'nda, 2023 yılında ise İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası'nda konuk sanatçı olarak yer aldı. 2018 yılında Bursa Uludağ Gençlik Senfoni Orkestrası ile Alexander Arutunian'ın *Trompet Konçertosu*'nu solist olarak seslendirdi.

2011 yılında Doç. Dr. Hakan Kılman ve 2015 yılında Doç. Dr. Peter Körner'in Alexander Tekniği üzerine olan ustalık sınıflarına katıldı. 2017 ve 2018 yıllarında ise, Italian Brass Week ustalık sınıflarına katılarak, Sergei Nakariakov, Allen Vizzutti, Rex Richardson, Pacho Flores, Andrea Dell'Ira ve Otto Sauter gibi dünyaca ünlü trompet virtüözlerinden dersler aldı.

2021 yılında Cem Mansur yönetimindeki Türkiye Gençlik Filarmoni Orkestrası'nda yer alma hakkını kazanarak orkestra ile konserler verdi.

2021-2022 güz dönemine Erasmus programı kapsamında, İtalya'nın Torino şehrindeki Giuseppe Verdi Konservatuvarı'nda trompet eğitimine Marco Braitto ile devam etti, 2022 yılının bahar döneminde ise üniversite eğitimini Uludağ Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'nda birincilik ile sonlandırıp mezun oldu.

2022-2023 eğitim-öğretim yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi İstanbul Devlet Konservatuvarı'nda Altuğ Öztunç ile trompet bölümünde yüksek lisans yapmaya hak kazanarak eğitimine devam etti. 2022-2023 ve 2023-2024 eğitim-öğretim yılları arasında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi İstanbul Devlet Konservatuvarı'nda öğretim görevlisi olarak eğitim verdi.

